

آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی

آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی

مصوب ۱۳۵۱.۰۱.۲۰ کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی

قسمت اول - حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض

فصل اول - حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض

ماده ۱ - حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مذکور در ماده ۲ قانون امور گمرکی فقط از واردات قطعی دریافت می‌شود و منظور از واردات قطعی به کشور کالایی است که برای مصرف در داخل کشور اظهار و از گمرک مرخص می‌شود.

ماده ۲ - حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مذکور در ماده ۲ قانون امور گمرکی بدون توجه به خوبی یا بدی یا نو مستعمل بودن کالا تمام و کمال دریافت می‌گردد مگر در مواردی که موضوع مشمول ماده ۵۰ قانون امور گمرکی باشد که در آن صورت اگر صاحب کالا درخواست نماید طبق ماده‌مزبور رفتار خواهد شد.

درخواست صاحب کالا برای تفکیک یا واگذاری بلاعوض یا تخمین میزان تخفیف باید کتبی باشد. تفکیک قسمت سالم از قسمت فاسد و واگذاری قسمت فاسد به گمرک با حضور رییس گمرک مربوط و نظارت مأموران گمرک و با تنظیم صورت مجلس که به امضای صاحب کالا و مأموران مربوط خواهد رسید صورت می‌گیرد.

اگر تفکیک قسمت سالم از فاسد مقدور نباشد و یا موجب فساد و تباهی بیشتر کالا گردد گمرک می‌تواند با معاینه کالا و رسیدگی به اسناد آن و با تنظیم صورت مجلس مشروح، ارزش کالا به وضع موجود و در حین ترخیص و تفاوت آن را با بهای تمام شده کالا سالم (ارزش سیف کالا به اضافه وجوهی که به ترخیص قطعی آن تعلق می‌گردد) تعیین نموده و به نسبت فساد تباهی وارده به آن کالا با اجازه و موافقت قبلی اداره کل گمرک در حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض و هزینه‌های گمرکی (به استثنای باربری) تخفیف دهد. در اینگونه موارد باید بهای تمام شده و ارزش کالا در حین ترخیص با علت اختلاف در متن اسناد گمرکی قید گردد.

اگر درخواست صاحب کالا برای اعاده کالا به خارج باشد طبق مفاد فصل مربوط به کالای مرجوعی این آیین‌نامه رفتار خواهد شد.

تبصره ۱ - کالایی که در مدت توقف در انبارهای موضوع ماده ۴۷ قانون امور گمرکی

ضایع یا فاسد شده باشد مشمول مقررات این ماده نبوده و جوهی که به ورود قطعی آن تعلق می‌گردد کلاً دریافت می‌شود.

تبصره ۲ - کالایی که به ترتیب ترانزیت داخلی غیر اداری از یک گمرک به گمرک دیگری حمل می‌شود هر گاه در حین عمل ضایع یا فاسد شود مشمول مقررات این ماده نبوده و جوهی که به ورود قطعی آن تعلق می‌گیرد کلاً دریافت می‌شود. ولی کالایی که تحت ترانزیت داخلی اداری حمل می‌گردد اگر در حین حمل ضایع و فاسد شود صاحب کالا می‌تواند از مقررات این ماده استفاده نماید.

ماده ۳ - در مواردی که حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض یا هر یک از این وجوه از روی وزن دریافت می‌شود وزن کالا باید با تمام لفاف و ظروف درونی و بیرونی آن به حال و وضع عادی هنگام اظهار در گمرک به وسیله توزیع تعیین و سپس وزن تقریبی ظرف (اعم از هر نوع محفظه و لفاف و تکیه گاه و نظایر آن) به شرح زیر محاسبه و از آن کسر گردد:

- ۱ - برای شیشه جام در صندوقهای مشبک (قفسه) بیست درصد وزن با ظرف.
- ۲ - برای شیشه جام و شیشه آلات و چینی در صندوق سی درصد وزن با ظرف.
- ۳ - برای شیشه آلات و چینی در کارتن و در ظروف دیگر پانزده درصد وزن با ظرف.
- ۴ - برای مواد نسجی و اشیاء ساخته شده از آن در صندوق چوبی بیست درصد وزن با ظرف.
- ۵ - برای مواد نسجی و اشیاء ساخته شده از آن در کارتن هشت درصد وزن با ظرف.
- ۶ - برای مواد نسجی و اشیاء ساخته شده از آن در سایر لفافها سه درصد وزن با ظرف.
- ۷ - برای سایر کالاهایی که در صندوق یا ظروف دیگر از چوبی یا فلزی وارد می‌شود پانزده درصد وزن با ظرف.
- ۸ - برای کالایی که جوف حصیر، زنبیل یا کیسه یا لفافهای پارچه و غیره وارد می‌شود سه درصد وزن با ظرف.

اوراق تقریبی مذکور در بندهای یک تا هشت بالا شامل لفافهایی که کالا را به طور ناقص بپوشاند از قبیل تخته مشبک یا قفسه و غیره (جز در مورد شیشه جام) نخواهد بود و همچنین وزن خالص تخمینی در مورد کالایی که به طور فله (بدون ظرف) وارد می‌شود پذیرفته نمی‌شود بلکه برای این دومورد همیشه وزن خالص حقیقی کالا باید تعیین شود.

فصل دوم - هزینه‌های گمرکی و موارد مصرف آنها بخش اول - انبارداری

ماده ۴ - از کالای وارده به کشور و کابوتازی و صادره از کشور که در اماکن گمرکی گذارده شود هزینه انبارداری به میزان تعیین شده در تصویبنامه‌هایت وزیران دریافت می‌شود. این هزینه از تاریخ روز شانزدهم تسلیم اظهارنامه اجمالی و فهرست کل بار (مانیفست) یا بارنامه حمل و یا تاریخ صدور قبض انبار احتساب و دریافت می‌گردد و در هر حال قبل از روز دهم تخلیه کالا در اماکن گمرکی دریافت نخواهد شد.

اداره کل گمرک یا سازمان بنادر و کشتیرانی هر موقع که لازم تشخیص دهند می‌توانند نرخ انبارداری اماکن و انبارهای تحت نظر خود را در هر گمرک مقتضی بدانند با موافقت وزیر دارایی و با نشر آگهی حداکثر تا ۵۰ درصد تقلیل یا افزایش دهند.

تبصره ۱ - کالای وارده به اماکن گمرکی در مواردی که مشمول مفاد مقررات ماده ۲۱ قانون امور گمرکی باشد از پرداخت انبارداری معاف خواهد بود.

تبصره ۲ - در احتساب هزینه انبارداری ارقام کمتر از ده کیلوگرم ده کیلوگرم تمام محسوب می‌شود.

تبصره ۳ - منظور از روز اظهار روزی است که صاحب کالا با توجه به منظوره‌های مندرج در ماده ۱۹ قانون امور گمرکی طبق اظهار خود وجوهی را که به ترخیص کالا تعلق می‌گیرد به صندوق پرداخته باشد. روز اظهار نیز جزو ایام توقف کالا در اماکن گمرکی منظور و محسوب می‌شود.

برای روزهایی که کالا بعد از روز اظهار به منظور رسیدگی و انجام تشریفات ارزیابی در اماکن گمرکی می‌ماند انبارداری تعلق نمی‌گیرد مگر اینکه توقف در اثر بروز اختلاف و عدم مراجعه صاحب کالا برای پرداخت تفاوت و جریمه و انجام کار مربوط از قبیل تفکیک اظهارنامه و غیره باشد که در این صورت انبارداری از روز تعلق تا روز خروج کالا از گمرک محاسبه و در یافت خواهد شد. برای روزهای فاصله بین روز اظهار و روزی که عمل ارزیابی اظهارنامه خاتمه یافته و به امضای رییس سرویس ارزیابی مربوط رسیده باشد انبارداری دریافت نخواهد شد.

هرگاه بعد از خاتمه تشریفات گمرکی و صدور پروانه وقت و وسائل بیرون بردن کالا کافی نبوده و تمام یا مقداری از آن در اماکن گمرکی باقی بماند به شرط اینکه صاحب کالا کالا را فردای آن روز (و اگر تعطیل باشد روز بعد از تعطیل) کلاً از اماکن گمرکی خارج کند هزینه انبارداری برای مدت مزبور مطالبه نمی‌شود.

در نقاطی که به واسطه تراکم کار و یا فراهم نبودن وسیله و جهات موجه دیگر خارج کردن کالا در مهلت مقرر بالا مقدور نباشد این مهلت با تشخیص رییس اداره گمرک یا بندر محل تا پانزده روز قابل تمدید خواهد بود و اگر کالا در انقضای مهلت تعیین شده از اماکن گمرکی خارج نشود انبارداری کالا برای تمام مدت محاسبه و وصول می‌شود. تبصره ۴ - انتقال کالا به ترتیب ترانزیت داخلی از یک گمرک به گمرک دیگر تغییری در طرز احتساب هزینه انبارداری و تاریخ تعلق آن نخواهد داد به عبارت دیگر گمرکی که کالا از آنجا ترخیص قطعی می‌شود انبارداری از روز تعلق تا روز اظهار را احتساب و دریافت خواهد کرد و اگر قبلاً در گمرک ورودی در موقع صدور پروانه ترانزیت داخلی وجهی به عنوان انبارداری دریافت شده باشد از آن کاسته و مانده دریافت می‌شود. برای مدتی که کالای ترانزیت داخلی در بین راه خواهد بود انبارداری دریافت نمی‌شود.

تبصره ۵ - به اداره کل گمرک اجازه داده می‌شود از محل درآمد انبارداری که وصول و در حساب مخصوص در خزانه متمرکز می‌شود بر اساس بودجه تنظیمی که به تصویب وزیر دارایی رسیده باشد وسائل آتش نشانی و سایر وسائل ایمنی و حفاظت و نگهداری کالا و هزینه احداث و نگهداری انبارهای مورد نیاز را تأمین و پرداخت نماید.

تبصره ۶ - منظور از انبارها و اماکن گمرکی مندرج در این آیین‌نامه انبارها و

باراندازهای محصور یا غیر محصور و اسکله‌ها و محوطه‌ها و به طور کلی هر محل و مکانی است که در تصرف گمرک یا بندر بوده و برای انباشتن و جا دادن کالا از آنها استفاده می‌کنند.

بخش دوم - هزینه تخلیه و بارگیری و باربری

ماده ۵ - هزینه تخلیه و بارگیری وسایط نقلیه و نقل و تحویل کالا و باز کردن و بستن و باربری بسته‌ها در اماکن گمرکی یا بندر و هزینه سایر عملیاتی که برای انجام تشریفات گمرکی و تحویل کالا پیش بیاید به عهده صاحبان کالا می‌باشد لیکن اداره کل گمرک یا سازمان بنادر و کشتیرانی می‌توانند در هر یک از ادارات گمرکی و بنادر که مقتضی بدانند با تأسیس سرویس باربری تمام یا قسمتی از عملیات مذکور را بر عهده بگیرند و در این صورت هزینه باربری طبق نرخهایی که با رعایت نوع عملیات و میزان هزینه آنها از طرف هیأت وزیران تعیین می‌شود از صاحبان کالا دریافت می‌گردد. تبصره ۱ - کالای صادراتی از پرداخت هفتاد و پنج درصد هزینه باربری معاف است. کالای کابوتاژی در گمرکی مبدأ هزینه باربری را به مأخذ معین برای کالای صادراتی و در گمرک مقصد به مأخذ باربری کالای وارداتی خواهد پرداخت.

از کالایی که با موافقت گمرک در اماکن غیر گمرکی یا غیر بندری تخلیه یا تحویل شود هزینه باربری دریافت نمی‌گردد ولی در صورتی که قسمتی از عملیات باربری در این اماکن توسط گمرک یا بندر انجام شود بیست درصد هزینه باربری ورودی یا صدور می‌گردد.

تبصره ۲ - اداره گمرک یا بندر در جایی که سرویس باربری با تجهیزات لازم برای تخلیه و باربری و بارگیری در اختیار دارند نمی‌توانند به تقاضای اشخاص یا بنگاه‌هایی که می‌خواهند عمل تخلیه و باربری و بارگیری کالا در اماکن گمرکی و یا بندری را با وسائل اختصاصی خودشان انجام دهند (به استثنای راه آهن دولتی ایران) ترتیب اثر دهند مگر اینکه هزینه تخلیه و باربری و بارگیری را طبق تعرفه بپردازند و مسئولیت هر گونه ضرر و زبانی را که از ناحیه باربران شخصی آنان متوجه اداره گمرک یا بندر گردد به عهده می‌گیرند و در مورد حمل یکسره به داخل کشور در صورتی که عملیات باربری در اماکن گمرکی و به وسیله سرویس باربری گمرک یا بندر انجام گیرد هزینه باربری کلاً و اگر قسمتی از عملیات باربری به وسیله گمرک یا بندر انجام گیرد بیست درصد و اگر هیچگونه عملیات باربری انجام نگیرد ده درصد هزینه باربری دریافت می‌شود.

تبصره ۳ - به اداره کل گمرک یا سازمان بنادر و کشتیرانی (حسب مورد) اجازه داده می‌شود که در موارد لزوم تغییر نرخ هزینه عملیات تخلیه و باربری و بارگیری را در هر یک از ادارات گمرکی یا بنادر به هیأت وزیران پیشنهاد نماید.

تبصره ۴ - به اداره کل گمرک اجازه داده می‌شود از محل درآمد باربری که وصول می‌کند و در حساب مخصوص در خزانه متمرکز خواهد شد براساس بودجه تنظیمی که به تصویب وزیر دارایی می‌رسد نسبت به خرید و تعمیر و کرایه کلیه ماشین آلات و وسائل

تسهیل باربری از قبیل جرتقیل، لیفتراک، کامیون و وسائط نقلیه رفت و آمد باربران و بارشماران و ماشین آلات مشابه و لوازم آنها و همچنین کرایه واگن و هزینه ایجاد خطوط مواصلاتی بین انبارها اسکله‌ها اقدام و بهای آن را از این محل تأمین و پرداخت نماید.

بخش سوم - خدمات فوق‌العاده

ماده ۶ - هرگاه کسی بخواهد تشریفات گمرکی کالایی کلاً یا جزاً در خارج از اماکن گمرکی و یا در داخل اماکن گمرکی ولی در ایام یا ساعات تعطیل انجام یابد در صورتی که درخواست او مورد موافقت گمرک یا بندر (حسب مورد) قرار گیرد باید هزینه خدمات فوق‌العاده را بشرحی که در تصویب‌نامه هیأت وزیران تعیین می‌شود قبل از شروع به کار پرداخت کند.

تبصره - کسور یک ساعت یک ساعت محسوب می‌شود.

ماده ۷ - درخواست انجام خدمات فوق‌العاده باید روی اوراق چاپی مخصوص تنظیم و به گمرک یا بندر محل (حسب مورد) تسلیم گردد و مطالب‌زیر در آن نوشته شده باشد:

۱ - نوع خدمات.

۲ - تعداد بسته.

۳ - ابتداء و انتهای مدت اضافه کار.

۴ - محلی که خدمت فوق‌العاده در آنجا باید انجام شود.

به درخواستهای فاقد شرایط بالا ترتیب اثر داده نخواهد شد.

هر یک از دریچه‌های انبار کشتی و هر یک از واگنهای راه‌آهن و همچنین و هر یک از کامیونها و هر یک از درهای متعدد هر انبار مستقلاً یک محل خدمت محسوب است که باید در درخواست متقاضی تصریح شود در مورد کالای صادراتی فله و یکنواخت که کنترل بارگیری آنها مستلزم مراقبت‌نیست بارگیری یک کشتی را ولو اینکه از دریچه‌های مختلف نیز انجام شود می‌توان یک محل خدمت محسوب داشت.

ماده ۸ - برای انجام عملیات یا نظارت در عملیاتی که باید در هر یک از محلهای خدمت انجام گردد گمرک یا بندر (حسب مورد) یک گروه مستقل سه نفری یا کمتر تعیین خواهد نمود.

تبصره - اداره گمرک یا بندر (حسب مورد) اگر پیش‌بینی کند ساعت تقاضا شده برای انجام خدمت فوق‌العاده کافی نخواهد بود می‌تواند ضمن صدور اجازه خدمت فوق‌العاده به رییس گروه اختیار بدهد که از صاحب کالا تقاضای متمم با اخذ هزینه پذیرد و رییس گروه موظف است پولی را که از این بابت وصول می‌کند در اول وقت اداری روز بعد به صندوق تحویل و سوش قبض صادره را به امضای صندوق‌دار برساند.

ماده ۹ - هرگاه تقاضاکننده پس از پرداخت هزینه خدمت فوق‌العاده بعللی از انجام آن صرفنظر نماید و تصمیم خود را قبل از اعزام مأموران به محل خدمت کتباً اعلام کند وجهی که به عنوان خدمت فوق‌العاده تأدیه نموده مسترد خواهد شد در غیر این صورت وجوه دریافتی به درآمد قطعی دولت منظور و مسترد نخواهد شد.

ماده ۱۰ - تقاضای انجام خدمت فوق‌العاده برای هر شخص و بنگاه یا در هر یک از محل‌های مختلف باید جداگانه تسلیم شود لیکن در مورد دریاچه‌های متعدد انبارهای یک کشتی یا درهای متعدد یک انبار و یا واگن‌های متعدد یک قطار می‌توان یک درخواست تسلیم نمود مشروط بر اینکه در این درخواست تعداد تمام محل‌های خدمت ذکر و در ضمن آن صریحاً قید گردد که خدمت فوق‌العاده باید در تمام آن محل‌ها با هم یا به تدریج و به نوبت انجام شود تا گمرک یا بندر بتواند تعداد گروه‌های لازم برای انجام خدمت را تعیین نماید.

ماده ۱۱ - خدماتی را که می‌توان انجام آن را در ایام تعطیل یا در خارج از ساعات رسمی کار به عنوان خدمات فوق‌العاده اجازه داد به شرح زیر است:

۱ - تخلیه محمولات و سائط نقلیه زمینی و هوایی و آبی.

۲ - بارگیری و خارج کردن کالا از گمرک که تشریفات گمرکی آنها قبلاً انجام شده ولی به علت ضیق وقت یا زیادی کالا یا کمی وسائل بارگیری خارج کردن آنها از گمرک در ساعات اداری میسر نشده باشد.

۳ - ارزیابی کالا در خارج از ساعات اداری کار مشروط بر اینکه اظهارنامه آن مرتباً تنظیم و یا طی تشریفات مقرر قبل از تعطیل اداره به دایره ارزیابی تسلیم ولی عملیات ارزیابی به علت نرسیدن نوبت یا به سبب تصادف با آخر وقت اداری صورت نگرفته باشد.

۴ - سایر موارد به تشخیص رییس اداره گمرک محل خواهد بود.

ماده ۱۲ - کارهای مشروح در زیر بدون اینکه محتاج به درخواست قبلی و تحصیل اجازه و پرداخت هزینه خدمت فوق‌العاده باشد در تمام اوقات اعم از ساعات اداری کار یا ایام و ساعات تحصیل انجام می‌گیرد.

پیاده کردن مسافری و بیک و معاینه توشه و اشیاء شخصی آنها و همچنین پیاده کردن کیسه‌های پستی و سوار کردن مسافری و بیک و بارگیری کیسه‌های پستی به وسائط نقلیه مشروط بر اینکه نمایندگان مؤسسات کشتیرانی یا بنگاه‌های حمل و نقل دیگر رییس گمرک یا بندر محل را (حسب مورد) برای اینکه بتواند کارمندان مورد نیاز را حاضر نماید به موقع خود مطلع سازند و اظهارنامه اجمالی و رونوشت بارنامه و سایر اسناد را قبل از شروع کار به گمرک یا بندر تسلیم نمایند.

تبصره ۱ - هر گاه وسائط حمل مذکور در این ماده عبارت از کشتی یا قطار راه‌آهن یا هواپیما یا هر وسیله نقلیه دیگری باشد که ساعات ورود و حرکت آنها مطابق برنامه‌های منظمی که دارند همیشه معین و معلوم است احتیاجی به اعلام قبلی به گمرک یا بندر (حسب مورد) نخواهد بود.

اداره گمرک یا بندر (حسب مورد) مأموران کشیک به عده لازم برای مراقبت و نظارت در پیاده کردن یا سوار کردن بیک و مسافری و کیسه‌های پستی برای ساعات‌های مقرر در برنامه‌های ورود و حرکت آن وسائط آماده خواهد داشت.

تبصره ۲ - بارکش‌ها و واگن‌های راه‌آهن ممکن است در خارج از ساعات اداری کار به اماکن گمرکی بدون هیچ تشریفات وارد شوند و این در صورتی است که درخواست معاینه یا

تحويل گرفتن کالا یا شمارش محمولات نشده و منظور فقط امانت گذاشتن موقتی به انتظار رسیدن ساعات کار اداری، که متضمن مسئولیتی برای گمرک نگردد بوده باشد.

ماده ۱۳ - وجوه دریافتی از بابت خدمات فوق العاده به شرح زیر واریز می‌گردد.

الف - وجوه دریافتی از بابت خدمات فوق العاده که در ساعات اداری در خارج از امکان گمرکی انجام می‌شود (حسب مورد) بدرآمد متفرقه گمرکی یا به درآمد بندر منظور می‌گردد.

ب - از محل درآمد خدمات فوق العاده در ساعات غیر اداری و ایام تعطیل، آخر هر ماه فوق العاده اضافه کاری به کارمندان ذیربط برای هر ساعتی که کار اضافی انجام داده‌اند مشروط بر این که از بودجه دولت برای آن مدت وجهی دریافت نموده باشند پرداخت مازاد احتمالی به ذخیره احتیاطی منظور می‌گردد.

برای هر ساعت اضافه کار در روز برابر مبلغی که طبق مقررات استخدامی یا قانون کار به هر کارمند یا مأمور قابل پرداخت می‌باشد و برای هر ساعت اضافه کار در شب دو برابر مبلغ مزبور پرداخت می‌شود.

تبصره - ذخیره احتیاطی به ترتیب برای مصارف زیر در اختیار گمرک محل گذارده می‌شود.

۱ - پرداخت فوق العاده اضافه کار و پول ناهار کارکنانی که در امر خدمات فوق العاده شرکت مستقیم ندارند ولی حضور آنان در محل خدمت یا اداره برای پیشرفت و سرعت کار ضروری است.

۲ - در صورتی که باز هم وجهی بماند برای تهیه وسائل عمومی کار و زندگی کارمندان به نام اشیاء و اموال دولتی باید به مصرف برسد.

بخش چهارم - درخواست تعرفه بندی کالا و هزینه آزمایش و تعرفه بندی

ماده ۱۴ - هزینه آزمایش عبارت است از هزینه‌ای که جهت خدمات آزمایشگاهی به وسیله مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به منظور تشخیص نوع جنسی و مشخصات نمونه کالا برای تعیین تعرفه انجام می‌شود و بر اساس نرخهای مصوب هیأت وزیران از متقاضی وصول و برای توسعه و تکمیل آزمایشگاه‌های مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی مصرف می‌شود.

هزینه تعرفه بندی یا تعرفه بندی توأم با کارشناسی عبارت است از هزینه‌ای که جهت تعیین تعرفه نمونه کالا و اعلام آن بر اساس نرخهای مصوب هیأت وزیران از متقاضی وصول و به درآمد متفرقه گمرک منظور می‌شود.

بخش پنجم - هزینه بدرقه کالا

ماده ۱۵ - در مواردی که اجازه حمل کالایی از یک نقطه به نقطه دیگر به شرطی داده شود که آن کالا در مدت حمل تا وصول به مقصد در تحت مراقبت و نظارت مأموران گمرک باشد هزینه بدرقه کالا باید از طرف درخواست کننده همزمان با تسلیم درخواست اجازه حمل به مأخذی که در تصویب نامه هیأت وزیران تعیین می‌گردد در مقابل اخذ رسید به صندوق گمرک مربوط پرداخت گردد و از محل این وجوه هزینه‌های مربوط به بدرقه

کالا پرداخت می‌شود.

بخش ششم - هزینه مراقبت

ماده ۱۶ - هزینه مراقبت که جزء خدمات فوق‌العاده مندرج در بند ج ماده ۲ قانون امور گمرکی محسوب می‌شود در انبارهای اختصاصی و انبارهای عمومی رسمی و سردخانه‌ها و نقاط خارج از اماکن گمرکی و همچنین برای نظارت در نقل و تحویل کالاهای انتقالی (ترانسپوردمان) **transbordement** به مأخذی که در تصویبنامه هیأت وزیران تعیین می‌گردد در مقابل اخذ رسید به صندوق گمرک پرداخت می‌گردد و جوه دریافتی از این محل طبق مفاد ماده ۱۳ این آیین‌نامه واریز می‌شود.

فصل سوم - معافیت‌ها

ماده ۱۷ - برای معافیت مربوط به دربار شاهنشاهی در هر مورد اعلامیه‌ای حاکی از مشخصات کامل کالای وارده به امضای وزیر دربار شاهنشاهی یا شخصی که از طرف مشارالیه مجاز باشد عنوان اداره کل گمرک ارسال و اظهارنامه گمرکی به ترتیب بالا به گمرک ترخیص‌کننده تسلیم می‌شود.

ماده ۱۸ - نسبت به کالای موضوع بند ۲ از ماده ۳۷ قانون امور گمرکی در هر مورد باید از طرف وزارت امور خارجه موافقتنامه کتبی با ذکر مشخصات کامل طبق نمونه مخصوص صادر و حکم معافیت به استناد آن از طرف اداره کل گمرک صادر و ابلاغ شود و ترخیص آن موکول به تسلیم اظهارنامه به امضای مقام متقاضی و انجام کلیه تشریفات مربوط خواهد بود.

ماده ۱۹ - اسلحه و مهمات و لوازم مخابرات و مواصلاات ارتش شاهنشاهی و سازمان اطلاعات و امنیت، ژاندارمری کل کشور و شهرداری کل کشور از انجام تشریفات گمرکی و بازرسی و ارزیابی معاف بوده و ترخیص این قبیل محمولات منوط به تسلیم اظهارنامه گمرکی و ارائه بارنامه و برگ ترخیص می‌باشد.

ماده ۲۰ - اشیاء غیر مستعمل و مواد خوراکی همراه مسافر مشمول بند ۵ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی به ارزش تا بیست هزار ریال از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض بخشوده و از تسلیم اظهارنامه نیز معاف است در صورت تجاوز از مبلغ مزبور برای حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض تا پنج هزار ریال پته گمرکی و بیش از آن با انجام کلیه تشریفات پروانه گمرکی صادر می‌شود.

تبصره - مقصود از مسافر مذکور در این ماده مسافری است که دارای گذرنامه یا اجازه‌نامه مرتب بوده و از راه مجاز وارد کشور شود اشخاصی که در یک سال بیش از سه نوبت به خارج مسافرت نمایند در مسافرت‌های بعدی در همان سال حق استفاده از معافیت مذکور در این ماده را نخواهند داشت.

ماده ۲۱ - اتباع خارجه که برای اقامت به ایران وارد می‌شوند وقتی می‌توانند از مزایای بند ۶ ذیل ماده ۳۷ قانون امور گمرکی استفاده نمایند که اجازه اقامت در ایران داشته باشند.

ماده ۲۲ - آلات و افزار دستی مربوط به کار یا حرفه ایرانیان و خارجیانی که به

ایران می‌آیند وقتی مشمول مزایای مندرج در بند ۷ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی خواهد شد که:

۱ - اشتغال آن افراد به حرفه و پیشه و کار مورد ادعا به تصدیق مقامات کنسولی ایران در کشور محل اقامت قبلی آنان رسیده‌باشد و در نقاطی که فاقد مقامات کنسولی ایران باشد ارائه گواهی مقامات محلی کفایت می‌کند.

۲ - یک ماه قبل از ورود یا تا نه ماه بعد از ورود آنان به گمرک برسد.

ماده ۲۳ - استفاده از معافیت مندرج در بند ۸ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی بسته باین است که اشیاء و اثاثه و افزار مستعمل مزبور حداکثر ظرف سه سال بعد از صدور گواهی انحصار وراثت وراثت به ایران وارد شود.

ماده ۲۴ - ترخیص کالای موضوع بند ۹ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی تابع شرایط زیر است:
الف - هدایای دولت‌ها به اتباع ایران با تأیید وزارت امور خارجه و انجام کلیه تشریفات گمرکی.

ب - هدایای دولت‌ها و اشخاص و مؤسسات به وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و وابسته به دولت، شهرداریها و دانشگاه‌ها منوط به تصریح‌اهدایی بودن کالا در فاکتور یا سایر اسناد مربوط و انجام کلیه تشریفات گمرکی.

ج - هدایای دولت‌ها و اشخاص و مؤسسات به جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران، سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی و سایر مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه منوط است به تصریح‌اهدایی بودن کالا در فاکتور یا سایر اسناد مربوط به تأیید وزارت دارایی یا وزارت بهداشت (حسب مورد) و انجام کلیه تشریفات گمرکی.

ماده ۲۵ - ترخیص کالای مشمول بندهای ۱۰ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی از گمرک در هر مورد موقوف است به تسلیم اظهارنامه و اسناد و گواهینامه مربوط که تسلیم آن طبق قانون امور گمرکی یا سایر مقررات این آیین‌نامه ضروری شناخته شده و انجام سایر تشریفات گمرکی.

ماده ۲۶ - منظور از نمونه‌های تجاری بی‌بها نمونه‌هایی است که ذاتاً قیمتی نداشته باشد وجود برچسب "نمونه بدون قیمت" در روی نمونه‌ها و یالفاف آنها که از طرف کارخانجات یا فروشندگان خارجی الصاق می‌شود برای قبول بی‌بها بودن کافی نخواهد بود و به طور کلی هر نمونه که قابل خرید و فروش باشد ولو اینکه بهای آن ناچیز باشد مشمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض خواهد بود.

نمونه‌ای را که بهای ذاتی داشته باشد صاحب کالا می‌تواند در گمرک با حضور مأموران گمرک و طبق دستور رییس گمرک بی‌مصرف و غیر قابل فروش سازد و آن نمونه را با بخشودگی ترخیص نماید.

ماده ۲۷ - ترخیص کالای موضوع بند ۱۵ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی تابع تشریفات زیر می‌باشد:

۱ - برای ظروف عادی و لفافهای متعارفی بیرونی کالای وارده اظهارنامه جداگانه تسلیم نمی‌شود زیرا اظهارنامه تنظیمی برای کالا شامل ظرف و لفاف آن کالا نیز می‌باشد.

۲ - منظور از قرقره و تکیه‌گاه‌های همانند مندرج در بند ۱۵ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی قرقره و تکیه‌گاه‌های کابل و طنابهای فلزی و یا تکیه‌گاه‌های مواد اولیه می‌باشد که عودت داده می‌شوند و شامل قرقره و تکیه‌گاه‌های درونی کالایی که عیناً به مصرف خرده‌فروشی می‌رسد نمی‌باشد.

۳ - برای ترخیص قرقره و تکیه‌گاه‌های موضوع قسمت اخیر بند بالا تسلیم اظهارنامه جداگانه لازم نمی‌باشد.

۴ - ترخیص ظروف و لفافه‌های متعارفی کالای صادراتی که پس از تخلیه محتویات آنها عیناً اعاده می‌شود و همچنین کالای صادر شده که عیناً برگشت داده می‌شود موکول به انجام کلیه تشریفات گمرکی است.

تبصره - منظور از کلمه عیناً مندرج در بند ۱۵ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی آن است که روی ظروف یا کالای بازگشت شده به هیچ وجه پس از صدور در خارج عملی انجام نشده باشد.

ماده ۲۸ - برای ترخیص کالای مشمول بندهای ۱۶ و ۱۷ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی تسلیم اظهارنامه گمرکی ضروری نیست و این قبیل کالا پس از انجام تشریفات با صدور پته گمرکی از گمرک مرخص می‌شود.

قسمت دوم - شرایط و مقررات عمومی مربوط به واردات

فصل اول - کالای وارده از طریق دریا

ماده ۲۹ - بلافاصله پس از این که اجازه ارتباط کشتی با خارج از طرف مأموران بهداری صادر شد نماینده اداره گمرک داخل کشتی شده و دفتر مخصوصی را که برای این کار نگاهداری می‌شود به فرمانده کشتی یا نماینده مؤسسه حمل و نقل مربوط می‌دهد تا اطلاعات مشروحه در زیر را که کشتیها عموماً در موقع ورود خود به گمرک می‌دهند در آن نوشته و پس از امضاء فرمانده کشتی یا نماینده او تسلیم مأمور مزبور نماید.

۱ - شماره ردیف (گمرک تعیین می‌کند).

۲ - تاریخ ورود کشتی و شماره سفر آن.

۳ - نوع کشتی.

۴ - نام کشتی.

۵ - نام فرمانده کشتی.

۶ - پرچم کشتی.

۷ - میزان ظرفیت یا بارگیری طبق اسناد کشتی.

۸ - تعداد عدلها و وزن کالایی که باید تخلیه شود (به حساب تن متریک).

۹ - بندر مبدأ و مقصد.

۱۰ - تعداد کارکنان.

۱۱ - تعداد مسافران.

۱۲ - مقدار آذوقه موجود در کشتی.

۱۳ - اسلحه یا مواد منفجره و محترقه یا مخدره و سایر کالای ممنوع‌الورود قانونی که

از طرف گمرک در هر مورد به حامل اعلام می‌شود، در صورتی که در کشتی موجود باشد.

۱۴ - تعداد بسته‌هایی که مقصد آنها بنادر دیگر ایران است.

۱۵ - تعداد بسته‌هایی که برای مقصد خارج در کشتی موجود است.

ماده ۳۰ - در صورتی که مأمور گمرک مقدار آذوقه موجود در کشتی را بیشتر از میزان احتیاجات واقعی کشتی تشخیص دهد می‌تواند مخزن آذوقه رامهر کند ولی باید مقدار آذوقه که برای مصرف کارکنان و مسافران آن در مدت توقف کشتی لازم می‌داند به اختیار کشتی بگذارد.

در موقع ضرورت ممکن است انبار تحت نظارت گمرک بازو بسته شود.

ماده ۳۱ - اسلحه یا مواد منفجره و محترقه یا مخدره و یا سایر کالای ممنوع‌الورود

قانونی موجود در کشتی موضوع بند ۱۳ ماده ۲۹ این آیین‌نامه را گمرک باید در داخل کشتی در محل محفوظ و مطمئن با اطلاع فرمانده کشتی جا دهد و برای تمام مدت توقف کشتی آن را مهر و مراقبت نماید و یا آنها را با تنظیم صورتمجلس در انبار گمرک حفظ و موقع حرکت کشتی مسترد کند.

ماده ۳۲ - فرمانده کشتی یا نماینده مؤسسه حمل و نقل مربوط مکلف است پس از تکمیل و

اعاده دفتر موضوع ماده ۲۹ این آیین‌نامه اظهارنامه‌اجمالی محمولات کشتی خود را که

باید در آن بندر پیاده شود در دو نسخه تنظیم و به هر یک از آنها نسخه‌ای از فهرست

کل بار (مانیفست) آن محمولات و همچنین یک نسخه از هر یک از بارنامه هر ردیف فهرست

کل بار (مانیفست) را ضمیمه و به مأمور گمرک تسلیم نماید (یک نسخه از اظهارنامه

اجمالی و فهرست کل بار (مانیفست) از طرف گمرک به اداره بندر محل تسلیم می‌شود)

اظهارنامه‌اجمالی باید به زبان فارسی تنظیم شده و حاوی اطلاعات زیر باشد:

۱ - نام کشور مبدأ و مقصد کالا.

۲ - تعداد و نوع بسته‌ها و علامت و شماره و وزن با ظرف آنها.

۳ - نوع کالای محتوی بسته‌ها و در صورت امکان وزن خالص و ارزش کالا.

۴ - نام گیرنده کالا (نام شخصی که کالا باید به او تحویل شود).

۵ - نام و نام خانوادگی و محل اقامت تنظیم‌کننده اظهارنامه و امضاء او.

۶ - نام و پرچم و مبدأ حرکت کشتی و نام صاحب یا فرمانده آن.

در مواردی که محموله کشتی اقلام زیادی باشد فرمانده کشتی می‌تواند جمع اقلام را

به طور خلاصه در اظهارنامه‌اجمالی ذکر و برای تفصیل به فهرست کل بار (مانیفست) که

ذیل یکایک صفحات آن باید امضاء شده باشد اشاره نماید.

تبصره ۱ - اظهارنامه‌اجمالی و فهرست کل بار (مانیفست) ضمیمه آن باید بدون حک و

اصلاح و قلم خوردگی بوده و فرمانده کشتی در بالای امضاء خود این معنی را صریحاً

بنویسد.

در صورتی که فهرست کل بار (مانیفست) به جهات موجهی اصلاح شده یا قلم خوردگی

داشته باشد نیز فرمانده مزبور موظف است علاوه بر این که هریک از قسمتهای اصلاح

شده را امضاء کرده باشد مراتب را با شرح این که چه قسمتهایی مورد اصلاح قرار گرفته

است در بالای امضای خود در اظهارنامه‌اجمالی صریحاً قید نماید.

تبصره ۲ - هر اظهارنامه یا فهرست کل بار (مانیفست) که مدلول این ماده در تنظیم آن رعایت نشده باشد باید از طرف مأمور گمرک که اظهارنامه و فهرست کل بار (مانیفست) به او تسلیم شده است برای اصلاح و رفع نقص به فرمانده کشتی مسترد شود و مادام که مدلول این ماده انجام نگیرد نباید به کشتی اجازه تخلیه داده شود.

تبصره ۳ - اداره کل گمرک می‌تواند از مؤسسات کشتیرانی و حمل و نقل بخواهد که فهرست کل بار (مانیفست) را طبق نمونه‌ای که از طرف اداره کل گمرک تعیین می‌شود تنظیم و تسلیم نماید.

ماده ۳۳ - در موقع ورود کالا از طریق دریا هرگاه محقق گردد که به علل حوادث قهری (فرس مازور) فرمانده یا صاحب کشتی اسناد لازم را همراه ندارد که به تواند اظهارنامه‌اجمالی به نحوی که در ماده ۳۲ این آیین‌نامه مقرر است تسلیم کند می‌تواند از رییس گمرک محل اجازه تخلیه تمام بار کشتی یا مقداری از آن را تحصیل نماید و در تحت نظارت مأمورین گمرک بسته‌های خود را رسیدگی نموده و تفصیل آن را به دست آورد.

مهلتی که برای تسلیم اظهارنامه‌اجمالی لازم تشخیص شود در اجازه‌نامه معین خواهد شد و تا وقتی که اظهارنامه‌اجمالی داده نشده است صاحب‌وسيله حمل یا فرمانده آن باید تمام تدابیر احتیاطی را که رییس گمرک محل دستور آن را می‌دهد مرعی به دارد. هرگاه در اینگونه وسائط بار کشتی آبی بسته‌هایی باشد که باید به بندر دیگر حمل شود حمل آن به مقصد به موجب یک نسخه از اوراق اظهارنامه‌اجمالی خواهد بود که به امضای رییس اولین واحد گمرک ورودی رسیده باشد.

ماده ۳۴ - تخلیه محمولات کشتی همیشه موکول به صدور اجازه کتبی از طرف گمرک محل خواهد بود که با حضور و نظارت مأموران مربوط انجام می‌شود.

ماده ۳۵ - هرگاه فرمانده کشتی بعد از تسلیم اظهارنامه‌اجمالی و فهرست کل بار (مانیفست) ضمیمه آن اظهارنامه و فهرست کل بار دیگری در تغییر و اصلاح آن یا تکمیل اظهارنامه قبلی به گمرک به دهد در صورتی که قبل از شروع به عملیات تخلیه تسلیم شده باشد اداره گمرک آن اظهارنامه اصلاحی یا تکمیلی را می‌پذیرد.

اظهارنامه و فهرست کل بار (مانیفست) اصلاحی یا تکمیلی مذکور در این ماده در صورتی که فرمانده کشتی ثابت نماید که به او دستور رسیده است بسته‌هایی را که ابتدا تصور می‌شد که باید در کشتی بماند پیاده کند یا برعکس بسته‌هایی را که در بارنامه کشتی مربوط به یک بندر ثبت و تخلیه در آنجا شروع شده است در کشتی نگاهدارد اداره گمرک می‌تواند حتی بعد از شروع عملیات تخلیه نیز مراتب را بپذیرد.

ماده ۳۶ - اداره بندر مکلف است در موقع تخلیه محمولات کشتی به روی اسکله یا وسائط نقلیه مراتب را به اداره گمرک به منظور اعزام نماینده جهت نظارت اعلام نماید. صورت‌برداری از تعداد و مشخصات ظاهری یکایک بسته‌هایی که از کشتی خارج می‌شود باید هم از طرف بارشماران مؤسسه کشتیرانی و هم از طرف مأموران بندر و یا گمرک

جداگانه روی برگه‌های بارشماری (تالی) به عمل آید.

در پایان هر نوبت کار برگه‌های بارشماری مؤسسه کشتیرانی و بندر و یا گمرک با یکدیگر مقابله و به امضای آنان می‌رسد در آخر هر نوبت کار تعداد بسته‌های تخلیه شده از کشتی روی فهرست خلاصه کار مخصوص چاپی به استناد برگه‌های بارشماری در سه نسخه ثبت می‌شود.

مأموران بارشماری بندر یا گمرک و مؤسسه کشتیرانی نسخ فهرست را با مندرجات برگه‌های بارشماری (تالی) تطبیق نموده و در صورت لزوم تعداد و مشخصات بسته‌های تخلیه شده در همان نوبت کار یا همان روز رسیدگی و تجدید بازرسی نموده پس از اطمینان به صحت مندرجات آن فهرست مزبور را امضاء و مبادله می‌نمایند و یک نسخه از فهرست به منظور اطلاع و تهیه آمار به اداره گمرک تسلیم می‌گردد.

این فهرست پس از امضاء طرفین به منزله گواهی تخلیه کالا تلقی و مسئولیت گمرک یا بندر نسبت به مقدار تخلیه شده به موجب فهرست از همین موقع شروع می‌شود و این اوراق در آتیه برای واریز حساب فهرست کل بار (مانیفست) مأخذ و ملاک قرار خواهد گرفت. تبصره - در صورتی که فرمانده کشتی به علل موجهی نتواند قسمتی از کالا را به شرحی که در فهرست کل بار (مانیفست) قید شده با تفکیک علائم و مشخصات مورد هر آرتیکل جداگانه تحویل بدهد می‌تواند با موافقت قبلی بندر یا گمرک کالا را در دوبه (بارکش آبی) یا محلی که قبلاً برای این منظور تعیین شده تخلیه نموده و تحت نظارت نمایندگان مؤسسه کشتیرانی قرار داده بعداً تفکیک و تحویل انباردار بندر یا گمرک به دهد. در این قبیل موارد نمایندگان مؤسسه کشتیرانی می‌توانند برای نظارت و مراقبت کالا از طرف خود یک یا چند نفر نگهبان تا خاتمه عمل تفکیک و تحویل بگمارند و مسئولیت بندر یا گمرک فقط از تاریخی شروع می‌شود که عمل تفکیک انجام یافته و کالا به شرح مذکور در این ماده در مقابل رسید به بندر یا گمرک تحویل شده باشد.

ماده ۳۷ - هرگاه در جریان پیاده کردن کالا از کشتی یک یا چند بسته به آب بیفتد اعم از اینکه از آب بیرون کشیده شود یا بیرون آوردن آن مقدور نباشد مأموران بارشماری گمرک و یا بندر باید بلافاصله و به اتفاق فرمانده و یا افسر اول کشتی صورتمجلس وقوع امر را با مشخصات بسته‌هایی که به آب افتاده در سه نسخه تنظیم نمایند که یک نسخه آن را فرمانده کشتی ضبط می‌کند و دو نسخه دیگر به اظهارنامه اجمالی و فهرست کل بار (مانیفست) ضمیمه آن الصاق می‌گردد.

ماده ۳۸ - هرگاه مأموران گمرک یا بندر در حین علامت‌گذاری تدریجی بارهایی که از کشتی تخلیه می‌شود مشاهده نمایند که بسته‌هایی شکسته و یادست خورده به نظر می‌رسد و یا این که علامت و شماره اصلی آنها خوانا و روشن نیست نباید اجازه پیاده کردن آنها را به دهند این قبیل بسته‌ها باید در کشتی به ماند تا پس از پایان یافتن عملیات بسته‌های سالم درباره آنها به نحو زیر عمل شود:

۱ - بسته‌هایی که دارای علامت و شماره خوانا نباشد باید به دقت معاینه شود در صورتی که نماینده مؤسسه کشتیرانی یا فرمانده کشتی به تواند شماره و علامت آن را

تشخیص دهد باید آن را روی بسته به خط خوانا قید کند و در صورت مجلس نیز این نکته تصریح شود و اگر تشخیص نشدناخوانا بودن و یا بی علامت و بی شماره بودن آن با تعیین وزن در صورت مجلس ذکر شود.

۲ - بسته‌هایی که در بسته‌بندی آنها شکستگی یا آثار دستخوردگی دیده می‌شود، باید یک به یک با کمال دقت توزین و در صورت اقتضاء به تجدیدلفاف آنها و یا به باز کردن و صورت‌برداری از محتویات آنها اقدام و صورت مجلس‌های لازم که حاکی از نتیجه رسیدگی و توزین و صورت‌برداری و تجدید لفاف و غیره باشد تنظیم و به امضای مأموران مربوط و نماینده معرفی شده از طرف فرمانده کشتی یا مؤسسه کشتیرانی برسد در این مورد و به‌ویژه در مورد تجدید لفاف و صورت‌برداری از محتویات بسته‌ها مؤسسه کشتیرانی مربوط در صورتی که مایل باشد می‌تواند بسته‌ها را مهر نماید و مراتب در صورت مجلس قید می‌گردد.

تبصره - بسته‌های مشمول این ماده وقتی به انبارها و محوطه‌های گمرکی و بندری قبول می‌شود که دستورهای موضوع قسمتهای ۱ و ۲ ماده ۳۸ این آیین‌نامه کاملاً انجام شده باشد.

ماده ۳۹ - هر گاه در موقع تحویل قطعی محمولات کشتی به گمرک یا بندر و تطبیق آن با مندرجات اظهارنامه اجمالی و فهرست کل بار (مانیفست) ضمیمه آن اختلافاتی از حیث تعداد بسته‌های تحویلی مشاهده شود اعم از این که تعداد بسته‌های تخلیه شده زیاده یا کمتر از تعدادی باشد که در اظهارنامه و فهرست کل بار (مانیفست) ضمیمه آن مذکور است مراتب بلافاصله در صورت مجلس که به اتفاق فرمانده کشتی یا نماینده مؤسسه کشتیرانی و مأموران مربوط گمرک یا بندر باید تنظیم و امضاء شود منعکس می‌گردد و در مورد چنین اختلافاتی نسبت به فرمانده کشتی یا مؤسسه کشتیرانی طبق ماده ۲۸ قانون امور گمرکی و مقررات قسمت ششم این آیین‌نامه رفتار می‌شود.

تبصره - گمرک یا بندر تحویل‌گیرنده کالا مکلف است حساب کالای وارده با کشتیها را در هر سفر حداکثر تا پانزده روز پس از خاتمه عملیات تخلیه محمولات کشتی تصفیه و رسید قطعی کالا را به مؤسسه کشتیرانی بدهد.

ماده ۴۰ - اصل ترتیب نظارت در انتقال بسته‌ها از کشتی به خارج و مراقبت آنها در جریان حمل از نقطه تخلیه تا انبارهای بندر و گمرک و وظیفه بارشماران مؤسسه کشتیرانی و گمرک و یا بندر و ترتیب صفافی کالا در انبارها و ثبت دفاتر انبار و طرز تحویل قطعی محمولات به گمرک و نمونه‌صورت مجلس‌هایی که باید در موارد معین تنظیم گردد و تعداد نسخه‌های آنها و تشریفات لازمه دیگر مربوط به امر تخلیه و تحویل طبق دستورهایی که مشترکاً از طرف اداره کل گمرک و سازمان بنادر و کشتیرانی صادر خواهد شد تعیین می‌گردد.

ماده ۴۱ - تمام وظائفی که به موجب مقررات این آیین‌نامه بر عهده صاحبان یا فرماندهان کشتی می‌باشد ممکن است به وسیله نمایندگی مؤسسه کشتیرانی انجام پذیرد و در این صورت نمایندگی مزبور تمام مسئولیتهای مربوط را به عهده خواهد داشت.

ماده ۴۲ - در بنداری که سازمان بنادر و کشتیرانی نماینده مستقیم ندارد اداره کل گمرک به نمایندگی از طرف سازمان مزبور مجری مقررات این آیین نامه و آیین نامه بندرهای ایران می باشد.

فصل دوم - کالای وارده از طریق هوا

یادداشت کلی

برای هواپیماهای کشوری متعلق به کشورهای امضاء کننده قرارداد هواپیمایی کشوری بین المللی (شیکاگو) مورخ ۱۶ آذر ماه ۱۳۳۳ (مطابق هفتم دسامبر ۱۹۴۴) مصوب ۳۰ تیر ماه ۱۳۲۸ تبعیت از مقررات پیش بینی شده در قرار داد مزبور و مقررات و توصیه های فعلی ضمیمه ۹ آن و مقررات و توصیه های بعدی که مربوط به امور گمرکی بوده و مورد قبول اداره کل گمرک باشد مادام که دولت شاهنشاهی ایران عضویت آن را دارد الزامی است.

ماده ۴۳ - فرمانده هواپیما یا نماینده مؤسسه حمل و نقل مربوط باید موقع ورود به فرودگاه یک نسخه فهرست کل بار (مانیفست) و بارنامه هر یک از محمولاتی را که تخلیه می شود به گمرک تسلیم نماید.

در صورتی که هواپیما حامل کالا برای تخلیه نباشد فقط یک نسخه فهرست کل بار (مانیفست) که نبودن کالا در آن ذکر شده باشد تسلیم خواهد شد.

ماده ۴۴ - انبار کالایی که در هواپیما به فروش می رسد و آذوقه و مشروبات هواپیما به محض ورود به فرودگاه از طرف مأموران گمرک پلمپ و لاک و مهر می شود و اگر در مدت توقف در فرودگاه احتیاج به آذوقه و مشروبات پیدا شود انبار مزبور تحت نظارت گمرک بازو پس از برداشتن مقدار مورد احتیاج مجدداً پلمپ و لاک و مهر می شود.

ماده ۴۵ - سایر تشریفات گمرکی مربوط به محمولات هواپیما تابع مقررات عمومی مربوط به واردات از راه دریا می باشد.

ماده ۴۶ - تمام وظائفی که به موجب مقررات این آیین نامه بر عهده فرمانده هواپیما می باشد ممکن است به وسیله نمایندگی مؤسسه هواپیمایی انجام شود در این صورت نمایندگی مزبور تمام مسئولیتهای مربوط را به عهده خواهد داشت.

فصل سوم - کالای وارده از راه خشکی

ماده ۴۷ - کالایی که به کشور وارد می شود باید از راه های مجازی که فهرست آن از طرف اداره کل گمرک تنظیم و منتشر می شود عبور و یکسره به اولین گمرک مرزی که برای قبول کالا مجاز است حمل و تحویل شود و متصدیان حمل یا نمایندگان آنان باید برای محمولات خود اظهارنامه اجمالی در دو نسخه تنظیم و به ضمیمه فهرست کل بار (مانیفست) و یک نسخه بارنامه هر ردیف فهرست کل بار را به گمرک مزبور تسلیم و محمولات خود را طبق آن تحویل گمرک نمایند.

اظهارنامه اجمالی باید به همان کیفیتی تنظیم شود که در ماده ۳۲ این آیین نامه مقرر گردیده با این تفاوت که در اظهارنامه اجمالی برای واردات از راه خشکی نام و تابعیت و مبدأ حرکت و نوع وسائل نقلیه و نام صاحب آنها با نام متصدی حمل ذکر گردد.

ماده ۴۸ - در موارد استثنایی ممکن است کالایی را از راهی غیر از راه مجاز وارد نمود ولی این عمل مشروط بر این است که کالا برای ورود قطعی باشد و واردکننده کالا اقلماً ۲۴ ساعت قبل از ورود کالا از مرز درخواست کتبی به گمرکی که برای قبول کالا مجاز است تسلیم و در آن با بیان علتی که ورود کالا را از سایر راهها ایجاب می‌نماید و همچنین اعلام نقطه صحیح و ساعت ورود کالا از مرز تقاضای ورود به نماید و این درخواست در ساعت‌اداری به گمرک رسیده و گمرک با آن کتباً موافقت نموده باشد. رییس گمرک مزبور در صورتی که علت را موجه تشخیص به دهد اجازه ورود آن کالا را با تعیین حداقل دو نفر مأمور گمرک برای مراقبت ورود کالا و بدرقه آن از نقطه ورود مرزی تا محوطه گمرک می‌دهد. کالای موضوع چنین اجازه‌نامه نباید قبل از ورود مأموران بدرقه از مرز وارد گردد و از بدو ورود از مرز تا وصول به گمرک مقصد همیشه اجازه‌نامه باید همراه حامل کالا باشد. در غیر این صورت کالای وارده قاچاق محسوب می‌شود.

ماده ۴۹ - در مورد کالای وارده به وسیله راه آهن هرگاه گمرک مجاز با نقطه ورود مرزی فاصله داشته باشد قطار باید پس از عبور از مرز بلافاصله در مقابل اولین پست گمرکی توقف نماید.

متصدی پست مزبور باید به شمردن تعداد واگنها و ثبت شماره هر یک از آنها در دفتر مخصوص خود اقدام و در واگنهای بار را پلمپ کرده خود متصدی و یا مأمور دیگری از طرف او سوار قطار شده قطار را تا محلی که از طرف اداره گمرک برای توقف قطعی و تخلیه محمولات آن تعیین گردیده هدایت نماید.

ماده ۵۰ - هرگاه قیمت کالای وارده از بیست هزار ریال متجاوز نباشد و واردکننده بخواهد بلافاصله آن را از گمرک ترخیص کند اداره گمرک می‌تواند به اظهار شفاهی واردکننده اکتفا کرده از مطالبه اظهارنامه اجمالی و بارنامه صرفنظر نماید. در اینگونه موارد صاحب کالا باید سوش سندی را که برای ترخیص کالا صادر می‌شود امضاء نماید.

سند مزبور در دفتر انبار گمرک در ورود و خروج ثبت می‌گردد.

ماده ۵۱ - هرگاه متصدی حمل بیسواد و قادر به تنظیم اظهارنامه نباشد متصدیان گمرک موظفند با مراجعه به اسناد حمل مربوط اظهارنامه اجمالی برای او تنظیم نمایند. در این صورت نام متصدی حمل باید با رؤیت مدارک هویت او به طور کامل در اظهارنامه قید شود و متصدی حمل باید ذیل اظهارنامه اثر انگشت خود را بگذارد.

ماده ۵۲ - عملیات تخلیه و حمل بارها به اماکن گمرک و صفافی کالا و طرز تحویل آن به گمرک و اخذ رسید محمولات و تشریفات که در مورد بسته‌های شکسته یا دست خورده یا معیوب و همچنین در مورد اختلاف تعداد بسته‌های تحویلی با مندرجات اظهارنامه و بارنامه باید به عمل آید و تنظیم صورتمجلس و عملیات مراقبت و نظارت و سایر ترتیبات حمل و نقل و تحویل کالا همان است که در مورد کالای وارده به وسیله وسائط نقلیه‌آبی ذکر شده است.

ماده ۵۳ - جزییات طرز عمل و نمونه اوراق چاپی مربوط به این فصل را اداره کل گمرک تعیین و اعلام خواهد نمود.

فصل چهارم - شرایط و مقررات مربوط به ورود مسافر

ماده ۵۴ - مسافرانی که به کشور وارد می‌شوند باید بلافاصله پس از انجام تشریفات مربوط به گذرنامه، خود را به گمرک معرفی و چنانچه از طرف گمرک به آنان اظهارنامه مخصوص مسافری داده شود آن را با نهایت دقت تنظیم و تسلیم گمرک نموده و اگر اشیایی همراه داشته باشند که بخواهند آن را با خود به کشور وارد نمایند به مأموران گمرک ارائه دهند، هرگاه مسافر اجناس همراه خود را به گمرک اظهار نکرده باشد و گمرک بر اثر بازرسی آنها را کشف کند مورد مشمول مقررات فصل چهارم قانون امور گمرکی خواهد بود.

تبصره - اداره کل گمرک می‌تواند در هر یک از گمرکخانه‌هایی که ضروری تشخیص دهد روشهای خاصی که متناسب با مقتضیات روز باشد برای انجام تشریفات گمرکی کالای وارده همراه مسافر اعمال نماید.

ماده ۵۵ - کالای همراه مسافر:

الف - اگر جنبه تجاری نداشته باشد اعم از مجاز یا غیر مجاز (به استثنای کالای ممنوعه قانونی) پس از انجام تشریفات گمرکی و رعایت سایر مقررات ترخیص می‌شود.

ب - اگر جنبه تجاری داشته باشد:

۱ - در مورد کالای مجاز و مشروط ترخیص آن از گمرک منوط به ارائه کارت بازرگانی با موافقتنامه مخصوص وزارت اقتصاد و انجام تشریفات مربوط به کالای وارده بازرگانی است.

۲ - در مورد کالای غیر مجاز گمرک مرزی موظف است که با تفهیم مقررات مربوط به ورود

اشیاء غیر مجاز و ممنوع‌الورود که مسافر همراه دارد در صورت مجلسی که به امضاء او

خواهد رسید قید و به نامبرده اعلام کند که اگر مایل باشد می‌تواند اجناس خود را در

مدت چهار ماه از کشور خارج کند هرگاه مسافر در مهلت مقرر اجناس خود را برگشت ندهد

آن اجناس پس از انقضای مهلت مشمول مقررات ضبط می‌گردد در هر حال صورت ریز و مشخصات

آن اجناس باید حین ورود در صورت مجلس منعکس گردد و به امضای مسافر نیز برسد و یک

نسخه از آن به مسافر تسلیم و مفاد این ماده نیز در آن منعکس گردد.

تبصره - مسافرانی که در یک سال بیش از یک بار مسافرت می‌نمایند هرگاه در

مسافرت‌های بعدی کالای غیر مجاز از همان نوعی را که در سفر یاسفرهای قبلی همراه

آورده و بر اساس مفاد این ماده مرجوع کرده باشند مجدداً وارد و به گمرک اظهار

نمایند کالای مزبور دیگر قابل اعاده نبوده و باید بلافاصله نسبت به ضبط آن اقدام

شود.

ماده ۵۶ - مسافرانی که از کشور خارج می‌شوند هرگاه اشیاء ممنوع‌الصدوری همراه خود

داشته و آن را به گمرک ارائه و اظهار نمایند گمرک موظف است که ممنوعیت خروج آن

اشیاء را به مسافر گوشزد و اعلام کند که مسافر باید اشیاء ممنوع خود را به داخل

کشور منتقل کند در این صورت هیچگونه جریمه از مسافر دریافت نمی‌گردد. ولی هرگاه اشیاء مزبور به گمرک ارائه و اظهار نشده باشد و گمرک آن را در بازرسیهای مقرر کشف نماید مورد مشمول مقررات فصل چهارم قانون امور گمرکی خواهد بود.

ماده ۵۷ - اگر مسافران خارجی که برای مدت کوتاهی به ایران وارد می‌شوند جامه‌دان‌ها و یا بسته‌هایی همراه داشته باشند که در مدت توقف احتیاجی به استفاده از آنها نداشته باشند می‌توانند درخواست نمایند به منظور احتراز از تشریفات بازرسی گمرکی در ورود و خروج در انبار گمرک به امانت قبول شود در اینگونه موارد اگر بسته یا جامدان در فهرست کل بار (مانیفست) قید شده باشد تاریخ مقررات کالای انتقالی خواهد بود ولی اگر جزء اشیاء همراه مسافر بوده و در فهرست کل بار قید نشده باشد در این صورت برای آنها قبض انبار با ذکر تعداد و وزن و محتوی و ارزش ولو تقریبی صادر و به انبار تحویل و در دفتر مخصوص ثبت می‌شود در این مورد بسته یا جامدان باید از طرف صاحب آن و گمرک با نظارت مأموران مربوط لاک و مهر و به انبار تحویل شود و اگر صاحب کالا نخواهد آن را لاک و مهر نماید باید موضوع را صراحتاً در قبض انبار قید کند. تحویل مجدد بسته‌ها به صاحب آن برای خروج از کشور در مقابل استرداد قبض انبار مذکور که در ظهر آن ذینفع باید رسید بدهد و به تصدیق مأمور صلاحیتدار گمرک برسد انجام می‌شود مگر اینکه قبض مذکور مفقود شده باشد که در این صورت باید از طرف گمرک احراز شو

د.

تبصره - اگر مدت توقف این قبیل بسته‌ها در انبار گمرک از ده روز تجاوز نماید از روز یازدهم تا تاریخ خروج آنها هزینه انبارداری دریافت می‌شود و اگر تا مدت چهار ماه یا پایان مهلتی که بر اساس تبصره ۲ ماده ۲۲ قانون امور گمرکی برقرار می‌شود به خارج کردن آن از کشور یا ترخیص آن از گمرک بانجام تشریفات مقرر و پرداخت وجوهی که به ورود قطعی آن تعلق می‌گیرد اقدام نشود کالای مزبور متروکه محسوب و طبق مقررات مربوط درباره آنها عمل می‌شود.

ماده ۵۸ - اسباب سفر و اشیاء شخصی مسافر که در موقع حرکت خود از مبدأ به عنوان بار برای حمل به مؤسسات حمل و نقل تسلیم می‌کند ولو اینکه یک ماه قبل یا یک ماه بعد از ورود مسافر وارد شود اسباب سفر و اشیاء شخصی همراه مسافر محسوب می‌گردد و ترخیص آن با ارائه گذرنامه مسافر انجام خواهد شد.

قسمت سوم - انبارداری کالا در گمرک

فصل اول - ترتیب ورود کالا به انبارها و اماکن گمرکی

ماده ۵۹ - کالا به انبارها و اماکن گمرکی وقتی قبول می‌شود که برای تحویل آن به گمرک اظهارنامه اجمالی یا اظهارنامه یا پروانه صادراتی یا پروانه ترانزیت یا پروانه ورود موقت یا پروانه کابوتاژ یا پروانه ترانزیت داخلی تسلیم شده باشد. در مواردی که به موجب مقررات این آیین‌نامه تسلیم اظهارنامه اجمالی ضروری تشخیص داده نشده است اظهارنامه تفصیلی یا هر سند ترخیص دیگری که برای کالا تنظیم می‌گردد

جایگزین اظهارنامه اجمالی خواهد بود.

تبصره ۱ - در مواردی که مقدار کالای صادراتی زیاد بوده و حمل تمامی آن به گمرک در یک مرتبه میسر نشود ممکن است با اجازه کتبی رییس گمرک محل به تدریج هر قسمتی از آن را که وارد گمرک می شود به موجب درخواست کتبی جداگانه که تسلیم گمرک شده و حاکی از مشخصات قسمت محموله به گمرک باشد پذیرفت.

تبصره ۲ - کالایی که به عنوان قاچاق ضبط یا توقیف می شود وقتی در انبارها و اماکن گمرکی قبول می شود که همراه نامه اداره گمرک مربوط که حاکی از مشخصات کالا باشد به انبار گمرک تسلیم شده باشد اگر کالای ضبطی را واحد گمرکی توقیف کننده و یا سایر ادارات صالحه توقیف کننده در شهرستانها برای فروش و یا به منظور رسیدگی به واحد دیگر واحد گمرکی دیگر و یا به مرکز ارسال نمایند بارنامه و نامه مخصوص صادر از اداره یا واحد گمرکی مزبور که حاکی از مشخصات کالا باشد با بار پذیرفته می شود.

ماده ۶۰ - هر کالایی که به اماکن و انبارهای گمرک تحویل می شود باید بلافاصله در دفاتر مربوط انبار ثبت و برای هر ردیف (آرتیکل) فهرست کل بار (مانیفست) یا اظهارنامه یا پروانه یا صورت مجلس ضبط یا نامه یا بارنامه قبض انبار جداگانه صادر و به تحویل دهنده کالا تسلیم شود.

تبصره - در گمرک خانه هایی که انبارهای متعدد وجود داشته باشد باید علاوه بر ثبت کالا در دفتر انبار مربوط در دفتر کل انبارها نیز ثبت شود.

ماده ۶۱ - نمونه های دفتر انبار و دفتر کل انبار و طرز نگاهداری آنها و ترتیب ثبت اجناسی که به انبارها و اماکن وارد یا از آن خارج می گردد و همچنین طرز صفای اجناس در انبارها و اصول شمارش و رسیدگی به موجودی انبار و سایر جزئیات امر تحویل و نگاهداری اجناس از طرف اداره کل گمرک و سازمان بنادر و کشتیرانی مشترکاً تعیین و به موجب دستور به ادارات گمرک و بنادر ابلاغ می شود.

فصل دوم - مدت مجاز برای توقف کالا در اماکن گمرکی

ماده ۶۲ - مهلت مجاز توقف کالا در اماکن گمرکی چهار ماه است که ابتدای آن از تاریخ تسلیم اظهارنامه اجمالی و فهرست کلی بار (مانیفست) و یا تاریخ صدور قبض انبار مربوط می باشد اعم از اینکه کالای مورد بحث تمام مدت مهلت را در گمرک ورودی توقف کرده باشد یا اینکه بعد از مدتی توقف در آنجا و یا بدون هیچ توقف تحت عنوان ترانزیت داخلی به گمرک مجاز دیگری انتقال یافته و بقیه مهلت را در گمرک اخیرالذکر توقف داشته باشد.

ماده ۶۳ - اگر تقاضای تمدید مدت از طرف صاحب کالا قبل از خاتمه چهار ماه مهلت قانونی یا بعد از انقضاء آن ولی قبل از فروش کالا تسلیم شود اداره گمرک می تواند با رعایت تبصره ۲ ماده ۲۲ قانون امور گمرکی حداکثر تا چهار ماه با درخواست تمدید موافقت نماید.

ماده ۶۴ - کالای فاسد شدنی که پس از تخلیه در مجاورت هوای آزاد و شرایط عادی ضایع یا فاسد شده یا عرفاً شروع به فساد و یا تغییر شکل می کند از قبیل کالای موضوع فصول

دوم تا هشتم و پانزدهم و شانزدهم و بیستم و بیست و یکم جدول تعرفه و کالایی که نگاهداریش ایجاد خطر می کند مانند کالای موضوع فصل سی و ششم و نود و سوم جدول تعرفه و همچنین کالایی که نگاهداریش ایجاب هزینه های اضافی می کند مانند حیوانات زنده فصل یکم و سوم جدول تعرفه باید بلافاصله پس از تخلیه و تحویل از گمرک ترخیص شود و گرنه گمرک یا بندر هیچگونه مسئولیتی در قبال ضایع یا فاسد شدن یا نگاهداری آنها نداشته و به علاوه گمرک مکلف است بدون رعایت مواد ۲۲ و ۲۴ قانون امور گمرکی کالا را متروکه تلقی و سریعاً مقررات ماده ۲۵ قانون امور گمرکی را اجرا نماید.

تبصره - گمرک می تواند از پذیرفتن کالایی که طبعاً باید در سردخانه نگاهداری شود و بلافاصله ترخیص نشود در اماکن گمرکی خودداری نماید در این صورت مؤسسه حمل و نقل مربوط مکلف است کالا را اعاده و یا به مسئولیت خود و رعایت سایر مقررات تحت مراقبت گمرک به سردخانه انتقال دهد.

فصل سوم - انبار اختصاصی و انبارهای عمومی رسمی و سردخانه و مقررات و شرایط مربوط به آنها

ماده ۶۵ - هر یک از واردکنندگان و صاحبان کالا می توانند از هر یک از گمرکات اجازه استفاده از انبار اختصاصی یا انتقال کالا را به انبارهای عمومی رسمی و یا سردخانه درخواست نمایند و رییس گمرک می تواند در صورت داشتن شرایط ذیل مراتب را برای جلب موافقت اداره کل گمرک پیشنهاد نماید و پس از تأیید اقدام کند.

۱ - محل انبار اختصاصی موضوع ماده ۴۷ قانون امور گمرکی حتی الامکان نزدیک به اماکن گمرکی باشد.

۲ - ساختمان انبار اختصاصی با انبارهای عمومی رسمی و سردخانه طوری باشد که کالا در آنجا از دستبرد و آتش سوزی مصون باشد.

۳ - در انبار اختصاصی غیر از کالایی که تشریفات قطعی گمرکی آن انجام نشده کالای دیگری گذارده نشود. به استثنای سردخانه ها به شرطی که محل کالای گمرک نشده از سایر کالاهای موجود در سردخانه قابل تشخیص و علامت گذاری باشد.

ماده ۶۶ - اداره گمرک در صورتی می تواند با انتقال کالا به انبارهای اختصاصی یا عمومی رسمی یا سردخانه موافقت کند که حقوق گمرکی و سودبازگانی و عوارض متعلق به آن کالا به ریز تعیین و برای تمام مدت توقف کالا در آن امکان تضمین شده باشد و کالا از انواع کالای مجاز و غیر مشروط بوده و در صورت مشروط بودن شرط آن انجام شده باشد. ضمناً کلیه هزینه های گمرکی باید نقداً وصول گردد.

ماده ۶۷ - انبار اختصاصی به استثنای انبارهای عمومی رسمی و سردخانه ها باید با دو قفل بسته شود که کلید یکی از آنها نزد اداره گمرک نگاهداری می شود و بدون حضور مأموران گمرک هیچکس حق ندارد قفلها را باز و به انبار وارد شود به علاوه اداره گمرک باید در هر مورد در انبار را لاک و مهر نماید.

تبصره ۱ - شکستن یا باز کردن قفل و لاک و مهر گمرک یا ورود غیر مجاز به انبار مشمول کیفرهای مندرج در قانون مجازات عمومی است.

رییس گمرک موظف است به محض وصول اطلاع از چنین امری بلافاصله دستور شمارش و رسیدگی کالای موجود در انبار اختصاصی و تطبیق آن را بامندرجات دفاتر انبار بدهد. هرگاه در اثر این رسیدگی کم و کسری در موجودی انبار مشاهده شود عمل مشمول ماده ۲۹ یا ماده ۴۸ قانون امور گمرکی (حسب مورد) خواهد بود.

تبصره ۲ - انبارهای عمومی رسمی و سردخانه‌ها که کالای گمرک نشده را نگاهداری می‌نمایند حق ندارند کالای گمرک نشده را به صاحبان آن بدون رؤیت پروانه گمرکی مربوط و حضور نماینده گمرک تحویل نمایند و در صورت تخلف مشمول قسمت اخیر تبصره ۱ این ماده خواهند بود.

ماده ۶۸ - مسئولیت حفاظت و نگاهداری کالا در انبار اختصاصی به عهده استفاده‌کننده از آن و در مورد انبارهای عمومی رسمی و سردخانه به عهده‌سازمانهای مزبور است رییس گمرک محل نیز در صورت تشخیص ضرورت می‌تواند به هزینه استفاده‌کننده و یا دارنده انبار اقدام لازم برای محافظت و مراقبت کالا در انبار اختصاصی یا انبارهای عمومی رسمی و سردخانه به عمل آورد.

تبصره - مسئولیت پرداخت کلیه حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مربوط با توجه به ماده ۴۸ قانون امور گمرکی در هر حال به عهده‌صاحب کالا است.

ماده ۶۹ - انتقال کالا به انبار اختصاصی و انبارهای عمومی رسمی و سردخانه با صدور پروانه ترانزیت داخلی و تحت مراقبت مستمر مأموران گمرک انجام می‌شود.

ماده ۷۰ - استفاده‌کننده از انبار اختصاصی و همچنین دارنده انبارهای عمومی رسمی و سردخانه‌ها باید دفتری طبق نمونه تعیین شده از طرف گمرک برای ثبت کالایی که به انبار وارد و یا از آن خارج می‌شود، نگاهداری کنند این دفاتر از طرف گمرک قبلاً نخ‌کشی و پلمپ می‌شود و هر یک از صفحات آن باید از طرف رییس گمرک یا نماینده او شماره‌گذاری و تعداد صفحات دفتر در پشت اولین و آخرین صفحه آن قید و امضاء شود. ماده ۷۱ - اداره گمرک با انتقال کالای فاسد شدنی یا خطرناک و همچنین کالایی که مجاورت آنها موجب خرابی سایر کالا می‌شود به شرطی می‌تواند به انبار اختصاصی یا انبارهای عمومی رسمی یا سردخانه موافقت نماید که متقاضی برای نگاهداری آنها انبار واجد شرایط ارائه و تعهد نماید که کالا را در آن انبار نگاهداری نماید.

ماده ۷۲ - مأموران گمرک در هر موقع حق دارند کالای موجود در انبار اختصاصی و کالای گمرک نشده منتقل به انبارهای عمومی رسمی یا سردخانه را مورد رسیدگی و شمارش قرار داده مشخصات آنها را با مندرجات دفتر و اسناد و مدارک ورود و خروج تطبیق نمایند.

اگر در انبار اختصاصی کالایی دیده شود که وجود آن در انبار متکی به پروانه ترانزیت داخلی نباشد مأموران گمرک پس از رسیدگی و اقدام آن را کالای وارد به انبار تلقی نموده و در قسمت ورودی دفتر انبار ثبت خواهند کرد.

ماده ۷۳ - هرگاه تا پایان مدت چهار ماه موضوع ماده ۲۲ قانون امور گمرکی یا تا پایان مهلت تمدیدی آن صاحبان کالای منتقل شده به انبارهای اختصاصی یا عمومی رسمی

یا سردخانه اقدام به ترخیص قطعی کالای خود نکنند اداره گمرک مکلف است حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض متعلق به کالا را از محل تضمین آن تأمین و وصول و پروانه مربوط را صادر و برای صاحب کالا ارسال دارد.

فصل چهارم - کالای متروکه و تشریفات و مقرراتی که درباره آن باید انجام شود
ماده ۷۴ - سرویس انبار هر یک از ادارات گمرک و بندر مکلف است در پایان هر هفته رییس اداره مربوط را با تسلیم گزارشی در دو نسخه از مقدار و نوع کالایی که مدت توقف مجاز آنها سپری گردیده مطلع نماید.

این گزارش باید حاکی از مشخصات زیر باشد:

۱ - شماره ثبت دفتر انبار.

۲ - تعداد و نوع بسته‌ها و علامت و شماره آنها.

۳ - شماره اظهارنامه اجمالی و تاریخ تسلیم آن به گمرک.

۴ - نام وسیله نقلیه.

۵ - نام و نشانی شخصی (اعم از حقیقی یا حقوقی) که کالا به نام او تحویل شده است.

۶ - نام و نشانی محلی که کالا در آنجا قرار دارد (اماکن گمرکی به انبار اختصاصی یا انبار عمومی رسمی و سردخانه).

۷ - توضیح راجع به وضع کالا در حین ورود به انبار.

هرگاه در اسناد حمل نام و نشانی صاحب کالا تعیین نشده باشد و یا کالا به نام دارنده حواله‌نامه و متصدی حمل تحویل شده باشد باید به صراحت در گزارش مزبور قید شود. رییس اداره هرچه زودتر باید گزارش واصله را برای اقدام به متصدی نگاهداری حساب کالای متروکه گمرک ارجاع نماید.

تبصره - هرگاه در مدت یک هفته مذکور توقف هیچ کالایی از مدت مجاز تجاوز نکرده باشد گزارش منفی باید داده شود.

ماده ۷۵ - متصدی نگاهداری حساب کالای متروکه موظف است بلافاصله ورقه اختاریه برای ابلاغ به شخصی که کالا به نام و نشانی او تحویل انبار گمرک شده یا به متصدی حمل در صورتی که صاحب کالا یا نماینده او به نام و نشانی معلوم نباشد در دو نسخه تهیه و با امضاء رییس گمرک یا قائم مقام او برای شخص مزبور ارسال و پس از ابلاغ یک نسخه آن را دریافت دارد و اگر شخص مزبور یا متصدی حمل مقیم محل نباشد اختاریه را با پست سفارشی ارسال و رسید اختاریه یا رونوشت قبض نامه سفارشی را به پیش نویس اختاریه ضمیمه نماید.

در ورقه اختاریه علاوه بر ذکر تمام مشخصات مذکور در گزارش سرویس انبار و اینکه مدت توقف قانونی کالا در انبار منقضی شده باید به شخص مزبور یا متصدی حمل اعلام شود که چنانچه در مدت ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ اختاریه کالای خود را اظهار و از گمرک خارج نکند کالاهای مزبور فوری به فروش خواهد رسید.

در مورد کالایی که نام و نشانی متصدی حمل هم معلوم نباشد متصدی نگاهداری حساب کالای متروکه موظف است مشخصات کالا را در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار آگهی و

در آن قید کند که کالا پس از ۲۰ روز از تاریخ انتشار آگهی به فروش خواهد رسید و یک نسخه از آگهی منتشره باید ضمیمه پرونده شود.

تبصره - کالایی که به علت اختلاف ارزش مقررات ماده ۱۳ قانون امور گمرکی نسبت به آن اعمال خواهد شد ابلاغ اختاریه موضوع این ماده ضرورت نخواهد داشت.

ماده ۷۶ - سرویس انبار هر یک از ادارات گمرک و بندر پس از ارسال گزارش موضوع ماده ۷۴ این آیین نامه برای رییس اداره مربوط دیگر نباید بدون اطلاع متصدی نگاهداری

حساب کالای متروکه اظهارنامه‌های ارائه شده را از حیث موجودی کالا گواهی نماید.

ماده ۷۷ - به مجرد این که بیست روز از تاریخ ابلاغ اختاریه به صاحب کالا یا متصدی

حمل یا نشر آگهی سپری شد متصدی نگاهداری حساب کالای متروکه مکلف است اقلام کالای

متروکه موجود را در فهرست مخصوص کالای متروکه ثبت و آن را نزد رییس گمرک ارسال

دارد تا رییس مزبور دستور و ترتیب فروش کالای متروکه را به دهد و رییس گمرک موظف

است مقدمات و ترتیب کار را طوری فراهم نماید که عمل حراج یا مزایده کتبی با ارسال

کالا به فروشگاه‌های دولتی یا تعاونی وابسته به دولت حداکثر چهار ماه بعد از

انقضای مهلت ۲۰ روز صورت گرفته و حساب کالای متروکه و اربزو دفاتر مربوط تفریح

گردد.

تبصره - در ادارات گمرکی که برای کالای متروکه انبار مخصوص موجود باشد کالای

متروکه با صدور پروانه ترانزیت داخلی به انبار مزبور نقل و در دفتر انبار مزبور

ثبت می‌شود.

ماده ۷۸ - قبل از اینکه کالا در حراج یا مزایده کتبی به معرض فروش گذارده شود یا

برای فروش به فروشگاه‌ها ارسال گردد باید برای هر قسمت (پارتی) کالا اظهارنامه

گمرکی ورودی از طرف قسمت مربوط گمرک تنظیم و کالا به وسیله ارزیابان با حضور

انباردار و بازرس اداره رسیدگی و مقدار و نوع و ارزش و سایر مشخصات آن تعیین شود و

در اظهارنامه قید و حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض مربوط

نیز احتساب شود.

تبصره ۱ - محاسبه حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض کالای متروکه بر اساس مقررات

عمومی صادرات و واردات سال ورود کالا به عمل خواهد آمد مگر این که در سال فروش

وجه کمتری به واردات آن تعلق بگیرد که در این صورت محاسبه بر اساس سال فروش خواهد

بود.

تبصره ۲ - در موقع ارسال کالا به فروشگاه‌ها باید برای آن قبض تحویل کالا که حاکی

از تمام خصوصیات آن باشد و به امضای تحویل دهنده و مسئول فروشگاه برسد صادر گردد.

ماده ۷۹ - عمل حراج باید با حضور رییس اداره یا نماینده او و یک نفر بازرس اداره

یا مأموری که از طرف اداره کل گمرک برای این منظور تعیین می‌شود و یک نفر قاضی به

نمایندگی دادستان محل صورت بگیرد.

شرح هر قسمت از کالای متروکه که مستقلاً حراج می‌شود باید در صورت مجلس جداگانه که

در سه نسخه تنظیم و حاکی از تمام مشخصات کالای فروش رفته خواهد بود منعکس و به

امضای نمایندگان مذکور در این ماده و همچنین به امضای خریدار و متصدی حراج برسد پس از فروش باید برای کالای فروش رفته سند فروش صادر و کالا به استناد سند مزبور از گمرک خارج شود.

یک نسخه از صورتمجلس برای سرویس انبار به منظور تفریغ دفتر انبار و نسخه دیگر برای همان منظور به متصدی نگاهداری حساب کالای متروکه تسلیم و یک نسخه در پرونده واریز ماحصل فروش بایگانی می‌شود.

تبصره ۱ - گمرک مجاز است کالای متروکه و ضبطی را به هر مبلغ که باشد به هر یک از سه طریق حراج، خرده‌فروشی، در فروشگاه‌های دولتی و تعاونی و یا مزایده کتبی که مقتضی بداند به فروش برساند.

فروش به طریق مزایده تابع مقررات عمومی مربوط به مزایده اموال دولتی می‌باشد. هرگاه کالای متروکه در جلسه اول حراج به فروش نرسید اعضاء کمیسیون حراج مذکور در این ماده می‌توانند فی‌المجلس و یا در جلسات بعد در قیمت عرضه شده در حراج تجدید نظر نموده و با رعایت صلاح دولت به هر قیمت در حراج به فروش برسانند کالایی که در فروشگاه‌های دولتی و تعاونی فروخته می‌شود قبلاً توسط هیأتی مرکب از نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و نماینده وزارت اقتصاد و نماینده گمرک باید قیمت گذاری گردد.

تبصره ۲ - برای فروش کالا در حراج یا مزایده اداره گمرک یا هر اداره‌ای که تصدی فروش با او است باید مشخصات و خصوصیات کامل کالای عمده تجاری را حداقل ۱۰ روز قبل از حراج یا مزایده به وسیله نشر آگهی در یک روزنامه کثیرالانتشار به اطلاع عامه برساند.

تبصره ۳ - کار مزد حراج به مأخذ دو درصد به عهده خریداران است که از آن محل کارمزد مناسبی به تشخیص رییس اداره به حراجچی پرداخت می‌شود و سایر مخارج فروش حداکثر به مأخذ پنج درصد از حاصل فروش برداشت و در حساب مخصوص نگاهداری می‌شود و اداره گمرک مجاز است از این محل هزینه‌های نشر آگهی و دستمزد فروشندگان فروشگاه و سایر هزینه‌های مربوط را پرداخت کند.

تبصره ۴ - کالای ممنوع و غیر مجاز به استثنای آنچه به علت مستعمل بودن غیر مجاز شناخته شده منحصراً باید در فروشگاه‌های دولتی و تعاونی و به طور خرده‌فروشی فروخته شود ولی سایر کالا را در فروشگاه‌های دولتی و تعاونی می‌توان به طور عمده نیز به فروش رسانید.

ماده ۸۰ - رییس گمرک یا نماینده مخصوص او باید مراقبت نماید که کالای موضوع هر یک از آرتیکل‌های دفتر انبار جداگانه و بدون اختلاط به یکدیگر در معرض حراج یا مزایده گذاشته شده یا به فروشگاه ارسال گردد و صورتمجلس جداگانه برای هر یک تنظیم گردد ولی در هر حال مختار است که کالای موضوع آرتیکل واحد را بنا به مصلحت به دفعات متعدد به معرض فروش بگذارد.

ماده ۸۱ - هرگاه کالای متروکه از نوع کالای ممنوع یا غیر مجاز و یا مشروط باشد

ارزیابان مکلفند بلافاصله برای آن صورتمجلس ضبط تنظیم و اداره ذیربط باید مراتب را به صاحب کالا و یا آورنده آن (در صورت مشخص نبودن نام و نشانی صاحب کالا) و همچنین در صورت معلوم نبودن آورنده وسیله درج آگهی در یک روزنامه کثیرالانتشار ابلاغ نمایند. ابلاغ صورتمجلس ضبط مانع فروش کالای متروکه مزبور در صورتی که آن کالا طبق سایر مقررات و رعایت ماده ۳۴ قانون امور گمرکی قابل فروش باشد نخواهد بود پس از فروش چنانچه حاصل فروش بیش از جمع حقوق گمرکی و سودبازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض متعلق باشد وجوه اخیر از حاصل فروش برداشت و به درآمدهای مربوط منظور و مازاد تا پایان قطعی شدن عمل ضبط در سپرده باقی خواهد ماند و پس از قطعی شدن عمل ضبط وجه مزبور به درآمد متفرقه گمرکی منظور خواهد شد و در صورتی که حاصل فروش تکافوی پرداخت تمامی حقوق گمرکی و سودبازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض را ننماید باید حاصل فروش یک جا به درآمد متفرقه گمرکی منظور و مراتب به صاحب کالا اعلام شود.

تبصره ۱ - کالایی که طبق مقررات قابل فروش نبوده و باید معدوم یا به مؤسسات عام‌المنفعه و خیریه به طور رایگان تحویل شود تا پایان قطعی شدن عمل ضبط باید نگاهداری و پس از آن معدوم یا به مؤسسات مزبور تحویل گردد.

تبصره ۲ - در مواردی که کالای متروکه ممنوع یا غیر مجاز و یا مشروط به فروش می‌رسد در صورتی که قابل نمونه‌برداری باشد باید قبل از فروش نمونه کافی از کالا برداشته و لاک و مهر شده و تا هنگامی که عمل ضبط قطعی شود در محل مخصوصی نگاهداری گردد.

ماده ۸۲ - کالای موجود در گمرک که دستور توقیف آن از طرف مقامات صالح داده می‌شود به استثنای مواردی که مقامات قضایی به استناد ماده پنج قانون مجازات عمومی دستور توقیف داده‌اند همین که مشمول مقررات کالای متروکه شد پس از انجام تشریفات مقرر و ارسال یک نسخه از آگهی موضوع ماده ۷۵ این آیین‌نامه به فروش خواهد رسید و پس از فروش نسبت به واریز حاصل فروش طبق ماده ۸۱ و ۸۶ این آیین‌نامه (حسب مورد) اقدام و مراتب به مقامات توقیف‌کننده اعلام و در صورتی که مازادی داشته باشد که متعلق حق صاحب کالا باشد به مقامات توقیف‌کننده تحویل خواهد شد.

ماده ۸۳ - پس از انجام حراج یا تشریفات مزایده معامله آن کالا قطعی محسوب است و طرفین معامله (گمرک و خریدار) حق استفاده از هیچگونه اختیار فسخی را ندارند و حذف کلیه اختیارات باید طبق مفاد این ماده در جلسه حراج یا مزایده به اطلاع مشتریان برسد و در صورتمجلس فروش تصریح گردد.

ماده ۸۴ - بهای کالای متروکه در جلسه حراج نقداً وصول می‌شود ولی در مورد معاملات بیش از پنجاه هزار ریال رییس گمرک یا مأمور مخصوص حراج می‌تواند در صورتی که خریدار کالا یک ربع بهای آن را فی‌المجلس پرداخته باشد برای پرداخت سه ربع دیگر آن مهلتی که از پانزده روز تجاوز نکند قائل شود این مهلت به شرطی داده می‌شود که خریدار مزبور آن را کتباً تقاضا کرده و ضمن تقاضانامه خود تعهد و تقبل کرده باشد که

هرگاه تانقضاء مهلت مزبور بقیه بهای کالا را نقداً نپردازد حق استرداد ۲۵ درصد پیش پرداختی خود را نخواهد داشت و معامله منفسخ می‌شود در هر حال تحویل کالا موکول به پرداخت کلیه بهای آن خواهد بود.

تبصره - شخصی که در جلسه حراج گمرک با پیشنهاد بالاترین بها برای کالای موضوع حراج برنده شده و معامله را به نام خود تمام می‌کند هرگاه فی‌المجلس تمام بهای کالا را نپردازد و یا با رعایت مقررات این ماده ۲۵ درصد بها را نقداً تأدیه ننماید معامله او منفسخ و کان‌لم‌یکن محسوب است و گمرک کالای مزبور را دوباره به معرض فروش خواهد گذاشت ولی شخص مزبور دیگر حق شرکت در حراج و دادن پیشنهاد قیمت برای آن کالای بخصوص را نخواهد داشت مگر این که قبل از شروع به عمل حراج بعدی ۲۵ درصد بهای پیشنهادی خود در حراج قبل را نقداً به عنوان سپرده به گمرک پرداخته باشد.

ماده ۸۵ - هرگاه خریدار پس از پرداخت تمام بهای کالای خریداری خود به تحویل گرفتن آن از گمرک اقدام ننماید هزینه انبارداری آن کالا از تاریخ روز ششم جلسه حراج یا خطاریه اصابت مزایده طبق مقررات مربوط به انبارداری کالای ورودی از خریدار دریافت می‌شود.

ماده ۸۶ - بلافاصله بعد از فروش کالا باید اظهارنامه موضوع ماده ۷۸ این آیین‌نامه از لحاظ محاسبه حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض مقرر تکمیل و برای آن کالا پروانه گمرکی صادر و شماره و تاریخ و سایر مشخصات آن در دفاتر مربوط ثبت گردد.

مازاد حاصل فروش در مواردی که کالا به ضبط دولت درنیامده باشد تا مدت دو سال از تاریخ صدور پروانه و در صورت مراجعه صاحب کالا و ارائه کلیه اسنادی که برای ترخیص کالا ضرورت دارد قابل استرداد می‌باشد و بعد از مدت مزبور در اختیار دادستان شهرستانی که کالا در آنجا به فروش رفته‌گذارده می‌شود. گمرک مکلف است در موقع مطالبه مازاد از طرف صاحبان کالا از روی اسناد حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض متعلق را مجدداً بر اساس تبصره ۱ ماده ۷۸ این آیین‌نامه محاسبه و در صورت لزوم اظهارنامه مکمل تنظیم و مازاد واقعی را به صاحب آن مسترد دارد.

تبصره ۱ - هزینه انبارداری کالا که از حاصل فروش آن برداشته می‌شود از تاریخ تعلق تا تاریخ روز فروش آن در حراج یا مزایده کتبی با ارسال کالا به فروشگاه احتساب می‌شود مشروط بر این که تا چهار ماه بعد از اخطار ۲۰ روزه موضوع ماده ۷۷ این آیین‌نامه به فروش برسد در غیر این صورت هزینه انبارداری از تاریخ تعلق تا چهار ماه و بیست روز پس از تاریخ اخطار محسوب و موضوع می‌گردد.

تبصره ۲ - در مواردی که حقوق گمرکی یا سود بازرگانی یا هزینه‌های گمرکی و یا عوارض کالای متروکه از روی ارزش باید احتساب شود و دسترسی به اسناد خرید کالا نباشد ارزش کالا برای محاسبه موقت وجوه مزبور مبلغ فروش کالا در حراج منهای ۲۵ درصد می‌باشد.

ماده ۸۷ - از حاصل فروش کالای متروکه بدواً به ترتیب هزینه حمل ترانزیت داخلی اداری و حق بیمه و هزینه فروش برداشت و چنانچه باقیمانده تمامی حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض متعلق را تکافو نکند با صدور پروانه و توضیح چگونگی عدم تکافو در آن یک جابه درآمد متفرقه گمرکی منظور می‌گردد.

ماده ۸۸ - نسبت به کالای متروکه ضبطی با رعایت تبصره ۱ و ۲ ماده ۸۱ این آیین‌نامه به شرح زیر عمل می‌شود:

۱ - جرایم، کتب، مطبوعات، فیلم، نوار پر شده، صفحه گرامافون و تصاویر مخالف نظم عمومی و شئون ملی و عفت عمومی و یا مذهب رسمی کشور و همچنین کالایی که از نظر وزارت کشاورزی یا بهداری و یا سایر مراجع قانونی آلوده به آفت و یا غیر قابل مصرف یا فاسد تشخیص داده شود باحضور نماینده دادستان محل و با تنظیم صورتمجلس معدوم می‌گردد. کالایی که روی لفاف آنها یا روی خود آنها عبارت یا علامتی به شرح مذکور وجود داشته باشد لفاف آن معدوم و خود کالا نیز در صورتی که امکان حذف یا محو آن علائم یا عبارت نباشد به ترتیب فوق معدوم می‌گردد.

۲ - اسلحه و مهمات جنگی و انواع مواد محترقه و منفجره و مواد اولیه آن که غیر قابل ترخیص تشخیص داده شود با دریافت رسید به وزارت جنگ تسلیم می‌شود.

تبصره - اسلحه شکاری و فشنگ شکاری و سایر لوازم شکار که ترخیص آنها از گمرک مستلزم ارائه پروانه وزارت جنگ می‌باشد فروخته می‌شودولی تحویل آنها به خریدار موکول به ارائه پروانه در هر مورد خواهد بود.

۳ - مسکوک غیر از طلا و نقره به خزانه واگذار می‌شود.

۴ - ساکارین، مرفین، کوکائین و مواد مخدر دیگر و سایر داروها و سموم غیر قابل ترخیص به وزارت بهداری با دریافت رسید تحویل می‌شود.

۵ - سایر کالا طبق تبصره ۱ ذیل ماده ۷۹ این آیین‌نامه به فروش می‌رسد یا با تشخیص وزیر دارایی به طور رایگان به مؤسسات عام‌المنفعه و خیریه‌واگذار می‌گردد.

تبصره ۱ - در مواردی که ترخیص کالایی به علل بهداشتی، ایمنی یا پیشگیری از تولید غیر سالم مواد دارویی، آرایشی یا غذایی تابع مقررات و شرایط خاص شده باشد فروش آن توسط گمرک و تحویل به خریدار منوط به احراز شرایط و اجرای مقررات مربوط خواهد بود و در صورتی که احراز شرایط و اجرای مقررات مربوط ممکن نباشد کالا بلاعوض به مؤسسات دولتی ذیربط واگذار می‌شود و یا معدوم خواهد شد.

تبصره ۲ - در مورد کالایی که با رعایت کلیه مواد این فصل قابل فروش یا واگذاری نباشد اداره گمرک می‌تواند هر دو سال یک بار با حضور یک نفر قاضی به نمایندگی دادستان محل و رییس گمرک و نماینده معرفی شده اداره کل گمرک و با تنظیم صورت مجلس به معدوم کردن آن اقدام نماید.

فصل پنجم - مسئولیت گمرک نسبت به کالای موجود در انبارها

ماده ۸۹ - اداره کل گمرک و سازمان بندر و کشتیرانی همه‌ساله در بودجه خود اعتبار کافی برای پرداخت احتمالی غرامت موضوع ماده ۴۶ قانون امور گمرکی به صاحبان کالای

مفقود شده یا آسیب‌دیده پیش‌بینی و منظور خواهند نمود.

ماده ۹۰ - با توجه به مواد ۴۵ و ۴۶ قانون امور گمرکی در موارد مذکور نیز اداره

گمرک گرامتی نخواهد پرداخت:

۱ - در مواردی که فقدان و خسارت‌دیدگی کالا بر اثر سوانح غیر مترقبه طبیعی بوده است.

۲ - هرگاه هنگام ارزیابی یا توزین و صورت‌برداری و نمونه‌برداری با حضور و مباشرت صاحب کالا یا نماینده او خسارتی به کالا وارد شود.

۳ - هرگاه خسارت یا فقدان در اثنای حمل کالا از وسایل نقلیه به اماکن گمرکی قبل از تحویل شدن کالا از طرف متصدیان حمل به گمرک یا بندر اتفاق افتاده باشد.

ماده ۹۱ - به مجرد وصول درخواست مبنی بر مطالبه گرامت منحصراً رییس گمرک یا بندر باید موضوع را مورد رسیدگی قرار دهد و پس از این که معلوم و محرز گردید که مورد مشمول ماده ۴۶ قانون امور گمرکی و خارج از موارد ماده ۹۰ این آیین‌نامه می‌باشد در مدتی که حداکثر از یک ماه تجاوز نکند پرونده کامل آن را که باید حاوی اصل درخواست و اسناد و مدارک مربوط و توضیحات مأموران مسئول و مستندات تحقیق و رسیدگی‌های محلی و تشخیص میزان گرامت و کیفیت تشخیص مزبور باشد با گزارش جامعی به اداره کل گمرک یا سازمان بنادر و کشتیرانی ارسال و پیشنهاد صدور اجازه پرداخت گرامت را بکند.

اداره کل گمرک یا سازمان بنادر و کشتیرانی پس از رسیدگی‌های لازم در صورت تأیید در مدتی که در هر حال نباید بیش از دو ماه از تاریخ وصول گزارش مزبور باشد اجازه پرداخت گرامت را به گمرک یا بندر محل خواهد داد.

ماده ۹۲ - جبران خسارت صاحب کالا از طرف گمرک یا بندر رفع مسئولیت از انباردار و مأموران مربوط و یا سایر مسئولین نمی‌کند و بنابراین وجه خسارتی که از طرف گمرک یا بندر به ذیحق داده می‌شود به انضمام حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض که به کالای مفقودتعلق می‌گیرد یا تفاوت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض که از خسارت‌دیدگی کالا به زیان دولت تمام می‌شود بر عهده مسئولین خواهد بود و گرامتی که از این لحاظ به عهده آنان ثابت شود از محل تضمین یا حقوق و مزایای اداری یا سایر اموال آنان برداشت و وصول خواهد شد.

تبصره ۱ - چنانچه ثابت گردد که عمل فقدان یا کسر و نقصان کالا در اثر عوامل خارج از اختیار مسئولین بوده است گرامتی از آنان دریافت نخواهد شد.

تبصره ۲ - مسئولیت مأموران مربوط مذکور در این ماده منحصر به مواردی که اداره گمرک یا بندر گرامتی به صاحب کالا می‌پردازد نیست بلکه مأموران مزبور مسئول هر کسر و نقصان و آسیب‌دیدگی و فقدان کالای سپرده به آنها می‌باشند ولو این که صاحب کالا درخواست پرداخت گرامت نکرده باشد و یا این که کالای مزبور ضبط یا به عنوان دیگری به ملکیت دولت درآمده باشد.

قسمت چهارم - ترخیص کالا

فصل اول - مقررات عمومی

ماده ۹۳ - خروج کالای ورودی از گمرک مستلزم انجام تشریفات یکی از عناوین پنجگانه مذکور در ماده ۱۹ قانون امور گمرکی می‌باشد.

تبصره - خروج کالای کابوتاژی متروکه و ضبطی که به معرض فروش گذارده شده و متکی به صورتمجلس فروش و قبض وصول بهای آن می‌باشد و همچنین کالای ضبطی که ظن قاچاق بودن آنها مرتفع شده مشمول این ماده نخواهد بود.

ماده ۹۴ - برای خروج کالای وارده از گمرک تحت هر یک از عناوین پنجگانه مقرر در ماده ۱۹ قانون امور گمرکی (به استثنای ترانزیت داخلی اداری) صاحب کالا یا نماینده او باید اظهارنامه مخصوص آن عنوان را که اداره گمرک در اختیار اظهارکنندگان می‌گذارد در دو نسخه تنظیم و با قید تاریخ و امضاء به ضمیمه اسناد خرید و صورت عدل‌بندی (در صورت تنوع کالا) و گواهی مبدأ و بارنامه حمل به گمرک تسلیم نماید. برگ حواله یا قبض انبار که بایستی قبلاً از طرف مؤسسه حمل و نقل (کشتیرانی، هواپیمایی، راه‌آهن یا هر بنگاه متصدی حمل که کالا را به گمرک تحویل داده است) یا آورنده کالا به نام اظهارکننده پشت‌نویسی شده باشد نیز باید به اظهارنامه ضمیمه شود.

تبصره - برای ترخیص کالای مسافری موضوع بندهای ۵ تا ۸ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی همچنین هدیه و سوغات که بهای سیف آن از ده هزار ریال تجاوز ننماید و همچنین نمونه‌های تجاری تسلیم سیاهه خرید و صورت عدل‌بندی و گواهی مبدأ الزامی نیست. ماده ۹۵ - اشیاء مذکور در زیر از قید تسلیم اظهارنامه و معاینه گمرکی جز در مورد ظن قوی به وجود قاچاق معاف است:

۱ - نامه، پاکت بیمه شده، روزنامه، مجله، کاتالک و امثال آنها که به وسیله پست وارد شود.

۲ - کیسه‌های حاوی نامه‌های پستی و بسته‌های مطبوعات در صورتی که از طرف مأموران پست مهر و به مأموران پست ایران تسلیم شود و کیسه‌های مزبور حاوی بسته‌های کالا حتی به عنوان نمونه نباشد.

تبصره - در مورد بسته‌های پیک سیاسی طبق مقررات فصل اول از قسمت هشتم این آیین‌نامه عمل می‌شود.

ماده ۹۶ - اداره کل گمرک می‌تواند در صورت لزوم قبول هر یک از اظهارنامه‌های مذکور در ماده ۱۹ قانون امور گمرکی را موکول به ارائه اسناد دیگری که قبلاً اعلام خواهد شد بنماید.

ماده ۹۷ - گمرک در همه موارد حق دارد از صاحب کالا بخواهد که صحت مندرجات اسناد و مدارک تسلیمی و صلاحیت صادرکننده آنها و مطابقت قیمت مندرج در سیاهه را با نرخ صادراتی و این که معامله تحت شرایط رقابت آزاد بین یک عمده‌فروش و یک خریدار مستقل از یکدیگر انجام یافته به تصدیق اتاق بازرگانی کشور مبدأ یا دفتر اسناد رسمی محل صدور آنها و گواهی کنسولگری دولت شاهنشاهی در کشور مبدأ برساند.

ماده ۹۸ - صاحب کالا یا نماینده قانونی او حق دارد قبل از تسلیم اظهارنامه طبق تقاضای کتبی و ارائه اسناد مالکیت با موافقت گمرک کالای خود رارؤیت و به توزین بسته‌ها یا باز کردن و دیدن محتویات آنها جهت به دست آوردن مشخصات مذکور و نمونه‌برداری و همچنین به خشک کردن کالا و تعویض لفاف آن اقدام نماید. اقدام مزبور باید با حضور و تحت نظارت مستمر مأموران مطلع و بصیر انجام بگیرد که اداره در ضمن صدور اجازه تعیین خواهد نمود.

هرگاه بر اثر باز کردن و بستن بسته‌ها به ترتیب فوق خسارتی به محتویات آنها وارد آید مسئولیت آن متوجه گمرک نخواهد بود و از بابت آن خسارت تخفیفی در حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض داده نخواهد شد.

تبصره - هرگاه صاحب کالا بخواهد اقدام به بازدید محتویات بسته‌ها و یا تغییر لفاف و یا خشک کردن کالا و یا سایر اعمالی که مستلزم تغییر در بسته‌بندی و دست خوردگی کالا باشد بکند باید مراتب را صریحاً و به طور وضوح و تفکیک در درخواست خود قید نماید و مأموری که برای این کار تعیین می‌گردد باید مراقبت نماید که غیر از آنچه صاحب کالا درخواست نموده و با آن موافقت شده عمل دیگری انجام نگیرد و همچنین قبل از انجام هرگونه عملی مأمور باید مشخصات ظاهری بسته‌ها را از حیث نوع بسته و علامت و سالم بودن یا پارگی و یا دست‌خوردگی داشتن صورتمجلس کرده‌سپس اجازه باز کردن آنها را بدهد و پس از باز کردن بسته‌ها باید پر و یا خالی بودن و وزن خالص و نوع و جنس و مقدار و تعداد و سایر مشخصات کامل کالای محتوی تمام بسته یا بسته‌هایی را که مورد درخواست صاحب کالا بوده صورتمجلس نماید و در هر حال یک نسخه از صورتمجلس باید به انبارتسلیم شود.

ماده ۹۹ - در مواردی که صاحب کالا یا نماینده قانونی او تعرفه صحیح کالای خود را نداند و یا در تشخیص آن تردید داشته باشد می‌تواند قبل از تنظیم اظهارنامه با تسلیم درخواست کتبی و ارائه اسناد مالکیت و الصاق نمونه کالا و مدارک مربوط به آن و با پرداخت هزینه آزمایش از رییس گمرک محل تعرفه‌بندی کالای خود را استعلام کند و پس از دریافت پاسخ کتبی و حصول اطلاع قطعی از تعرفه کالای خود به تنظیم اظهارنامه مبادرت نماید. در صورتی که تعرفه ابلاغ شده به درخواست‌کننده به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی ارجاع و تعیین شده باشد قبول آن برای گمرک نسبت به مورد الزامی است در این مورد نمونه‌برداری به عهده صاحب کالا بوده و مأموران جز نظارت حق هیچگونه مداخله در آن ندارند.

تبصره ۱ - برای هر اظهارنامه باید یک درخواست جداگانه تنظیم و برای هر قلم کالا هزینه آزمایش جداگانه پرداخت شود.

تبصره ۲ - اداره گمرک می‌تواند کالایی را که تشخیص مواد متشکله آن برای تعیین تعرفه آن کالا مورد نیاز باشد به آزمایشگاه ارسال دارد و در این صورت هزینه آزمایش آن را از صاحب کالا وصول خواهد کرد.

تبصره ۳ - اشخاصی هم که می‌خواهند کالا به خارج سفارش دهند می‌توانند به منظور

تحصیل اطلاع از تعرفه کالا و سایر شرایط ورود آن از اداره کل گمرک با ارسال نمونه و بیان مشخصات کالا و تصریح به این که حداکثر تا چه مدت کالای مورد نظر به ایران خواهد رسید تقاضای تعرفه‌بندی آن را بکنند این تعرفه‌بندی وقتی برای ادارات گمرک الزام‌آور خواهد بود که از طرف اداره کل گمرک به استناد رأی کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی ابلاغ شده و کالای مورد بحث برای یک بار گشایش اعتبار تا یک سال بعد از تاریخ تعیین تعرفه و ابلاغ آن به استعلام‌کننده وارد شده باشد به شرط آن که در سال ورود با رعایت مقررات صادرات و واردات مجاز و از هر لحاظ مشابه همان کالایی باشد که درخواست تعرفه‌بندی آن را نموده و در این قبیل موارد در موقع ترخیص اگر توجه شود که رأی دیگری از طرف کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی در مورد همان نوع کالا صادر شده که به زیان واردکننده باشد مورد مشمول بند ۱ ماده ۳۲۶ این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۱۰۰ - کالای چند ارتیکل از یک فهرست کل بار (مانیفست) یا بارنامه حمل را ولو کالای واحد و به نام شخص واحد وارد شده باشد نمی‌توان در یک اظهارنامه اظهار نمود ولی صاحب کالا حق دارد برای یک ارتیکل کالای متعلق به خود در صورتی که بیش از یک بسته باشد در چند نوبت اظهارنامه‌های متعدد تنظیم و تسلیم نماید در هر حال محتوی یک بسته کالا را نمی‌توان تفکیک و تقسیم و برای هر قسمت اظهارنامه تنظیم و قبول نمود مگر در مواردی که قسمتی از محتویات بسته مزبور غیر مجاز باشد یا برای قسمتی از آن اظهارنامه اعاده تنظیم شده باشد و یا کتباً درخواست واگذاری به گمرک بنماید.

ماده ۱۰۱ - صاحب کالا اظهارنامه را از لحاظ اطلاعاتی که از ناحیه وی باید اعلام شود از روی قبض انبار و بارنامه و اسناد خرید تکمیل و بدواً به قسمت فنی گمرک تسلیم می‌کند، قسمت فنی مکلف است اظهارنامه و اسناد ضمیمه آن را مورد بررسی قرار داده و معلوم نماید:

- ۱ - اظهارنامه خط خوردگی نداشته باشد.
- ۲ - تمام قسمت‌هایی که باید از طرف صاحب کالا تنظیم و تکمیل شود نوشته شده باشد.
- ۳ - تمام اسنادی که باید ضمیمه اظهارنامه باشد ضمیمه شده باشد.
- ۴ - مالکیت کسی که اظهارنامه به نام او تسلیم شده محرز و واجد شرایط برای ترخیص کالا باشد.
- ۵ - چنانچه تنظیم و تسلیم‌کننده اظهارنامه غیر از صاحب کالا باشد شخص مزبور دارای وکالت یا نمایندگی برای ترخیص کالا باشد و برگ وکالت یا نمایندگی یا فتوکپی آنها ضمیمه باشد و در برگ وکالت یا نمایندگی حدود اختیارات وکیل یا نماینده طبق ماده ۳۸۱ این آیین‌نامه تعیین شده باشد و در صورتی که ترخیص‌کننده حق‌العمل کار گمرک باشد نامبرده کارت حق‌العمل کاری گمرک را دارا باشد.

۶ - در اظهارنامه مشخصات کامل کالا از لحاظ نام و شماره تعرفه گمرکی و نوع و تعداد و وزن و ارزش و مأخذ احتساب حقوق گمرکی و سودبازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض

مربوط قید شده و اظهار طبق مقررات این فصل به طور صحیح به عمل آمده باشد.

۷- اسناد ضمیمه با مشخصاتی که از کالا در اظهارنامه نوشته شده تطبیق نماید و

ارقام آن هم با حروف و هم با عدد نوشته شده باشد.

۸- محاسبه حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه گمرکی و عوارض نوشته شده صحیح باشد

و در صورت احرار و مثبت بودن مراتب بالا اظهارنامه را به اسناد لاک و مهر و سپس

ثبت دفتر نموده و برای پرداخت وجه آن به صندوق ارسال دارد و الا آن را برای تکمیل

یا اصلاح یا تجدید به تسلیم کننده مسترد کند. صاحب کالا پس از پایان کار اظهارنامه

در قسمت فنی و وصول آن به صندوق باید مبلغی را که خود تعیین و محاسبه کرده و

در اظهارنامه نوشته به صندوق پرداخت کند.

تبصره - معرفینامه رسمی مؤسسات دولتی در مورد کالای متعلق به آنها و سفارتخانهها

با گواهی وزارت امور خارجه نسبت به کالای متعلق به سفارتخانهها به جای وکالتنامه

رسمی پذیرفته خواهد شد.

ماده ۱۰۲ - پس از ثبت مشخصات اظهارنامه در دفتر قسمت فنی گمرک شماره ردیف دفتر

مزبور با قید تاریخ در روی اظهارنامه منعکس و کالا از تاریخ پرداخت حقوق گمرکی و

عوارض و هزینههای مربوط اظهار شده تلقی می گردد و در مورد بستههای پستی که به

جای اظهارنامه اعلامیه پستی به گمرک تسلیم می شود ارائه و ثبت اعلامیه در قسمت فنی

گمرک اظهار محسوب می شود.

ماده ۱۰۳ - هرگاه صاحب کالا پس از تسلیم اظهارنامه به گمرک متوجه شود که در تنظیم

آن اشتباهی رخ داده است می تواند با تسلیم درخواست کتبی و بیان چگونگی اشتباه

اجازه اصلاح اظهارنامه را از رییس گمرک تقاضا کند ولی رییس گمرک فقط وقتی می تواند

به چنین تقاضایی ترتیب اثر بدهد که عملیات ارزیابی کالای موضوع آن اظهارنامه آغاز

نشده باشد.

در این صورت تقاضانامه باید با قید تاریخ در دفتر نماینده ثبت و به اظهارنامه لاک

و مهر شود تا تشریفات ارزیابی خاتمه یابد و در صورتی که در اثر رسیدگی ادعای صاحب

کالا تأیید شد رفع اشتباه به عمل آید.

ارزیابی کالا وقتی آغاز شده محسوب می گردد که اظهارنامه از طرف متصدی سرویس

ارزیابی به نام ارزیابان ظهنویسی شده باشد.

ماده ۱۰۴ - اگر صاحب کالا که برای ترخیص کالای خود اظهارنامه تحت یکی از عناوین

پنجگانه تسلیم کرده است از عنوان مذکور عدول کرده بخواهد تحت عنوان دیگری

اظهارنامه به دهد به جز در مورد کالای مشمول تبصره ذیل این ماده به دو شرط به شرح

زیر قبول می شود:

۱ - کالای مورد اظهارنامه از گمرک خارج نشده و کلاً در گمرک موجود باشد.

۲ - هرگاه اظهارنامه اولی طبق مقررات این آیین نامه مستلزم پرداخت جریمه باشد صاحب

کالا جریمه مقرر را قبلاً پرداخته باشد.

تبصره - در موردی که صاحب کالا برای ترخیص کالای ممنوع الورود یا غیر مجاز یا

مشروط اظهارنامه به عنوان ورود قطعی به کشور یا اظهارنامه ترانزیت داخلی تسلیم کرده باشد حق تبدیل عنوان اظهارنامه را ندارد. مگر این که کالا با نام و مشخصات کامل و صحیح اظهار شده باشد که در این صورت طبق مفاد ماده ۳۱ قانون امور گمرکی صاحب کالا یا نماینده او فقط می‌تواند آن را در ظرف سه ماه از کشور خارج سازد. ماده ۱۰۵ - متصدی سرویس ارزیابی موظف است همین که اظهارنامه با رعایت مقررات فصل یکم این قسمت تکمیل و به او تسلیم شد آن را در دفتر مخصوص توزیع کار (کوتاژ) ثبت و دو نفر از ارزیابان قسمت خود را برای ارزیابی کالا تعیین و نام آنها را هم در پشت اظهارنامه و هم در دفتر توزیع کار نوشته سپس اظهارنامه را با اخذ رسید به یکی از آنان که ارشدیت دارد تسلیم کند.

تبصره - در موارد کافی نبودن تعداد ارزیابان و کثرت کار روزانه متصدی سرویس ارزیابی می‌تواند یک نفر ارزیاب برای ارزیابی تعیین نماید.

ماده ۱۰۶ - دفتر توزیع کار مذکور در ماده ۱۰۵ این آیین‌نامه باید در مقر کار شخص متصدی سرویس ارزیابی به مسئولیت او نگاهداری و اطلاعات زیر در آن منعکس باشد: ۱ - شماره ردیف.

۲ - تاریخ و شماره ثبت قسمت فنی.

۳ - تاریخ تسلیم اظهارنامه به سرویس ارزیابی.

۴ - نام و نشانی صاحب کالا.

۵ - نام و نشانی وکیل او (در صورتی که اظهارنامه را وکیل صاحب کالا تنظیم و تسلیم کرده باشد).

۶ - مشخصات کالا به شرحی که در اظهارنامه نوشته شده.

۷ - نام ارزیابان که معاینه و ارزیابی کالا به آنان ارجاع شده.

۸ - تاریخ تسلیم اظهارنامه به ارزیابان.

۹ - تاریخ اعاده اظهارنامه از طرف ارزیابان.

۱۰ - نتیجه ارزیابی به شرحی که ارزیابان نوشته‌اند.

۱۱ - شماره و تاریخ ثبت اظهارنامه متمم در دفتر توزیع کار (در صورت کشف اظهار خلاف واقع).

۱۲ - شماره و تاریخ پروانه گمرکی.

۱۳ - ملاحظات و توضیحات.

فصل دوم - ارزیابی

ماده ۱۰۷ - معاینه و ارزیابی کالای اظهار شده به گمرک از مشخصات ظاهری بسته‌ها شروع می‌شود بنابراین ارزیابان گمرک مکلفند مجموع بسته‌های مربوط به یک اظهارنامه را به دقت شمرده و به نوع بسته‌ها (صندوق، عدل، یا هر نوع بسته دیگر) و علامت و شماره آنها را یک به یک رسیدگی کرده با مندرجات اظهارنامه تطبیق نمایند و اگر اختلافی نداشت به ارزیابی و معاینه محتویات بسته‌ها با رعایت اصول مقرر در این فصل اقدام کنند.

تبصره - هرگاه اختلافی در تعداد بسته‌ها یا نوع یا علامت یا شماره آنها دیده شود ارزیابان باید عمل ارزیابی را در همان جا متوقف کرده و اظهارنامه‌را پس از شرح موارد اختلاف در ظهر آن به متصدی سرویس ارزیابی مسترد دارند تا به اطلاع و دستور رییس گمرک یا قائم مقام او نسبت به اختلاف و علت منشاء آن رسیدگی شود. اگر در اثر این رسیدگی محقق گردید که اختلاف مشهود ناشی از اشتباه صرف بوده و سوء نیتی وجود نداشته باشد دستور رفع اختلاف به نحو مقتضی در متن یا ظهر اظهارنامه داده خواهد شد و اگر سوء نیتی تشخیص شود دستور تنظیم صورت مجلس تخلف و تعقیب متخلف طبق مقررات مربوط صادر می‌گردد.

ماده ۱۰۸ - برای تحقیق صحت مندرجات اظهارنامه نسبت به مشخصات محتویات بسته‌ها به طور کلی باید بسته‌های موضوع هر اظهارنامه کلاً بازو به محتویات آنها از لحاظ نوع جنس و مقدار و ارزش و وزن و مشخصات دیگری که ملاک تشخیص تعرفه‌بندی یا مأخذ پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض متعلق باشد به تفصیل رسیدگی شود و هرگاه بسته‌ها از حیث حجم یا وزن یا نوع جنس یکسان و یکنواخت باشند به حسب اهمیت کم و کیف کالا به باز کردن و رسیدگی نمودن محتویات یک یا چند بسته که ارزیاب انتخاب می‌نماید اکتفا و از باز کردن بقیه بسته‌ها صرفنظر خواهد شد و اگر بسته‌ها از حیث حجم و وزن و نوع جنس یکسان نبوده ولی کالا دارای صورت عدل‌بندی یا فهرستی باشد که نوع جنس و وزن و ارزش و مقدار و محتویات هر یک از بسته‌ها را جداگانه نشان دهد در این صورت نیز ارزیاب می‌تواند به باز کردن و رسیدگی نمودن یک یا چند بسته که انتخاب می‌نماید اکتفا نماید مشروط بر این که در مشخصات آن عده از بسته‌ها که رسیدگی شده با مندرجات صورت‌عدلبندی یا فهرست مزبور اختلافی بیش از پنج درصد دیده نشود و در غیر این صورت و همچنین در مواردی که بسته‌ها از حیث حجم یا وزن یا نوع جنس یکسان نبوده و فهرست یا صورت‌عدلبندی نداشته باشد تمام بسته‌ها بدون استثناء باید بازو مورد معاینه و رسیدگی قرار گیرد.

تبصره - تفاوت پنج درصد یا کمتر هرگاه به زیان دولت مشهود افتد و صاحب کالا حاضر شود که برای تفاوت تمام بسته‌ها به نسبتی که از رسیدگی به بسته‌های باز شده به دست آمده است اظهارنامه متمم تسلیم و وجوه متعلق به تفاوت مجموع بسته‌ها را به پردازد گمرک می‌تواند اظهارنامه متمم را پذیرفته و حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض مابه‌التفاوت را بدون اخذ جریمه دریافت نماید لیکن اگر صاحب کالا به این امر راضی نشود مأموران گمرک تمام بسته‌ها را بازو رسیدگی و حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض تفاوت را به مأخذ نتیجه حاصل احتساب و دریافت خواهند داشت و هرگاه تفاوت مزبور به نصابی که مستلزم پرداخت جریمه اظهار خلاف واقع در این مورد است (بیش از پنج درصد) برسد جریمه متعلق نیز دریافت خواهد شد.

هرگاه تفاوت پنج درصد یا کمتر به زیان صاحب کالا دیده شود اظهارنامه تسلیمی کماکان صحیح تلقی و پذیرفته می‌شود مگر این که صاحب کالا راضی نشده اصلاح اظهارنامه را به نسبت تفاوت مشهود تقاضا کند در این صورت نیز بسته‌ها باید کلاً

بازو رسیدگی شود و چنانچه در این رسیدگی کلی تفاوتی به زیان صاحب کالا مشهود افتد اجازه اصلاح اظهارنامه به نفع صاحب کالا از طرف رییس گمرک داده می‌شود. ماده ۱۰۹ - از انواع نخ و کاغذ و مقوا و منسوجات و هر کالای دیگری که الصاق نمونه آن به اظهارنامه میسر باشد باید یک نمونه به اظهارنامه الصاق و با مهر اداره لاک و مهر شود.

ماده ۱۱۰ - هرگاه در نتیجه ارزیابی بین مندرجات اظهارنامه و مشخصات مشهود کالا اختلافاتی کشف شود ارزیابان موظفند اختلافات مشهود را در ذیل اظهارنامه مشروحاً نوشته و امضاء نمایند و به جز موارد مشمول مواد ۱۱۱ و ۱۱۲ این آیین‌نامه بلافاصله صورت مجلس تخلف حاکی از شرح اختلاف از طرف متصدی سرویس ارزیابی تنظیم و به ضمیمه اظهارنامه و منضمات آن برای تعیین جریمه به رییس اداره یا قائم مقام او تسلیم می‌شود.

ماده ۱۱۱ - هرگاه در اثر ارزیابی اختلافاتی که مستلزم دریافت تفاوت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض نباشد کشف شود (مانند این که نام یکی از دو نوع کالای مجاز که حقوق گمرکی آنها یکسان است به جای نام دیگری در اظهارنامه نوشته شده باشد) در این صورت نیز مشهودات مأموران باید در ذیل اظهارنامه قید و بدون تنظیم صورت مجلس تخلف با اطلاع رییس گمرک یا قائم مقام او اجازه اصلاح مورد اشتباه داده شود.

ماده ۱۱۲ - اگر صاحب کالا مشخصات کالای خود را به زیان خود اظهار کرده باشد و مراتب بر اثر ارزیابی کشف شود ارزیابان مکلفند مشهودات خود را ذیل اظهارنامه بنویسند و آن را به متصدی سرویس ارزیابی مسترد دارند.

در چنین مواردی متصدی سرویس ارزیابی موظف است مراتب را به صاحب کالا اعلام کند و صاحب کالا می‌تواند در متن یا ظهر همان اظهارنامه به استناد نوشته ارزیاب تقاضای استرداد اضافه پرداختی را بکند در این صورت رییس گمرک یا قائم مقام او پس از رسیدگی در ذیل گزارش متصدی سرویس اجازه صدور حکم استرداد را خواهد داد. تبصره - هرگاه صاحب کالا یا نماینده او به علت ناچیزی مابه‌التفاوت یا به سبب تسریع در کار خود مایل به درخواست استرداد نباشد باید انصراف خود را در متن یا ظهر اظهارنامه نوشته و امضاء نماید در چنین مواردی دیگر صاحب کالا یا نماینده او حق درخواست استرداد اضافه پرداختی رانخواهد داشت.

ماده ۱۱۳ - ارزیابان موظفند ارزیابی را با رعایت کامل اصول و ترتیبی که در این فصل مقرر گردیده شروع و جزییات عمل را که به تدریج انجام می‌دهند به ترتیب در پشت اظهارنامه بلافاصله یادداشت نمایند.

ماده ۱۱۴ - ارزیابان موظفند اظهارنامه‌هایی که به آنها تسلیم می‌شود حداکثر تا ۲۴ ساعت بعد نتیجه ارزیابی کالا را در پشت اظهارنامه نوشته و تکمیل و به متصدی سرویس ارزیابی تسلیم نمایند و اگر در ضمن ارزیابی به مشکلاتی برخورد نمایند آن را نیز گزارش دهند.

ماده ۱۱۵ - هر اظهارنامه که پس از انجام ارزیابی به متصدی سرویس ارزیابی مسترد می‌شود باید از لحاظ تعرفه‌بندی و حساب حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض از طرف متصدی مزبور کاملاً رسیدگی و پس از حصول اطمینان از این که ارزیابان مربوط وظایف خود را کاملاً انجام داده‌اند و از این که تعرفه‌بندی و حساب وجوه مندرج در اظهارنامه صحیح و بی اشتباه است ذیل اظهارنامه را با قید تاریخ امضاء نمایند.

در مورد اظهارنامه‌هایی که اختلافاتی در آنها کشف شده و آن اختلافات مستلزم دریافت تفاوت یا جریمه یا هر دو باشد بعد از تسلیم اظهارنامه متمم از طرف صاحب کالا و پرداخت تفاوت و جریمه و صدور پروانه متمم اظهارنامه‌ها را امضاء خواهد نمود.

ماده ۱۱۶ - متصدی سرویس ارزیابی می‌تواند در عملیات ارزیابی کالا با مأموران خود شرکت داشته و عملیات آنان را کنترل کرده و نتیجه را در دفتر توزیع کار منعکس کند. ماده ۱۱۷ - متصدی سرویس باید دائماً مراقب باشد که ارزیابان تحت اختیار او تمامی وظایفی را که به عهده آنان است با نهایت دقت و سرعت انجام دهند و هر گونه تخلفی از آنان در اجرای وظایف مقرر مشاهده نماید اعم از جزئی یا مهم در دفتر توزیع کار در ستون توضیحات منعکس کرده مراتب را به رییس گمرک گزارش نماید.

ماده ۱۱۸ - متصدی سرویس ارزیابی موظف به دقت در نگاهداری اظهارنامه‌های دریافتی خود می‌باشد و باید مراقبت نماید اظهارنامه پس از پرداخت وجوه مربوط هیچوقت از اختیار مأموران خارج نگردد. بعد از خاتمه تشریفات و تسلیم پروانه به اظهارکننده جهت ترخیص کالا باید اظهارنامه‌ها را با تمام منضمات آن با اخذ رسید کتبی به قسمت مربوط که مأمور تحویل گرفتن آن است تسلیم نماید.

ماده ۱۱۹ - رییس گمرک حق دارد در هر مورد که مقتضی بداند کالایی را که ارزیابی آن انجام یافته است مورد بازدید قراردادده آن کالا را شخصاً یا به‌وسیله هر مأمور دیگری از مأموران اداره خود مجدداً ارزیابی و معاینه نماید.

ماده ۱۲۰ - کلیه مأمورانی که به اقتضای وظایف محوله امضایی در اظهارنامه می‌نمایند مکلفند قبل از امضاء نام و نام خانوادگی خود را در محل مخصوص نوشته و سپس در ذیل آن امضاء نمایند.

ماده ۱۲۱ - هرگاه از طرف اظهارکننده سیاهه خرید به گمرک تسلیم نشود و یا ارزش مندرج در سیاهه خرید قابل قبول تشخیص نگردد ضوابط و نحوه تعیین ارزش موضوع ماده ۱۱ قانون امور گمرکی به شرح زیر خواهد بود:

۱ - در صورتی که کالای مثل یا مشابهی با ارزش قابل قبول سابقه ترخیص داشته باشد ارزش کالا با مقایسه با ارزش کالای صادراتی مثل یا مشابه به شرط این که از همان کشور مبدأ و همزمان با تاریخ خرید کالای مورد اختلاف خریداری شده باشد تعیین می‌شود.

تبصره ۱ - منظور از (همزمان) زمانی است که در آن مدت بهای فروش کالا در کشور

مبدأ ثابت بوده است.

تبصره ۲ - تشخیص نامتناسب بودن ارزش از طرف گمرک در هر مورد باید مبتنی بر دلیل موجه و یا مستند به اسناد قابل قبول باشد.

۲ - در مواردی که ارزش بر اساس فهرست قیمت‌های صادراتی و یا از روی فهرست قیمت‌های کشور مبدأ منهای تخفیف یا جوائز صادراتی عادلانه یا بازپرداخت‌های مالیاتی و گمرکی تعیین می‌شود فهرست مورد استناد باید مستقیماً از طرف سازندگان کالا صادر و جنبه عمومی داشته و همچنین صحت مندرجات آن به وسیله مقامات صلاحیت‌دار کشور مبدأ گواهی و از طرف مأموران کنسولی دولت شاهنشاهی و یا دفتر اسناد رسمی محل تصدیق امضاء شده باشد.

تبصره ۱ - میزان تخفیف صادراتی قابل قبول از روی فهرست قیمت‌های عمده‌فروشی داخلی کشور صادرکننده حداکثر بیست درصد و از روی فهرست قیمت‌های خرده‌فروشی آنها حداکثر چهل درصد خواهد بود. در صورتی که معاملات داخلی در کشور مبدأ مشمول مالیات‌های غیر مستقیم باشد اینگونه مالیات‌های جزئی از قیمت عمده‌فروشی یا خرده‌فروشی محسوب نخواهد شد.

تبصره ۲ - جوائز صادراتی و یا بازپرداخت‌های مالیاتی و گمرکی که معمولاً از طرف دولت‌ها یا سایر مقامات رسمی به صادرکنندگان محلی اعطاء می‌گردد وقتی مورد قبول خواهد بود که یا از طرف نمایندگی‌های بازرگانی کشورهای خارج در ایران رسماً اعلام و یا از طرف نمایندگی‌های ایران در خارج مورد تأیید قرار گیرد.

۳ - در مواردی که ارزش عمده‌فروشی کالای وارداتی در ایران ملاک تعیین ارزش قرار می‌گیرد ارزش عمده‌فروشی عبارت از قیمتی است که توسط خریدار مستقیماً به واردکننده آن کالا پرداخت می‌شود و چنانچه به بهای عمده‌فروشی دسترسی نباشد قیمت خرده‌فروشی در بازار منهای ۲۰ درصد مبنای تعیین ارزش عمده‌فروشی داخلی خواهد بود.

تبصره - میزان سود عادلانه موضوع تبصره ذیل ماده ۱۱ قانون امور گمرکی ۱۵ درصد می‌باشد.

فصل سوم - ترانزیت داخلی

ماده ۱۲۲ - ترانزیت داخلی عبارت از آن است که کالای گمرک نشده از گمرک‌خانه مجاز به گمرک‌خانه دیگری حمل و تحویل شود. در این آیین‌نامه گمرک‌خانه‌های مزبور برای رعایت اختصار به ترتیب گمرک مبدأ و گمرک مقصد نامیده می‌شود.

تبصره - در نقاطی که ادارات سازمان بنادر و کشتیرانی وجود دارد حمل کالا تحت عنوان ترانزیت داخلی اداری موضوع تبصره ۲ ماده ۱۸ قانون امور گمرکی در هر مورد با موافقت قبلی اداره بندر محل انجام خواهد گرفت.

ماده ۱۲۳ - اگر بعد از تسلیم اظهارنامه قطعی برای ترخیص کالا در اثر بروز اختلاف نظر در طبقه‌بندی یا تعرفه‌بندی و یا تعیین ارزش کالا تقاضای ترانزیت داخلی شده باشد گمرک مبدأ باید ضمن قبول تقاضا جریان را مشروحاً گزارش و اظهارنامه تسلیمی را نیز به ضمیمه گزارش به گمرک مقصد ارسال و شماره و تاریخ گزارش را در متن اظهارنامه

و پروانه ترانزیت داخلی قید و در صورتی که اختلاف مشهود مستلزم ضبط کالا یا اخذ جریمه باشد یک برگ از اخطاریه ابلاغ شده موضوع ماده ۳۱ قانون امور گمرکی یا صورت مجلس تخلف تنظیم شده را که در آن میزان جریمه نیز تعیین شده باشد باید ضمیمه اظهارنامه نموده و در متن گزارش به آن اشاره نماید.

ماده ۱۲۴ - در مورد کالایی که ورود قطعی آن طبق قوانین مخصوص ممنوع و یا طبق مقررات عمومی صادرات و واردات غیر مجاز یا مشروط‌شناخته شده یا بشود موافقت با حمل ترانزیت داخلی شخصی (جز در مواردی که ترانزیت داخلی در اجرای ماده ۱۲۳ این آیین‌نامه باشد) و حمل یکسره موکول به موافقت اداره کل گمرک در هر مورد می‌باشد. ماده ۱۲۵ - صاحب کالا در مورد ترانزیت داخلی شخصی و حامل در مورد حمل یکسره باید اظهارنامه ترانزیت داخلی را در سه نسخه تنظیم و به گمرک مبدأ تسلیم نماید.

اظهارنامه ترانزیت داخلی باید مبین تعداد، نوع بسته، علامت، شماره و وزن با ظرف بسته‌ها و همچنین نام و نوع جنس (مطابق شرح و توصیفی که در جدول قانون امور گمرکی مذکور است) و وزن خالص و ارزش کالای محتوی در بسته‌ها و مشخصات وسیله حمل و نام گمرک مقصد باشد و صاحب کالا یا حامل (در مورد حمل یکسره) در متن اظهارنامه ملزم و متعهد شود که بسته‌ها را به همان ترتیب و بدون هیچگونه تصرف و تغییری با پلمپ‌های گمرکی و در مدتی که از طرف گمرک مبدأ تعیین و در پروانه ترانزیت داخلی قید می‌شود به گمرک مقصد تحویل دهد قبض انبار و حواله‌نامه متصدی حمل کالا از خارج (مؤسسه کشتیرانی یا هر بنگاه حمل و نقل دیگر) و یک نسخه اصل یا رونوشت مصدق سیاهه خرید کالا و فهرست عدل‌بندی (در صورت تنوع کالا) و همچنین وکالت‌نامه رسمی و ثبتی (در صورتی که اظهارکننده وکیل صاحب کالا باشد) باید ضمیمه اظهارنامه ترانزیت داخلی گردد.

تبصره ۱ - اصول تنظیم و تسلیم اظهارنامه به گمرک و طرز رسیدگی به صلاحیت اظهارکننده و سایر شرایط و مقررات مربوط به تنظیم و تسلیم و قبول اظهارنامه‌های ترانزیت داخلی و ارزیابی و معاینه آنها همچنین کیفر اظهار خلاف واقع مکشوفه در آنها همان است که در مورد اظهار ورود قطعی کالا طبق مواد مربوط این آیین‌نامه مقرر است.

تبصره ۲ - نسبت به کیسه‌های حاوی مرسولات پستی و بسته‌های پستی که از مرز تحت ترانزیت داخلی حمل می‌گردد و همچنین محمولات راه‌آهن دولتی در مورد حمل یکسره تقاضای اداره پست محل یا راه‌آهن همچنین تعهد کتبی اداره‌های مزبور به عنوان سپرده حقوق گمرکی و سودبازگانی و عوارض پذیرفته می‌شود.

تبصره ۳ - در بارنامه‌هایی که مقصد (محل تحویل کالا) نقاط داخلی کشور تعیین شده باشد و حامل بخواهد کالا را از اولین اداره یا دفتر گمرکی به مقصد یا نزدیکترین گمرک به مقصد حمل نماید بارنامه مزبور به منزله اعطای وکالت و نمایندگی جهت تنظیم اظهارنامه ترانزیت داخلی به حامل بااختیارات تام بوده و دیگر از حامل وکالت‌نامه رسمی و ثبتی مطالبه نمی‌شود.

تبصره ۴ - در صورتی که کالا به وسیله راه آهن دولتی و یا سایر مؤسسات دولتی و یا مؤسسات حمل و نقل معرفی شده از طرف وزارت دارایی مستقیماً از گمرک مبدأ به گمرک مقصد ترانزیت داخلی گردد می‌توان به بازرسی ظاهری کالا (نوع بسته، علامت و شماره و در صورت لزوم وزن باظرف) اکتفا نمود ولی در این صورت تمام بسته‌های کالای ترانزیت داخلی باید تحت مراقبت مأموران ارزیابی نخ یا سیم‌کشی و هر یک از آنها پلمپ‌گردد و در صورتی که وسیله حمل از هر حیث سالم و بی عیب و بدون شکاف و شکستگی بوده و چفت و بست درپچه‌های آن طوری محکم و اطمینان بخش باشد که باز کردن آنها بدون شکستن مفتول و پلمپ غیر ممکن باشد و در آن وسائل غیر از کالای ترانزیت داخلی کالای دیگری بارگیری نشده باشد و بارگیری محموله ترانزیت داخلی تحت نظارت مستمر مأموران گمرک صورت گرفته باشد و محموله به نام گمرک مقصد (نه به نام صاحب کالا) تسلیم مؤسسه حمل شده و بارنامه حمل به نام گمرک مقصد صادر شده باشد به جای پلمپ کردن هر بسته می‌توان هر یک از دریا درپچه‌های وسیله حمل را پلمپ کرد.

تبصره ۵ - در مورد ترانزیت داخلی اداری و یا کالایی که در داخل گمرک با صدور پروانه ترانزیت داخلی جا به جا می‌شود ضمیمه کردن حواله‌متصدی حمل و قبض انبار لازم نیست لیکن بعداً که صاحب کالا برای ترخیص کالای خود به گمرک مقصد مراجعه می‌کند و یا در مواردی که غرامت یا مازاد حاصل فروش کالای متروکه به صاحب کالا پرداخت می‌شود ذینفع باید قبض انبار گمرک مبدأ و حواله نامه متصدی حمل را به گمرک مقصد تسلیم نماید.

ماده ۱۲۶ - حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض محموله ترانزیت داخلی که در مقصد پرداخت می‌گردد باید قبل از تحویل گرفتن آن از گمرک مبدأ از طرف صاحب کالا نقداً به طور سپرده پرداخت شود ولی هزینه‌های گمرکی نقداً و به طور قطع دریافت می‌گردد و در صورت کسر و فقدان تمام یا قسمتی از کالا قبل از وصول به گمرک مقصد حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض کالای از بین رفته از سپرده مأخوذه تأمین و در صورتی که تعهد دیگری نیز اخذ شده باشد برای انجام آن تعقیب می‌شود.

تبصره ۱ - در مورد کالایی که با وسائل حمل و نقل دولتی حمل می‌شود در صورتی که آن کالا به نام گمرک مقصد (نه به نام صاحب کالا یا عنوان دیگر) تحویل بنگاه حمل و نقل دولتی به شود ممکن است به جای سپرده نقدی ضمانت‌نامه بانکی یا سفته قابل قبول پذیرفته شود.

تبصره ۲ - هزینه انبارداری که از محموله ترانزیت داخلی برای مدت توقف آن در گمرک مبدأ یا بندر اخذ می‌شود صورت علی‌الحساب خواهد داشت باین توضیح که در موقع ترخیص قطعی آن محموله در گمرک مقصد هزینه مزبور برای تمام مدت تعلق (با توجه به تبصره ۴ ماده ۴ این آیین‌نامه) در بنادر یا ادارات گمرک مبدأ و مقصد احتساب و مبلغی که در مبدأ دریافت شده و صورت علی‌الحساب دارد کسر و مابقی آن دریافت می‌گردد.

ماده ۱۲۷ - اداره گمرک می‌تواند در مواردی که مقتضی بداند بدرقه شدن کالا را به وسیله مأموران گمرک در تمام مدت حمل شرط اجازه صدور ترانزیت داخلی قرار دهد.

ماده ۱۲۸ - پروانه ترانزیت داخلی در سه نسخه صادر می‌گردد که یک نسخه به عنوان

سوش در گمرک محل باقی و یک نسخه به انضمام یکی از نسخ اظهارنامه از طرف گمرک مبدأ

مستقیماً به عنوان گمرک مقصد فرستاده می‌شود یک نسخه دیگر به ضمیمه یک نسخه از

اظهارنامه به صاحب کالا یا نماینده قانونی او تسلیم می‌گردد که به موجب آن کالای

خود را از گمرک تحویل گرفته و به گمرک مقصد تسلیم نماید.

ماده ۱۲۹ - پس از وصول کالا به مقصد تعداد و علائم و پلمپ‌های بسته‌ها از طرف

مأموران مربوط گمرک مقصد با حضور حامل کالا رسیدگی و بامندرجات پروانه و

اظهارنامه تطبیق می‌شود و در صورتی که اختلافی مشاهده نگردد کالا به انبار تحویل

شده قبض انبار صادر و به حامل تسلیم می‌گردد.

علاوه بر صدور این قبض ورود محموله به مقصد با قید تاریخ در ذیل پروانه نیز از

طرف گمرک مقصد تصدیق و امضاء می‌شود و صاحب کالا با ارائه سند اخیرالذکر به گمرک

مبدأ سپرده خود را مسترد می‌دارد.

ماده ۱۳۰ - در صورت کشف اختلاف از هر قبیل که باشد صورتمجلس مشروح با حضور حامل

کالا از طرف مأموران گمرک مقصد تنظیم و یک نسخه از آن به حامل تسلیم و مراتب در

ذیل پروانه قید و یک نسخه از صورتمجلس نیز بلافاصله به گمرک مبدأ ارسال و یک نسخه

در پرونده سرویس انبار ضبط و یک نسخه دیگر با گزارش مخصوص به رییس گمرک مقصد تسلیم

می‌گردد که دستور لازم برای تعقیب طبق مقررات مربوط این آیین‌نامه برای هر یک از

موارد کشف اختلاف که باید انجام گیرد صادر نماید.

تبصره - صورتمجلس کشف اختلاف مذکور در این ماده باید فوراً و حداکثر ۲۴ ساعت از

تاریخ ورود محموله به گمرک مقصد تنظیم گردد.

فصل چهارم - ترخیص قطعی کالا

ماده ۱۳۱ - برای ترخیص قطعی کالا از گمرک هرگاه کالای مزبور از قبیل کالایی باشد

که ورود قطعی آن به کشور موکول به تحصیل اجازه‌نامه یا پروانه مخصوص از وزارتخانه

و ادارات مربوط باشد باید آن اجازه‌نامه یا پروانه نیز ضمیمه اظهارنامه و اسناد

دیگر گردد.

تبصره ۱ - اداره گمرک می‌تواند علاوه بر اصل اسناد رونوشت آنها را در هر چند نسخه

که لازم باشد بخواهد.

تبصره ۲ - در مورد مبادلات مرزی و در موارد استثنایی که تسلیم یک یا چند سند میسر

نباشد اظهارکننده مکلف است همین موضوع را با ذکر علت در اظهارنامه تسلیمی قید

نماید تا در صورتی که علت معقول و قابل قبول باشد با موافقت رییس گمرک اظهارنامه

قبول و به جریان گذارده شود.

ماده ۱۳۲ - چگونگی تنظیم اظهارنامه و اسنادی که باید ضمیمه آن باشد و جریان

اظهارنامه و طرز معاینه و ارزیابی همان است که در فصل یک و دو این قسمت مقرر است.

فصل پنجم - ورود موقت

بخش یکم - کالای خارجی که به منظور تعمیر یا تکمیل و یا برای شرکت در نمایشگاه‌ها

به ایران وارد و سپس خارج می‌گردد.

ماده ۱۳۳ - ورود کالایی که طبق قوانین ممنوع می‌باشد به عنوان ورود موقت موقوف به اجازه دولت در هر مورد می‌باشد ولی اداره کل گمرک می‌تواند نسبت به کالایی که طبق مقررات عمومی صادرات و واردات یا تصویب‌نامه‌های مخصوص غیر مجاز یا مشروط شناخته شده اجازه ورود موقت صادر کند.

ماده ۱۳۴ - برای واردات موقت صاحب کالا باید اظهارنامه روی اوراق چاپی مخصوص در دو نسخه تنظیم و در آن ضمناً تعهد نماید که کالا را در مدتی که در پروانه ورود موقت تعیین می‌شود از کشور از راه مجاز خارج سازد.

شرایط عمومی تنظیم و تسلیم اظهارنامه و نکاتی که باید از طرف اظهارکننده رعایت شود و عواقب اظهار خلاف واقع همان است که در فصل تخلفات گمرکی این آیین‌نامه ذکر گردیده است.

تبصره - در مورد لوازم و قطعات یدکی هواپیماها با کشتیهای خارجی که شرکت‌های مربوط به منظور تعویض با رفع نقص هواپیماها یا کشتیها موقتاً وارد می‌کنند باید صورت ریز مشروح آنها را به اظهارنامه ضمیمه نمایند.

این اشیاء در انبار مخصوص شرکت نگاهداری و ریز آن در دفتری که از طرف شرکت نگاهداری می‌شود و همچنین دفتر دیگری که گمرک موظف به نگاهداری آن است باید ثبت و هر دو دفتر به امضاء مأموران گمرک برسد. دفاتر مزبور قبلاً از طرف گمرک شماره‌گذاری و پلمپ خواهد شد.

موقع مصرف یا اعاده هر یک از اقلام باید با نظارت اداره گمرک به هواپیما یا کشتی تحویل و علاوه بر ثبت در پشت پروانه ورود موقت مربوط در هر دو دفتر نیز خروج آن از انبار ثبت و به امضاء مأمور گمرک برسد.

ماده ۱۳۵ - اجازه ورود موقت مستلزم اخذ سپرده به شرح زیر می‌باشد:

۱ - در مورد کالای مجاز که موقتاً وارد می‌گردد مبلغی معادل حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض که به واردات قطعی آن کالا تعلق می‌گیرد به علاوه حداکثر جریمه احتمالی نقداً و یا با تضمین بانکی.

۲ - در مورد کالای ممنوع‌الورود و یا غیر مجاز و یا مشروط میزان سپرده و کیفیت اخذ یا تأمین آن در هر مورد از طرف اداره کل گمرک با توجه به ماده ۱۳۳ این آیین‌نامه تعیین می‌گردد.

۳ - در مورد واردات موقت لوازم و قطعات یدکی هواپیماها و کشتیهای خارجی موضوع تبصره ذیل ماده ۱۳۴ این آیین‌نامه سپرده نقدی مطالبه‌نشده فقط به اخذ تعهد کتبی از شرکت مربوط اکتفا می‌شود.

تبصره - در مورد واردات موقت ادارات و بنگاه‌های دولتی تعهد ذیحساب مربوط و در مورد نمایشگاه‌های خارجی تعهد سفارتخانه یا نمایندگیهای سیاسی کشور مربوط با تأیید و گواهی وزارت امور خارجه به عنوان تأمین قبول خواهد شد.

ماده ۱۳۶ - کالایی که برای ورود موقت اظهار می‌گردد باید طبق اصول و مقرراتی که

در فصل دوم از قسمت چهارم این آیین‌نامه مذکور است مورد معاینه و ارزیابی قرار گیرد به بسته‌ها یا محتویات آنها پلمپ گمرک یا هر نوع علامت دیگری که برای تشخیص کالا در موقع خروج لازم باشد الصاق می‌گردد و مدتی هم که کالا در طی آن باید از کشور خارج شود تعیین و در متن پروانه قید و پروانه و کالا به اختیار صاحب کالا گذاشته می‌شود.

ماده ۱۳۷ - نسبت به واردات موقت هرگاه عملیات تعمیر یا تکمیل که مورد نظر صاحب کالاست نوعاً طوری باشد که مستلزم تغییر شکل کالا و از بین رفتن پلمپ‌ها یا علامتهای دیگر الصاقی گمرک بوده و بالتبجه تشخیص کالا را در حین بازگشت مشکل یا غیر ممکن سازد اداره گمرک می‌تواند از قبول آن کالا به عنوان واردات موقت خودداری کند و یا در صورتی که مقتضی بداند عملیات صنعتی مبنی بر تکمیل یا تعمیر را در هر مورد تحت نظارت مستمر قرار دهد. هزینه این نظارت به عهده صاحبان کالا خواهد بود و برای اعمال نظارت صورتمجلس تنظیم و یک نسخه از آن به اظهارنامه موضوع ماده ۱۳۴ این آیین‌نامه ضمیمه خواهد شد.

ماده ۱۳۸ - در صورت تسلیم تقاضای کتبی از طرف صاحب کالا مدت پروانه ورود موقت از طرف گمرک صادرکننده پروانه تا شش ماه قابل تمدید است مشروط بر این که تقاضا قبل از انقضاء مهلت اولیه تسلیم شده باشد. در صورتی که باز هم احتیاج به تمدید مجدد باشد به شرط تسلیم تقاضا قبل از انقضاء مدت، موافقت به آن موکول به کسب اجازه از اداره کل گمرک خواهد بود.

ماده ۱۳۹ - در موقع بازگشت کالا صاحب کالا باید اظهارنامه روی اوراق چاپی مخصوص در دو نسخه تنظیم و کالا را برای ارزیابی به گمرک عرضه نماید. کالای برگشتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و در صورتی که مدت اعتبار پروانه منقضی نشده و علائم گمرکی روی کالا دست نخورده باشد و یا مورد از موارد مشمول ماده ۱۳۷ این آیین‌نامه بوده و صورتمجلس مأموران نظارت ضمیمه اظهارنامه شده باشد پروانه برگشت در دو نسخه صادر و یک نسخه به صاحب کالا تسلیم و نسخه دیگر به سوش پروانه اولی لاک و مهر و کالا مرخص و سپرده تودיעی مسترد می‌شود.

ماده ۱۴۰ - وجه الضمانی که طبق مقررات ماده ۱۳۵ این آیین‌نامه سپرده شده است وقتی مسترد می‌شود که کالا در مدت اعتبار پروانه در صورتی که تمدید شده باشد قبل از انقضاء مدت آخرین تمدید بازگشت داده شود در غیر این صورت سپرده تودיעی به درآمد دولت منظور خواهد شد.

تبصره - در مواردی که محرز شود تأخیر خروج کالا حداکثر تا یک ماه مبنی بر عذر موجهی بوده است ممکن است سپرده تودיעی با اجازه اداره کل گمرک و با دریافت جریمه انتظامی که میزان آن را اداره اخیرالذکر در هر مورد تعیین خواهد کرد مسترد گردد.

ماده ۱۴۱ - در موقع اعاده کالا هرگاه پلمپ یا علائم دیگری که از طرف گمرک روی بسته‌ها یا محتویات بسته الصاق گردیده از بین رفته باشد و موردهم از موارد مشمول ماده ۱۳۷ این آیین‌نامه نباشد در صورتی که از بین رفتن پلمپ یا علامت الصاقی عمدی

بوده و بالتیجه تطبیق و تشخیص کالا بامشخصات پروانه ورود موقت مقدور نباشد سپرده تودییی به نفع دولت ضبط و نسبت به کالا طبق مقررات عمومی صادرات رفتار خواهد شد. ماده ۱۴۲ - هرگاه صاحب کالا بخواهد کالایی را که به عنوان موقت وارد شده است در ایران بفروشد یا به مصرف قطعی برساند باید قبل از انقضامدت اعتبار پروانه درخواست کتبی مبنی بر ابطال پروانه ورود موقت به گمرک مربوط داده و اظهارنامه ورود قطعی برای کالای خود تنظیم و تشریفات عمومی مربوط به واردات را انجام دهد در این صورت حقوق ورودی کالا که قبلاً به طور سپرده پرداخت شده است با تنظیم پروانه ورود قطعی به درآمدمنظور و مازاد احتمالی سپرده صاحب کالا مسترد می‌گردد و کسری احتمالی نقداً وصول خواهد شد.

اگر کالا از اجناس غیر مجاز یا مشروط باشد برای اظهار جهت ورود قطعی باید مجوز قانونی از مقامات صلاحیتدار تحصیل گردد.

ماده ۱۴۳ - در صورتی که صاحب کالا در مدت مقرر برای اعاده کالا مراجعه ننماید گمرک مربوط در مورد کالای مجاز اظهارنامه ورود قطعی تنظیم و با صدور پروانه قطعی حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض و جریمه احتمالی را از محل سپرده موضوع بند ۱ ماده ۱۳۵ این آیین‌نامه برداشت می‌نماید و در مورد کالای غیر مجاز یا مشروط طبق دستوری که قبلاً از طرف اداره کل گمرک طبق بند ۲ ماده ۱۳۵ این آیین‌نامه داده شده رفتار خواهد کرد.

بخش دوم - دستگاه‌های فیلمبرداری و عکسبرداری هوایی و مطالعات علمی یا فنی و غیره ماده ۱۴۴ - ورود موقت دستگاه‌های فیلمبرداری و عکسبرداری هوایی و اشیاء و دستگاه‌های مطالعات علمی و آموزشی و تربیتی و فنی و نقشه‌برداری و وسائل راهسازی و سدسازی و اسکله‌سازی و هر نوع ساختمان و تعمیرات و خاکبرداری و لوازم نصب و سوار کردن کارخانجات و تأسیسات صنعتی و نظایر آن و همچنین لوازم یدکی و وسائل تعمیر آنها از لحاظ تنظیم و تسلیم اظهارنامه در ورود و خروج و ارزیابی گمرکی و اخذسپرده و نحوه واریز آن تابع همان تشریفات است که برای واردات موقت اشیاء موضوع بخش اول این فصل مقرر گردیده است.

ماده ۱۴۵ - برای وارد کردن دستگاه‌های فیلمبرداری و عکسبرداری هوایی مذکور در این بخش به عنوان واردات موقت باید قبلاً در هر مورد اجازه‌شهربانی کل کشور تحصیل و ارائه شود. فیلمهایی که همراه دستگاه مزبور وارد می‌شود به عنوان ورود موقت قبول ولی چنانچه فیلمهای مذکور مورد مصرف قرار گرفت و جوه گمرکی متعلق طبق تعرفه گمرکی هنگام خروج به طور قطع دریافت خواهد شد.

ماده ۱۴۶ - مدت اعتباری که برای اعاده اشیاء و دستگاه‌های موضوع این بخش تعیین می‌گردد عبارت از شش ماه خواهد بود در صورتی که صاحب کالا تقاضای تمدید مدت توقف این قبیل اشیاء و لوازم را بنماید اداره کل گمرک می‌تواند در موارد استثنایی و پس از رسیدگی به دلایل و لزوم تمدید باتقاضای صاحب کالا برای مدت مقتضی موافقت نماید و در صورتی که کالای فوق پس از انقضامهلت مقرر از راه مجاز از کشور خارج نشود

حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض متعلق را باید به وضع و حال موجود با توجه به نسبت فرسودگی به پردازد.

بخش سوم - وسائط نقلیه و محفظه‌های مخصوص حمل کالا

ماده ۱۴۷ - لوکوموتیو و واگن و هواپیما که به طور منظم در خطوط بین ایران و کشورهای خارج حرکت می‌کنند مشمول عنوان واردات موقت می‌باشند لیکن برای ورود و خروج آنها انجام تشریفات گمرکی لازم نبوده فقط به دریافت اظهارنامه یا فهرست کل بار (مانیفست) که در هر مسافرت برای محمولات خود به گمرک می‌دهند و مشخصات وسائط نقلیه مذکور نیز در آن منعکس است اکتفا می‌شود.

تبصره - مقدار سوخت و روغن که برای مصرف این وسائط نقلیه در راه لازم باشد از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض معاف است.
ماده ۱۴۸ - وسائط نقلیه موتوری و غیر موتوری و چهارپایان که با محمولات خود به کشور وارد و محمولات خود را در اولین گمرک ورودی تخلیه کرده مراجعت می‌نمایند به عنوان واردات موقت پذیرفته می‌شوند در مورد اینگونه وسائط نقلیه نیز از نظر تشریفات گمرکی به همان اظهارنامه اجمالی که به گمرک تسلیم می‌نمایند و تعداد و مشخصات وسائط مذکور در آن منعکس است اکتفا می‌شود.

تبصره ۱ - هرگاه وسائط نقلیه مذکور در این ماده از اولین گمرک مرزی مراجعت نکرده با محموله خود به طرف داخل بروند وسائط مذکور مشمول مقررات عمومی واردات موقت مذکور در بخش یکم این فصل خواهند بود و در مدت اعتبار پروانه ورود موقت به دفعات نیز می‌توانند از راه‌های مجاز وارد و خارج شوند ورود و خروج آنها در هر بار از طرف گمرک مرز با قید تاریخ ثبت و امضاء می‌شود.

تبصره ۲ - ورود موقت محفظه‌های مخصوص حمل کالا کانتینر Container و نظائر آن که به نحوی ساخته شده باشد که جابجا کردن آن از یک وسیله نقلیه به وسیله نقلیه دیگر امکان‌پذیر و تماماً یا تا اندازه‌ای مسدود باشد و بتوان آن را به آسانی تخلیه و بارگیری کرد موضوع ماده ۹ قانون امور گمرکی مشمول مقررات این ماده خواهد بود. در مواردی که محفظه‌های مخصوص حمل کالا به داخل حمل شود سپرده نقدی مطالبه نشده و فقط به‌اخذ تعهد کتبی از شرکت حمل و نقل مربوط اکتفا می‌شود.

ماده ۱۴۹ - وسائط نقلیه سواری برای استفاده شخصی و همچنین وسائط نقلیه که بدون بار برای استفاده موقت وارد می‌شود به عنوان واردات موقت قبول و تابع تشریفات مقرر در بخش یک این فصل خواهد بود.

بخش چهارم - دامهایی که برای تعلیف موقتاً وارد می‌شوند

ماده ۱۵۰ - دامهایی که برای تعلیف موقتاً به کشور وارد می‌شوند مشمول عنوان واردات موقت بوده و از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض معاف می‌باشد. تشریفات ورود و خروج این دامها تابع مقررات آیین‌نامه مخصوص تعلیف اغنام و احشام مصوب هیأت وزیران می‌باشد.

تبصره - نتایج دام‌های مذکور در این ماده در مدت تعلیف نیز مانند خود دامها از

پرداخت وجوه مزبور معاف خواهد بود.

بخش پنجم - کالایی که طبق قراردادهای گمرکی بین‌المللی به طور موقت وارد می‌شوند ماده ۱۵۱ - کالایی که با استفاده از مزایای قراردادهای گمرکی بین‌المللی که دولت شاهنشاهی ایران به آنها ملحق شده است وارد می‌شود تابع مقررات قراردادهای خواهد بود.

شرایط عمومی تنظیم و تسلیم اظهارنامه و نکاتی که باید از طرف اظهارکننده رعایت شود و عواقب اظهار خلاف همان است که در فصل مربوط این آیین‌نامه ذکر شده است. فصل ششم - کالایی که پس از ورود به گمرک به خارج اعاده می‌شوند (کارهای مرجوعی) ماده ۱۵۲ - کالای وارده موجود در گمرک را از تاریخ ورود به مرز تا مدت چهار ماه و اگر این مهلت طبق تبصره‌های ۲ و ۳ از ماده ۲۲ قانون امور گمرکی تمدید شده باشد تا آخرین روز تمدید و در هر حال تا هنگامی که کالا به فروش نرسیده می‌توان به عنوان اعاده به خارج به گمرک اظهار و مرخص نمود. کالای مرجوعی جزء واردات و صادرات قطعی کشور محسوب نبوده و از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض معاف است لیکن مشمول پرداخت هزینه‌های گمرکی مذکور در فصل دوم از قسمت اول این آیین‌نامه و همچنین هزینه‌های مربوط به حراج موضوع تبصره ذیل ماده ۲۵ قانون امور گمرکی می‌باشد.

ماده ۱۵۳ - اجازه اعاده کالا به خارج فقط از راه‌های مجاز مرزهایی داده می‌شود که در آنجا گمرک مجاز برای خروج دایر باشد.

ماده ۱۵۴ - برای ترخیص کالا به عنوان اعاده به خارج صاحب کالا باید اظهارنامه روی اوراق چاپی طبق نمونه تنظیم و به گمرک تسلیم و هزینه‌های گمرکی متعلق را پرداخت کند و در ضمن اظهارنامه تعهد کند که کالا را در مهلتی که رییس گمرک تعیین می‌نماید از مرز کشور خارج سازد و یا به کشتی‌بارگیری کند.

این مهلت در صورت درخواست صاحب کالا به شرط وجود علت موجه مستند به مدارک قابل تمدید است.

تبصره - هرگاه کالای مرجوعی در گمرک مرزی موجود و در همان گمرک برای اعاده اظهار شود اظهارنامه مزبور در دو نسخه و اگر در یکی از گمرک‌خانه‌های داخلی باشد در سه نسخه باید تسلیم شود.

ماده ۱۵۵ - تشخیص صلاحیت اظهارکننده و طرز تنظیم اظهارنامه و شرایطی که در تنظیم آن باید رعایت شود و مدارکی که باید ضمیمه گردد همان است که در فصل اول همین قسمت مذکور است.

ماده ۱۵۶ - اظهار خلاف واقع در اظهارنامه کالای مرجوعی موضوع ماده ۱۵۸ این آیین‌نامه مستلزم اخذ جریمه‌ای است که در فصل اول قسمت ششم این آیین‌نامه قید شده است.

تبصره - در صورتی که اظهارکننده بخواهد اظهارنامه مرجوعی مورد اختلاف را به اظهارنامه‌های موضوع ماده ۱۹ قانون امور گمرکی تبدیل نماید قبول آن مشروط به اخذ

تمام جریمه متعلق به اظهار قبلی خواهد بود.

ماده ۱۵۷ - بازرسی و ارزیابی و معاینه کالای مرجوعی و شرایط قبول اظهارنامه تابع

همان مقررات و اصولی می‌باشد که در فصل دوم همین قسمت مذکور است.

تبصره - هرگاه کالای مرجوعی در گمرک مرزی موجود و در همان گمرک برای اعاده اظهار

شود در صورتی که از محل ارزیابی، یکسره و زیر نظارت مستمر مأموران گمرک به انبار

کشتی تحویل شود و یا یکسره به خط مرزی حمل و زیر نظر مأموران عبور داده شود ممکن

است پس از بازرسی کامل مشخصات ظاهری بسته‌ها نسبت به بازرسی محتویات آنها به

بازرسی اجمالی اکتفا شود.

ماده ۱۵۸ - هرگاه کالا در گمرک داخلی به عنوان اعاده اظهار شود صاحب کالا باید

علاوه بر هزینه‌های گمرکی که به طور قطعی پرداخت می‌نماید در صورتی که کالا مجاز

باشد مبلغی معادل حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض و در صورتی که کالا

ممنوع‌الورود یا غیر مجاز یا مشروط باشد علاوه بر آن مبلغی معادل سه برابر ارزش

کالا به عنوان سپرده نقداً به گمرک پرداخت و یا تأمین نماید.

تبصره - از کالای مرجوعی که مشمول مقررات تبصره ذیل ماده ۱۵۷ این آیین‌نامه باشد

سپرده دریافت نمی‌گردد.

ماده ۱۵۹ - بسته‌های کالای مرجوعی که در گمرک‌های داخلی اظهار می‌شود نخ یا

سیم‌کشی شده و پلمپ می‌گردد و با پروانه که به یک نسخه اظهارنامه لاک و مهر می‌شود

در اختیار صاحب کالا گذارده می‌شود و یک نسخه از اظهارنامه مربوط بلافاصله و

مستقیماً به عنوان گمرک مرزی که کالا از آنجا خارج خواهد شد ارسال و نسخه سوم

بایگانی می‌شود.

ماده ۱۶۰ - کالای مرجوعی باید از گمرک داخلی یکسره تا گمرک مرزی حمل و تحویل و

پروانه و اظهارنامه نیز تسلیم شود سپس با اطلاع گمرک مرزی و تحت نظر مأمورانی که

از طرف گمرک تعیین می‌شود از راه مجاز از مرز عبور و یا به کشتی تحویل گردد و

مأموران باید تاریخ ورود کالا را به گمرک مرز خروج و عبور کالا را در ظهر پروانه و

اظهارنامه نوشته امضاء نمایند و امضاء آنها از طرف رییس گمرک محل گواهی و

اظهارنامه گواهی شده به صاحب کالا تسلیم می‌شود تا جهت استرداد به گمرک داخلی

مربوط تسلیم نماید.

ماده ۱۶۱ - اداره گمرک نسبت به کالای مرجوعی در همه موارد و به ویژه در مورد

کالایی که ورود قطعی آن به کشور غیر مجاز و یا مشروط است حق دارد از صاحب کالا

تقاضا کند که کالای خود را تا گمرک مرزی با وسائط نقلیه که گمرک تعیین می‌کند حمل

نماید و همچنین حق دارد به هزینه‌صاحب کالا مأمورانی تعیین نماید که در تمام مدت

حمل همراه کالا بوده و تا ورود به گمرک مرزی کالا را زیر نظارت مستمر قرار دهند.

ماده ۱۶۲ - اداره گمرک حق دارد در هر مورد که مقتضی بداند از صاحب کالا بخواهد که

گواهینامه رسمی ورود کالای مرجوعی را از گمرک کشور مقصد یا اولین کشوری که کالا به

آنجا حمل شده تحویل و ارائه نماید.

در هر مورد که چنین شرطی از طرف گمرک برقرار شود شرط مزبور باید در متن نسخ اظهارنامه و پروانه مرجوعی قید شود.

ماده ۱۶۳ - گمرک مرزی به محض عرضه شدن کالا باید مشخصات ظاهری بسته‌ها را ملاحظه و با مندرجات پروانه و اظهارنامه تطبیق و از سالم بودن پلمپ‌های گمرکی اطمینان حاصل کرده و سپس به ترتیبی که در ماده ۱۶۱ این آیین‌نامه ذکر شده اجازه خروج بدهد. ماده ۱۶۴ - هرگاه در گمرک مرزی اختلافی بین مشخصات ظاهری کالا با مندرجات اظهارنامه و پروانه مشهود افتد رییس اداره باید از صدور اجازه خروج کالا از کشور خودداری و به اختلاف رسیدگی و در صورت لزوم از گمرک صادرکننده پروانه مرجوعی چگونگی را استعلام و پس از روشن ساختن اختلاف طبق مقررات مربوط به تخلفات گمرکی عمل نماید.

ماده ۱۶۵ - در موارد سوء ظن قوی و حاکی از قصد قاچاق گمرک مرز خروج حق دارد حتی در صورتی که مشخصات ظاهری بسته‌ها با مندرجات اظهارنامه و پروانه مطابق باشد به معاینه و بازرسی کالا اقدام کند.

ماده ۱۶۶ - هرگاه نخ یا سیم‌کشی بسته‌ها پاره شده یا پلمپ آنها شکسته یا از بین رفته باشد طبق مقررات قسمت مربوط به تخلفات این آیین‌نامه عمل خواهد شد و علاوه بر آن محتویات هر بسته بی پلمپ از طرف گمرک مرز خروج مورد معاینه و بازرسی کامل قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۶۷ - در صورتی که در گمرک مرز خروج برای کالای مرجوعی عمل باربری انجام یا از وسائل باربری گمرک استفاده شود هزینه باربری طبق مقررات مربوط دریافت می‌گردد. ماده ۱۶۸ - کالای مرجوعی هرگاه در گمرک مرز خروج بیش از پنج روز توقف نماید از تاریخ روز ششم تحویل کالا هزینه انبارداری به مأخذ کالای وارداتی احتساب و از آن دریافت می‌گردد.

ماده ۱۶۹ - سپرده مذکور در ماده ۱۵۸ این آیین‌نامه وقتی مسترد می‌شود که صاحب کالا نسخه تصدیق شده اظهارنامه موضوع قسمت اخیر ماده ۱۶۰ این آیین‌نامه را به انضمام یک نسخه از بارنامه کشتی یا بارنامه هر مؤسسه یا متصدی حمل و نقل که کالا را به آن طرف مرز حمل کرده است و گواهی‌نامه گمرک کشور مقصد موضوع ماده ۱۶۲ این آیین‌نامه در مواردی که چنین شرطی شده باشد به گمرکی که ودیعه را به آنجا سپرده است تسلیم نماید.

ماده ۱۷۰ - هرگاه صاحب کالای مرجوعی تا سه ماه پس از پایان مهلت معین در ماده ۱۵۴ این آیین‌نامه نسخه تصدیق شده اظهارنامه موضوع قسمت اخیر ماده ۱۶۰ این آیین‌نامه را به اداره گمرک صادرکننده پروانه مرجوعی برای واریز سپرده تحویل ننماید گمرک مزبور مراتب را از گمرک مرز خروج استعلام و اگر معلوم شود کالای مرجوعی به گمرک مزبور تسلیم نشده سپرده دریافتی را به درآمد منظور و برای وصول وجه تأمین شده متعهد رامورد تعقیب قانونی قرار می‌دهد.

تبصره - هرگاه کالای مرجوعی بعد از مهلت معین در ماده ۱۵۴ این آیین‌نامه و قبل از

منظور نمودن سپرده به درآمد یا وصول وجه تأمین شده، به گمرک خروجی تسلیم شده باشد این تخلف صاحب کالا مستلزم پرداخت جریمه انتظامی از یک هزار ریال الی ده هزار ریال به تشخیص رییس گمرک محل خواهد بود.

ماده ۱۷۱ - در گمرک خانه‌های مرز خروج باید دفتر مخصوص شماره‌گذاری و پلمپ شده نگاهداری و در آن جریان اعاده کالایی که در یکی از گمرک خانه‌های داخلی به این عنوان اظهار و پروانه صادر می‌شود منعکس شود.

این دفتر باید مبین اطلاعات ذیل باشد:

۱ - نام گمرک صادرکننده پروانه کالای مرجوعی.

۲ - شماره و تاریخ پروانه.

۳ - تعداد، نوع، علامت، شماره و وزن با ظرف بسته‌ها.

۴ - نوع جنس محتوی بسته‌ها.

۵ - تاریخ ورود کالا به گمرک مرز خروج.

۶ - تاریخ وصول اظهارنامه ارسالی از طرف گمرک مبدأ.

۷ - نام مأمورانی که از طرف گمرک مبدأ برای نظارت در حمل کالا تعیین شده‌اند.

۸ - نام مأمورانی که گمرک مرز خروج برای موافقت خروج کالا از مرز یا تحویل آن به وسیله نقلیه تعیین کرده است.

۹ - نام و نوع وسیله نقلیه.

۱۰ - تاریخ تحویل به وسیله نقلیه یا عبور از خط مرزی.

۱۱ - توضیحات و ملاحظات.

فصل هفتم - ترانزیت خارجی کالا و وسائط نقلیه

بخش یکم - تعریف ترانزیت خارجی و مقررات عمومی مربوط به آن

ماده ۱۷۲ - ترانزیت خارجی عبارت از این است که کالای خارجی به منظور عبور از خاک ایران از یک نقطه مرزی کشور وارد و از نقطه مرزی دیگر خارج شود.

کالایی که تحت عنوان ترانزیت از کشور عبور می‌کند جزء واردات و صادرات قطعی محسوب نبوده و از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض معاف است لیکن مشمول پرداخت

هزینه‌های گمرکی مذکور در فصل دوم از قسمت اول این آیین‌نامه بوده و تابع مقررات

این فصل خواهد بود مگر این که در قراردادهای ترانزیتی دولت با کشورهای دیگر و یا

قراردادهای گمرکی بین‌المللی مقررات خاصی برای آنها تعیین شده یا بشود که در

این صورت کالای ترانزیتی تابع همان مقررات خواهد بود که در قراردادهای مربوط تعیین شده است.

وسائط نقلیه که بدون بار و مسافر وارد و برای ترانزیت اظهار شود از هر حیث تابع

مقررات و شرایط ترانزیت کالا می‌باشد و همچنین وسائط نقلیه حامل کالای ترانزیتی که

با محموله خود از یک نقطه وارد و از نقطه دیگر با محموله خود خارج می‌شود برای این

نوع وسائط نقلیه باید اظهارنامه ترانزیت جداگانه تسلیم و پروانه ترانزیت جداگانه

تحصیل شود.

تبصره ۱ - مسافران دارای گذرنامه که به قصد عبور از کشور با اتومبیل سواری یا وسیله نقلیه دیگر وارد و با همان وسائل از کشور خارج می‌شوند وسائل سواری آنها نیز تابع مقررات و تشریفات ترانزیت خواهد بود مگر این که برای وسائل سواری مزبور جواز عبور بین‌المللی (دیپتیک، تریپتیک، کارنه دو پاساژ) همراه داشته باشند که در این صورت وسائل مزبور مشمول مقررات بخش سوم این فصل خواهد بود.

تبصره ۲ - وسائط نقلیه که با بار یا مسافر موقتاً وارد کشور شده و پس از تخلیه بار یا پیاده کردن مسافر از همان راهی که وارد گردیده مراجعت می‌کنند مشمول عنوان ترانزیت نبوده و تابع مقررات مربوط به ورود موقت (فصل پنجم این قسمت) خواهد بود. ماده ۱۷۳ - تشریفات ترانزیت باید در گمرک‌خانه‌هایی صورت بگیرد که برای ترانزیت مجاز و مفتوح باشد فهرست این گمرک‌خانه‌ها از طرف اداره کل گمرک تعیین می‌شود. ماده ۱۷۴ - هر گونه کالایی که ورود قطعی آن به کشور مجاز است می‌توان به عنوان ترانزیت با رعایت مقررات مربوط حمل نمود ولی ترانزیت کالایی که ورود قطعی آن به کشور طبق قوانین مخصوص ممنوع می‌باشد منوط به اجازه مخصوص دولت در هر مورد است. تبصره ۱ - اداره کل گمرک می‌تواند برای کالایی که ورود آن به کشور طبق مقررات عمومی صادرات و واردات غیر مجاز و یا مشروط می‌باشد اجازه صدور پروانه ترانزیت بدهد.

تبصره ۲ - در مورد مسافران اتباع خارج که با داشتن گذرنامه و روادید به طور ترانزیت از ایران عبور می‌نمایند در صورتی که دارای اسلحه مورد نیاز شخصی باشند اداره کل گمرک می‌تواند جهت اسلحه مزبور اجازه ترانزیت با رعایت مقررات مربوط صادر نماید و می‌تواند این اختیار خود را به هر یک از گمرک‌خانه‌ها که مقتضی بداند تفویض کند مشروط بر اینکه اسلحه در موقع ورود بسته‌بندی و پلمپ شده و مراتب در گذرنامه دارنده آن قید شود به همان وضع به گمرک مرز خروج ارائه و پس از رسیدگی و برداشتن پلمپ اجازه خروج از کشور داده شود. در این قبیل موارد گمرک مرز ورود موظف است به صاحب اسلحه اعلام کند که حق استفاده از اسلحه در داخل کشور را مطلقاً ندارد و مراتب را تلگرافی به گمرک مرز خروج اعلام و گمرک مرز خروج نیز باید خروج اسلحه را به گمرک مرز ورود اطلاع دهد.

ماده ۱۷۵ - به طور کلی کالای ترانزیتی باید از گمرک ورودی مستقیماً به گمرک خروجی حمل شود. اداره گمرک می‌تواند کالایی را که به طور ترانزیت از ایران عبور می‌نماید به خرج صاحب کالا با وسائط نقلیه‌ای که خود انتخاب می‌نماید حمل کند و یا صاحب کالا را ملزم کند بر این که محموله ترانزیتی را با وسایطی که گمرک انتخاب می‌نماید محل کند همچنین گمرک مختار است در هر مورد مأمورانی به معیت کالا به هزینه صاحب کالا اعزام دارد ..

ماده ۱۷۶ - هرگاه در موقع ورود کالای ترانزیتی وسیله بارگیری و حمل فوری کالا فراهم نباشد کالا در تحویل گمرک تا موقع آمادگی آن برای حمل نگاهداری و اگر توقف کالا بیش از پنج روز به طول انجامد هزینه انبارداری کالای وارداتی برای مدت توقف

آن دریافت می‌گردد همچنین در مواردی که خواسته باشند کالای ترانزیتی را در ایران بدون اینکه شکل کالا تغییر نماید سر و صورتی داده و برای بازار فروش در خارج آماده سازند نیز کالا در اختیار گمرک مانده و حق انبارداری دریافت می‌شود. اینگونه آمادگی و اصلاح وضع کالای ترانزیتی ممکن است در صورت درخواست کتبی صاحب کالا و به شرط مراقبت و نظارت مستمر مأمورانی که گمرک تعیین می‌نماید در خارج از محوطه گمرک نیز به عمل آورده شود مشروط بر این که برای هر نوعی از انواع کالا قبلاً یک حکم کلی از طرف اداره کل گمرک صادر شده باشد.

ماده ۱۷۷ - اداره گمرک در هر مورد که مقتضی بداند حق دارد از ترانزیت‌کننده بخواهد که گواهینامه اداره گمرک کشور مقصد یا اولین کشوری که کالا به آنجا وارد می‌شود مبنی بر تصدیق ورود کالای ترانزیتی به آن کشور را ارائه و تسلیم نماید. در چنین مواردی گمرک باید از ترانزیت‌کننده تعهد لازم‌مبنی بر تسلیم چنین مدرکی را قبل از صدور پروانه ترانزیت دریافت کرده باشد.

بخش دوم - تشریفات که برای ترانزیت خارجی کالا باید انجام بگیرد
ماده ۱۷۸ - برای کالا ترانزیتی صاحب کالا باید اظهارنامه روی اوراق چاپی مخصوص در دو نسخه تنظیم و در آن تعهد کند که کالا را در مدتی که در پروانه ترانزیت تعیین شده و همچنین از طریق گمرکی که برای خروج کالا از کشور در پروانه ترانزیت تعیین گردیده خارج نماید.

شرایط عمومی تنظیم اظهارنامه و اسنادی که باید ارائه شود و نکاتی که در تنظیم آن باید رعایت گردد و همچنین عواقبی که از اظهار خلاف واقع متوجه صاحب کالا می‌گردد همان است که در فصل اول این قسمت مقرر گردیده است.

ماده ۱۷۹ - کالای موضوع ترانزیت پس از تسلیم اظهارنامه و انجام تشریفات مقدماتی از طرف مأموران مربوط گمرک مورد رسیدگی قرار می‌گیرد. ترتیبات و اصول ارزیابی همان است که در فصل دوم این قسمت تعیین گردیده است. در مورد کالای ترانزیتی پس از اتمام عملیات ارزیابی بسته‌ها به نحوی که قابل دخل و تصرف نباشد نخ‌کشی یا مفتول‌کشی شده و پلمپ می‌گردد. و همچنین به وسائط نقلیه ترانزیتی نیز پلمپ گمرک الصاق می‌شود.

ماده ۱۸۰ - صدور پروانه ترانزیت منوط به سپردن وجه‌الضمان نقدی به شرح زیر است:
۱ - در مورد کالای مجاز مبلغی معادل تمام حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض که به واردات قطعی آن کالا تعلق می‌گردد.

۲ - در مورد کالای غیر مجاز و مشروط مبلغی معادل حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض و سه برابر ارزش کالا.

تبصره ۱ - تضمین بانکی به جای تمام یا قسمتی از وجه‌الضمان قبول می‌شود.

تبصره ۲ - در مورد کالایی که گمرک آن را طبق مفاد ماده ۱۷۵ این آیین‌نامه با وسائط نقلیه انتخابی خود حمل می‌کند یا صاحب کالا یا وسائط انتخابی گمرک حمل می‌نماید و همچنین در مواردی که کالای ترانزیتی به وسیله پست دولتی یا به وسیله بنگاه‌های حمل و نقل دیگر دولتی تا مرز خروجی حمل می‌شود ممکن است به جای تمام یا

قسمتی از وجه‌الضمان نقدی ضمانت کتبی معتبر قبول شود.

تبصره ۳ - اداره گمرک می‌تواند از سیاحان و هر مسافر دیگری برای کالایی که جنبه

تجارتی نداشته باشد به جای وجه‌الضمان نقدی یا بانکی تعهد کتبی آنان را قبول

نماید، مشروط بر این که مشخصات کامل کالا را در گذرنامه مسافر یا سیاح قید نماید.

ماده ۱۸۱ - مدت اعتباری که برای حمل کالای ترانزیتی از گمرک ورودی تا گمرک خروجی

لازم است باید از طرف گمرک ورودی با توجه به تمام‌جهات از قبیل مسافت و چگونگی راه

و فصول سال و نوع وسائط نقلیه و کیفیات دیگر تعیین و در پروانه ترانزیت قید شود.

ماده ۱۸۲ - در موارد استثنایی ممکن است مدت اعتبار پروانه ترانزیت به درخواست

صاحب کالا تمدید شود لیکن این تصمیم فقط از طرف اداره کل گمرک آنهم پس از ثبوت این

که کالای موضوع پروانه تماماً موجود و پلمپ‌های گمرکی آن دست نخورده و بی عیب است

اتخاذ می‌شود در صورتی که چنین تصمیمی اتخاذ گردد اداره کل گمرک بلافاصله به وسیله

تلگراف و با ذکر مشخصات پروانه و کالا، گمرک مرز خروج را از آن مستحضر و رونوشت به

گمرک ورودی ارسال خواهد داشت.

ماده ۱۸۳ - پروانه ترانزیت پس از انجام تشریفات مقرر به صاحب کالا تسلیم می‌گردد

تا به موجب آن کالای خود را از گمرک تحویل گرفته و دروسائط نقلیه بارگیری و حمل

نماید.

پروانه ترانزیت در تمام طول راه باید همراه حمل‌کننده کالای ترانزیتی باشد.

ماده ۱۸۴ - یک نسخه از اظهارنامه ترانزیت از طرف گمرک ورودی مستقیماً به گمرک

خروجی ارسال می‌گردد.

ماده ۱۸۵ - در موقع ورود کالای ترانزیتی به گمرکی که برای خروج کالا تعیین گردیده

حامل یا صاحب کالا باید پروانه را به گمرک تسلیم و کالا را عرضه نماید گمرک مزبور

وضع نخ‌کشی و پلمپ‌ها را معاینه و در صورتی که از هر حیث سالم و بی عیب باشد به

تطبیق مشخصات ظاهری کالا از قبیل تعداد بسته‌ها و شماره و علامت و نوع و وزن با

ظرف آنها با مندرجات پروانه اقدام می‌نماید و پس از حصول اطمینان از مطابقت کامل

آنها اجازه عبور کالا را از مرز می‌دهد.

رییس گمرک یا نماینده مخصوص او باید در حین خروج کالا حاضر بوده و عبور آن را از

مرز کشور نظارت نموده و از خروج آن اطمینان حاصل نماید.

در مواردی که این عمل به علت بعد مسافت گمرک از خط مرزی مستلزم انجام هزینه باشد

آن هزینه به عهده حامل یا صاحب کالا خواهد بود.

ماده ۱۸۶ - پس از رسیدگی و تطبیق کالا و خروج آن از مرز مأموران گمرک مرز خروج

باید مراتب را با قید تاریخ روز و ساعت عبور در پشت‌اظهارنامه و پروانه ترانزیت

قید و امضاء نمایند، امضای آنها از طرف رییس گمرک محل گواهی و اظهارنامه گواهی شده

به حامل کالا یا صاحب کالا یا نماینده او تسلیم می‌شود تا جهت استرداد سپرده به

گمرک ورودی تسلیم نماید. پروانه ترانزیت که خروج کالا در ظهر آن گواهی شده در گمرک

مرز خروج بایگانی می‌شود.

ماده ۱۸۷ - اگر پس از رسیدن کالای ترانزیتی به گمرک مرز خروج وسائل عبور فوری آن از مرز فراهم نباشد کالا در اختیار گمرک می‌ماند و اگر توقف کالا بیش از پنج روز به طول انجامد هزینه انبارداری صادراتی از آن دریافت می‌شود.

ماده ۱۸۸ - هرگاه در موقع رسیدگی به کالای ترانزیتی در گمرک خروجی مشاهده شود که پلمپ یک یا چند بسته از بین رفته و یا نخهای دور بسته پاره شده است گمرک خروجی باید آن یک یا چند بسته را با حضور حامل کالا و اگر صاحب کالا در محل حاضر باشد با حضور او و حامل کالا هر دو بازو به محتویات آنها کاملاً رسیدگی و با پروانه ترانزیت تطبیق نماید در صورتی که اختلافی دیده نشود و مسلم گردد که از بین رفتن پلمپ یا پاره شدن نخ یا مفتول تصادفی و بدون سوء نیت بوده است اجازه خروج داده می‌شود.

هرگاه پلمپ عمداً شکسته یا محو شده و در محتویات بسته دخل و تصرف شده باشد در این صورت نسبت به مرتکب بر طبق قانون کیفر مرتکبین قاچاق رفتار خواهد شد به علاوه چنانچه تغییر محتویات بسته مستوجب کیفر دیگری بر طبق مقررات قانونی باشد مرتکب به همان کیفر نیز خواهد رسید.

ماده ۱۸۹ - پس از خروج کالا از گمرک تحت عنوان ترانزیت صاحب کالا می‌تواند به شرط این که دخل و تصرفی در کالا نشده باشد آن را برای ورود قطعی به کشور اظهار کند قبول این درخواست موکول به آن است که کالا از نوع کالای مجاز باشد.

ماده ۱۹۰ - وجه‌الضمان مذکور در ماده ۱۸۰ این آیین‌نامه وقتی مسترد می‌شود که صاحب کالا اسناد و مدارک مشروحه زیر را به گمرک ورود تسلیم کند:

۱ - گواهی‌نامه خروج صادره از گمرک خروجی مبنی بر تصدیق عبور کالا از مرز که پس از رد وجه‌الضمان باید عیناً به سوش پروانه ترانزیت الصاق شود.

۲ - قبض رسید وجه‌الضمان که در موقع سپردن آن دریافت داشته است.

۳ - گواهی‌نامه گمرک کشور مقصد (در مواردی که کالای محموله مشمول ماده ۱۷۷ این آیین‌نامه باشد).

ماده ۱۹۱ - هرگاه کالای ترانزیت تا پایان مدت اعتبار پروانه و اگر مدت مزبور

تمدید شده باشد تا پایان مهلت از مرز کشور جز به علت قوه قهریه (فرس ماژور) خارج

نشود کالای مصرف شده در کشور محسوب و وجه‌الضمان دریافتی به شرح زیر واریز می‌شود:

۱ - در مورد کالای مجاز حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض با صدور پروانه گمرکی به درآمد مربوط منظور می‌گردد.

۲ - در مورد کالای غیر مجاز و مجاز مشروط صورت‌مجلس کشف قاچاق تنظیم و مجموع

وجه‌الضمان به عنوان ارزش کالا و جریمه متعلق ضبط تماماً به درآمد قطعی دولت

منظور می‌شود.

تبصره - عدم خروج کالا از مرز کشور در مدت اعتبار ورقه ترانزیت هرگاه از طرف صاحب

کالا ناشی از علت قوه قهریه (فرس ماژور) یا عذر موجهی ادعا شود باید ادعای خود را

با اسناد و مدارک در نزد اداره کل گمرک ثابت نماید اداره مزبور پس از ملاحظه مدارک

و بعد از رسیدگی و تحقیقات لازم تصمیم مقتضی به حسب اوضاع و احوال اتخاذ و به گمرک مربوط ابلاغ خواهد نمود.

ماده ۱۹۲ - اگر کالای ترانزیتی موضوع تبصره ۲ ماده ۱۸۰ این آیین نامه در مدت اعتبار صحیحاً از مرز خارج شده باشد ولی صاحب کالا در تسلیم گواهینامه خروج صادره از گمرک خروجی تأخیر کند به علت تأخیر مشمول پرداخت جریمه انتظامی از یکصد الی یک هزار ریال خواهد بود.

بخش سوم - جواز عبور بین المللی برای وسائط نقلیه موتوری مسافران یا سیاحان ماده ۱۹۳ - مسافران خارجی و سیاحان یا ایرانیان مقیم خارج از کشور که با وسائط نقلیه شخصی خود وارد کشور می شوند هرگاه برای وسیله مزبور جواز عبور (کارنه دو پاساژ یا تریپتیک یا دیپتیک) از کانون های جهانگردی کشورهای ملحق به قرارداد گمرکی ورود موقت وسائط نقلیه شخصی سال ۱۹۵۴ منعقد در نیویورک در دست داشته و به گمرک ورودی ارائه دهند می توانند تا سه ماه با توجه به مدت اعتبار کارنه دو پاساژ یا تریپتیک یا دیپتیک بدون الزام به تسلیم اظهارنامه یا تأدیه وجه الضمانی به گمرک از وسیله نقلیه خود در کشور استفاده نمایند و یا در مدت مزبور چندین بار با وسیله خود از راه های مجاز وارد و خارج شود.

اداره گمرک می تواند به درخواست متقاضی در صورت داشتن عذر موجه مدت استفاده از وسیله نقلیه در داخل کشور را حداکثر تا پایان مدت اعتبار جواز تمدید نماید.
تبصره ۱ - استفاده از مزایای این ماده موکول به این است که جواز عبور دارای سه شرط زیر باشد:

۱ - جواز مزبور برای ورود وسیله نقلیه به ایران دارای اعتبار باشد.
۲ - مندرجات و اوصاف مذکور در جواز عبور با مشخصات وسیله نقلیه وارده مطابق باشد.
۳ - در هیچ یک از قسمتهای مختلف جواز مزبور آثار قلم خوردگی یا حک و اصلاحی وجود نداشته باشد مگر این که کانون صادرکننده جواز اصلاحی که به عمل آمده با مهر و امضاء خود گواهی کرده باشد.

تبصره ۲ - ایرانیان مقیم خارج از کشور به شرطی می توانند از مقررات این ماده استفاده نمایند که قبل از ورود به ایران اقلأ شش ماه متوالی در خارج اقامت داشته باشند.

ماده ۱۹۴ - گمرک ورودی در صورتی که جواز عبوری که ارائه می شود جامع شرایط مذکور در بند یک تبصره ذیل ماده ۱۹۳ این آیین نامه باشد پلمپ گمرکی به محل مناسبی در موتور وسیله نقلیه الصاق و سپس مشخصات جواز وسیله نقلیه را در دفتر مخصوص شماره گذاری و پلمپ شده وسیله گمرک ثبت و نسبت به سه نوع جواز عبور مذکور در ماده ۱۹۳ این آیین نامه به شرح زیر عمل می نماید:

۱ - در مورد کارنه دو پاساژ که معمولاً هر صفحه آن مرکب از دو قطعه جدا شدنی و یک قطعه سوش می باشد. قطعه اول را از جواز مجزا و قطعه دوم با سوش جواز را پس از قید شماره و ثبت گمرک در سوش بدون تشریفات دیگری به صاحب جواز مسترد و وسیله نقلیه را

نیز در اختیار اومی گذارد.

۲ - در مورد تریپتیک و دیپتیک که دارای قطعات جدا شدنی نمی‌باشند فقط شماره و ثبت گمرک در حین ورود و خروج در محل رواید قید و وسیله نقلیه در اختیار صاحب آن گذاشته می‌شود.

تبصره - گمرک ورودی باید از دارنده جواز عبور استعلام کند که از کدام یک از مرزهای کشور با وسیله نقلیه خود خارج خواهد شد و جواب او را در دفتر مزبور منعکس و مراتب را به گمرک مرز خروج اطلاع دهد ضمناً دارنده جواز را متوجه کند که اگر وسیله نقلیه خود را در ایران بفروشد باید قبل از تسلیم به خریدار به یکی از گمرک‌خانه‌های مجاز مراجعه و با ارائه پروانه عبور و انجام تشریفات مقرر برای واردات قطعی حقوق گمرکی و سودبازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض آن را پرداخته و پروانه گمرکی دریافت دارد.

هنگام خروج گمرک مرز پس از معاینه وسیله نقلیه و تطبیق مشخصات آن با جواز عبور مراتب را در دفتر مخصوص شماره‌گذاری و پلمپ شده وسیله گمرک ثبت و خروج وسیله نقلیه را به گمرک ورودی اطلاع خواهد داد در صورتی که صاحب وسیله نقلیه دارنده جواز کارنه دو پاساژ قصد مراجعت مجدد به ایران با همان وسیله نقلیه داشته باشد قطعه دوم و سوش جواز را به صاحبش تسلیم و اگر چنین قصدی نداشته باشد فقط سوش جواز را به‌ذینفع مسترد و قطعه دوم آن را بایگانی خواهد نمود.

ماده ۱۹۵ - هرگاه وسیله نقلیه که به موجب جواز عبور وارد می‌شود از کشور خارج نگردد مراتب به وسیله گمرک‌خانه‌های ورودی و یا خروجی به‌اداره کل گمرک اعلام می‌گردد تا اداره مزبور برای پیگرد قانونی از مجرای کانون جهانگردی ایران اقدام نماید.

ماده ۱۹۶ - نمونه دفاتر ثبت ورود و خروج و طرز نگاهداری آنها و تشریفات تماس گمرک‌خانه‌های ورودی و خروجی جهت اعلام ورود و خروج وسائط نقلیه به یکدیگر و طرز ثبت و تکمیل قطعات سه‌گانه جوازهای عبور بین‌المللی و موارد ضبط یا استرداد آنها و تهیه آمار ورود و خروج وسائط نقلیه مذکور و سایر تشریفات از طرف اداره کل گمرک به گمرک‌خانه‌های مربوط ابلاغ می‌شود.

بخش چهارم - مقررات متفرقه

ماده ۱۹۷ - در گمرک صادرکننده پروانه ترانزیت خارجی باید دفتر مخصوص شماره‌گذاری و پلمپ شده وسیله گمرک برای ثبت شماره و سایر مشخصات پروانه ترانزیت نگاهداری شود و پس از وصول گواهینامه خروج صادره از گمرک مرز خروج مشخصات گواهینامه مزبور نیز در همان دفتر ثبت می‌شود و همچنین در گمرک خروجی نیز دفتری نظیر دفتر مذکور برای ثبت پروانه‌های ترانزیت که کالای آنها با اطلاع و گواهی همان گمرک از مرز خارج می‌گردد نگاهداری شود.

ماده ۱۹۸ - گمرک ورودی مکلف است همه‌ماهه فهرستی از پروانه‌های ترانزیت خارجی که صادر نموده برای هر یک از گمرک‌خانه‌های خروجی که محموله ترانزیتی از آنجا خارج

خواهد شد با اشاره به تاریخ ارسال نسخه اظهارنامه موضوع ماده ۱۸۴ این آیین‌نامه و همچنین به اداره کل گمرک ارسال دارد ضمناً گمرک خروجی مکلف است همراهه صورتی از محمولات ترانزیتی که از کشور خارج گردیده با مشخصات کالا و ذکر تاریخ و شماره گواهینامه صادره برای هر یک از گمرک‌خانه‌های صادرکننده پروانه ترانزیت به فرستد.

فصل هشتم - کالای انتقالی

ماده ۱۹۹ - کالای انتقالی کالایی است که در لنگرگاه‌ها یا بندرها یا فرودگاه‌های کشور از یک کشتی به کشتی دیگر یا از یک هواپیما به هواپیمای دیگر انتقال داده شود. این انتقال ممکن است به دو نحو صورت بگیرد مستقیم و غیر مستقیم: انتقال مستقیم آن است که کشتی یا هواپیمای تحویل دهنده و تحویل گیرنده هر دو در لنگرگاه یا در بندر یا در فرودگاه حاضر بوده و بسته‌های موردانتقال از یکی خارج و یکسره به دیگری حمل و بارگیری شود.

انتقال غیر مستقیم آن است که کشتی یا هواپیمای تحویل دهنده بسته‌هایی را به عنوان انتقال غیر مستقیم اظهار و آنها را پیاده کرده و تحویل گمرک نماید تا بعداً کشتی دیگری یا هواپیمای دیگری برسد و بسته‌ها به آن انتقال داده شود یا این که همان کشتی یا هواپیمای اولی خود در مراجعت یا در مسافرت دیگری بسته‌ها را دوباره تحویل گرفته حمل نماید.

تبصره - مدت مجاز توقف کالای انتقالی در اماکن گمرکی تابع مقررات فصل دوم از قسمت سوم این آیین‌نامه است.

ماده ۲۰۰ - برای انتقال کالا فرمانده کشتی یا هواپیما باید اظهارنامه روی اوراق چاپی مخصوص در دو نسخه جهت انتقال مستقیم و در سه نسخه جهت انتقال غیر مستقیم تنظیم و امضاء کرده تسلیم گمرک نماید.

این اظهارنامه باید مبین تعداد و نوع بسته و علامت و شماره و وزن با ظرف و نوع جنس محتوی بسته‌هایی باشد که انتقال آنها مورد تقاضا است و در صورت امکان وزن خالص و ارزش کالا نیز در اظهارنامه قید شود.

ماده ۲۰۱ - در مورد انتقال مستقیم گمرک پس از دریافت اظهارنامه مأمورانی برای نظارت تعیین می‌نماید که مراقب جریان انتقال کالا باشند.

مأموران مزبور مشخصات بسته‌هایی را که به تدریج از یک وسیله نقلیه خارج و به دیگری بارگیری می‌شود در ورقه‌های مخصوص بار شماری یادداشت و پس از اتمام عملیات انتقال با مندرجات اظهارنامه تطبیق و اگر اختلافی مشاهده نشود مراتب را در ذیل اظهارنامه قید و آن را امضاء می‌کنند و هرگاه اختلافی دیده شود شرح اختلاف را گزارش می‌دهند تا دستور رسیدگی و رفع اختلاف صادر گردد.

ماده ۲۰۲ - در مورد انتقال غیر مستقیم پس از تسلیم اظهارنامه و صدور اجازه تخلیه از طرف گمرک فرمانده کشتی یا هواپیما باید با رعایت همان اصول و ترتیبی که برای تخلیه و تحویل واردات عادی مقرر است بسته‌ها را از کشتی یا هواپیما تخلیه کرده و

با رعایت همان اصول تحویل سرویس انبار گمرک محل نموده، روی نسخه سوم اظهارنامه رسید بگیرد.

ماده ۲۰۳ - بسته‌هایی که به عنوان انتقال غیر مستقیم اظهار و به گمرک تحویل می‌شود از طرف سرویس انبار گمرک در دفتر مخصوص شماره‌گذاری و پلمپ شده وسیله گمرک ثبت می‌گردد.

ماده ۲۰۴ - برای این که بسته‌های انتقالی تحویل شده به گمرک به هواپیما یا کشتی دیگر انتقال و بارگیری شود تحویل دهنده کالا به گمرک باید کتبادخواست صدور اجازه انتقال کرده و نسخه سوم اظهارنامه و رسید سرویس انبار را به آن ضمیمه نماید در این صورت گمرک اجازه انتقال صادر وبسته‌ها از گمرک به کشتی یا هواپیمای تحویل گیرنده حمل و تحت نظارت مأمورانی که گمرک در ضمن صدور اجازه تعیین می‌نماید بارگیری می‌شود پس از اتمام بارگیری متقاضی باید پس گرفتن بسته‌ها را از گمرک در ذیل همان اظهارنامه گواهی و امضاء نماید تا به موجب آن دفتر مخصوص مذکور در ماده ۲۰۳ این آیین‌نامه تصفیه و تفریغ شود.

ماده ۲۰۵ - از کالای انتقالی هزینه باربری و انبارداری زائد از پنج روز و هزینه مراقبت در انتقال کالا با رعایت فصل دوم از قسمت اول این آیین‌نامه دریافت می‌گردد.

ماده ۲۰۶ - وظایفی که به موجب مقررات ماده ۲۰۰ این آیین‌نامه به عهده فرماندهان کشتیها و هواپیماها می‌باشد ممکن است با رضایت صریح یا ضمنی آنان از طرف نمایندگی‌های مربوط مؤسسات کشتیرانی یا هواپیمایی انجام شود.

قسمت پنجم - صادرات

فصل اول - صادرات قطعی

ماده ۲۰۷ - صادرات قطعی کشور عبارت از کالایی است که به منظور فروش یا مصرف در کشورهای خارج از ایران به خارج فرستاده می‌شود.

ماده ۲۰۸ - صادرات قطعی کشور از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف است لکن مشمول پرداخت هزینه‌های گمرکی به شرحی که در فصل دوم قسمت اول این آیین‌نامه مذکور است می‌باشد.

ماده ۲۰۹ - مأموران گمرک موظفند وقتی اجازه خروج کالای صادراتی را بدهند که علاوه بر رعایت مواد آیین‌نامه قیود و شرایطی که از طرف دولت برای صادرات وضع شده یا می‌شود رعایت شده باشد.

ماده ۲۱۰ - کالای صادراتی باید از راه‌های مجاز و تحت مراقبت مأموران گمرک از کشور خارج گردد لیکن در موارد استثنایی که گمرک مقتضی بداند می‌تواند اجازه دهد که کالای صادراتی کشور تحت نظر مأموران حتی از سایر راه‌ها نیز خارج شود.

این موافقت مشروط بر این خواهد بود که صاحب کالا قبلاً محلی را که کالا از آنجا به خارج حمل خواهد شد ضمن درخواست کتبی خود قید کرده‌باشد.

ماده ۲۱۱ - کالای صادراتی که به وسیله کشتی یا هواپیما به خارج فرستاده می‌شود

باید در لنگرگاه‌های مجاز یا در فرودگاه‌های مجاز بارگیری شود.

بارگیری کشتی در مورد صادرات ممکن است در موارد استثنایی در سایر لنگرگاه‌ها با همان شرایط و با رعایت همان مقرراتی که در ماده ۲۱۰ این آیین‌نامه ذکر شده از طرف رییس گمرک اجازه داده شود.

ماده ۲۱۲ - برای صادرات قطعی صاحب کالا یا نماینده او باید اظهارنامه صادراتی روی اوراق چاپی مخصوص در هر چند نسخه که از طرف اداره کل گمرک تعیین می‌شود تنظیم و تسلیم نماید.

مقررات و شرایط عمومی تنظیم و تسلیم اظهارنامه و عواقب اظهار خلاف واقع همان است که در فصل اول قسمت چهارم و قسمت تخلفات این آیین‌نامه پیش‌بینی شده است.

ماده ۲۱۳ - کاری صادراتی پس از تسلیم اظهارنامه از طرف مأموران گمرک مورد معاینه و ارزیابی قرار می‌گیرد. ارزش کالای صادراتی در گمرک عبارت است از بهای عمده‌فروشی بازار داخلی به اضافه هزینه بیمه و باربندی و حمل و نقل متعلق و سایر هزینه‌هایی که به آن کالا تا وصول به مرکز کشور تعلق می‌گیرد و هزینه باربری در گمرک و سایر عوارضی که به گمرک خروجی پرداخت می‌شود نیز به این بها علاوه می‌گردد و در مواردی که طبق ماده ۵ قانون واگذاری معاملات ارزی و آیین‌نامه اجرایی آن برای کالای صادراتی نرخ تعیین شده باشد ارزیابی گمرک با رعایت سایر مقررات بر اساس نرخ‌های تعیین شده خواهد بود.

ترتیب و مقررات ارزیابی و وظایف مأموران مربوط به شرحی است که در فصل دوم قسمت چهارم این آیین‌نامه مذکور است.

ماده ۲۱۴ - ارزیابی کالای صادراتی در اماکن گمرکی صورت می‌گیرد ولی در موارد استثنایی در صورتی که صاحب کالا کتباً تقاضا نموده باشد گمرک می‌تواند اجازه انجام عملیات ارزیابی را در خارج از محوطه گمرکی نیز بدهد.

ماده ۲۱۵ - در مواردی که اظهارنامه صدور در یکی از گمرک‌خانه‌های داخلی تسلیم می‌گردد پس از انجام عملیات ارزیابی به هر یک از بسته‌های موضوع اظهارنامه پلمپ گمرکی الصاق می‌گردد و مهلتی نیز برای حمل کالا از آن گمرک تا گمرک مرز تعیین و در پروانه صدور قید می‌شود.

تبصره - اداره گمرک حق دارد در مورد کالایی که تشریفات گمرکی آن در یکی از گمرک‌خانه‌های داخلی انجام یافته در هر مورد که مقتضی و لازم‌بداند مأمورانی به هزینه صاحب کالا تعیین نماید تا همراه کالای صادراتی رفته و آن را تا موقع عبور از مرز تحت نظارت خود داشته باشند.

ماده ۲۱۶ - از نسخ اظهارنامه صادراتی پس از تکمیل و امضای ارزیابان مربوط و پس از اخذ پیمان ارزی و امضای رییس قسمت صادرات یک‌نسخه آن که به منزله پروانه خروجی گمرکی است به صاحب کالا تسلیم می‌شود.

ماده ۲۱۷ - هرگاه گمرک مرز مجازی که کالای صادراتی در آنجا اظهار می‌شود فاصله زیادی با خط مرزی داشته باشد گمرک مرز باید مأمورانی برای نظارت و مراقبت حمل کالا

تا موقع عبور آنها از خط مرزی تعیین نماید.

ماده ۲۱۸ - کالای صادراتی که در گمرک داخلی اظهار شده است وقتی که به گمرک مرزی رسید مأموران گمرک آن را با پروانه تطبیق و پس از حصول اطمینان از مطابقت کامل بین مشخصات کالا و مندرجات پروانه در صورتی که پلمپ‌های بسته‌ها دست نخورده و بسته‌ها بی عیب باشد اجازه عبور کالا را از مرز می‌دهد. هرگاه پلمپ یک یا چند بسته از بین رفته باشد گمرک مرزی باید با حضور حامل کالا یا صاحب کالا و یا نماینده او در صورتی که در محل حاضر باشند آن یک یا چند بسته را باز کرده مورد معاینه و ارزیابی دقیق قرار دهد و اگر محتویات آن بسته یا بسته‌ها از هر حیث مطابق مندرجات پروانه دیده شد کالا را مرخص نموده و مراتب را با قید تاریخ خروج کالا از مرز و نام وسیله حمل در پشت پروانه گمرکی نوشته پروانه را به حامل مسترد نماید اما اگر در محتویات بسته یا بسته‌هایی که پلمپ آنها از بین رفته تغییری حاکی از سوء نیت داده شده باشد باین معنی که به جای کالای صادراتی مذکور در پروانه کالای دیگری در آن بسته یا بسته‌ها جا داده باشند که ممنوع‌الصدور و یا غیر مجاز و یا مشروط باشد در این صورت کالای مزبور با تنظیم صورت مجلس قاچاق ضبط و مرتکب طبق مقررات قانون کیفر مرتکبین قاچ

اق تعقیب می‌گردد. در غیر این صورت عمل، تخلف محسوب و طبق مقررات قسمت تخلفات این آیین‌نامه رفتار می‌شود.

ماده ۲۱۹ - در مورد کالای صادراتی که در گمرک‌های داخلی اظهار و پس از انجام تشریفات و اخذ پروانه به طرف مرز کشور حمل می‌شود گمرکخانه‌های مرزی حق دارند در موارد سوء ظن قوی به باز کردن و معاینه محتویات بسته یا بسته‌هایی که مورد سوء ظن است اقدام نمایند و در صورت کشف قاچاق یا تخلف طبق ماده ۲۱۸ این آیین‌نامه عمل نمایند.

فصل دوم - صادرات موقت

بخش یکم - کالای ایرانی که به منظور تعمیر یا تکمیل یا برای شرکت در نمایشگاه‌ها به خارج کشور ارسال و پس از انجام منظور اعاده می‌شود

ماده ۲۲۰ - از کالای مشمول این بخش آنچه را که خروج قطعی آن از کشور مجاز و آزاد است می‌توان با رعایت مقررات مذکور در این بخش به عنوان صادرات موقت خارج نمود لیکن نسبت به کالایی که خروج قطعی آنها به موجب قوانین یا تصویب‌نامه‌ها ممنوع یا غیر مجاز یا مشروط است اجازه خروج به عنوان صادرات موقت جز با اجازه مخصوص اداره کل گمرک در هر مورد داده نمی‌شود.

تبصره - موافقت با خروج کالای بازرگانی به منظور تعمیر و یا تکمیل منوط به ارائه گواهی وزارت اقتصاد دائر بر این که امکان تعمیر یا تکمیل در داخل کشور وجود ندارد خواهد بود.

ماده ۲۲۱ - برای صادرات موقت صاحبان کالا باید اظهارنامه روی اوراق چاپی مخصوص در دو نسخه تنظیم و تسلیم گمرک نموده و مبلغی به عنوان سپرده به شرح مذکور در ماده

۲۲۲ این آیین‌نامه در مقابل قبض رسید به پردازند.

شرایط و مقررات عمومی تنظیم و تسلیم اظهارنامه و نکاتی که باید از طرف اظهارکننده رعایت شود و عواقب اظهار خلاف واقع همان است که در فصل اول از قسمت چهارم و قسمت تخلفات این آیین‌نامه مذکور است.

ماده ۲۲۲ - در مورد خروج موقت کالای ایرانی در صورتی که صادرات قطعی آن مقید به پرداخت وجوهی باشد که از طرف دولت برای صادرات وضع می‌شود سپرده (نقدی یا تضمینی) دریافتی عبارت از مبلغی معادل همان وجوه خواهد بود.

نسبت به کالایی که صادرات قطعی آن ممنوع یا غیر مجاز یا مشروط است هرگاه اجازه صادرات موقت از طرف اداره کل گمرک صادر گردد میزان سپرده که باید دریافت شود در ضمن ابلاغ اجازه تعیین می‌گردد.

ماده ۲۲۳ - کالایی که برای خروج موقت اظهار می‌گردد از طرف مأموران گمرک طبق اصول و مقرراتی که در فصل دوم از قسمت چهارم این آیین‌نامه مذکور است مورد معاینه و ارزیابی قرار می‌گیرد و پس از مطابقت مشخصات کالا با مندرجات اظهارنامه به بسته‌ها یا محتویات بسته‌ها پلمپ گمرک یا هر نوع علامت دیگری که برای تشخیص کالا در موقع بازگشت لازم باشد الصاق می‌گردد و سپس پروانه صادرات موقت صادر و مدتی را هم که کالا در آن مدت باید به کشور برگردد تعیین و در متن پروانه قید و پروانه و کالا به اختیار صاحب کالا گذاشته می‌شود.

ماده ۲۲۴ - در مورد صادرات موقت هرگاه نحوه عملیات تعمیر و تکمیل طوری باشد که علائم گمرکی را از بین ببرد صاحب کالا باید از کارخانه‌ای که عملیات تعمیر و تکمیل را انجام داده است گواهی‌نامه مخصوص تأیید شده از طرف مقامات کنسولی ایران حاکی از این که کالا با علائم گمرک ایران (اعم از پلمپ یا غیر آن) به کارخانه تحویل گردیده و آن علائم بر اثر عملیات تعمیر و تکمیل از بین رفته است تحصیل و پس از بازگشت کالا به گمرک ورودی ارائه دهد.

تبصره - در مورد موتور هواپیماها که جهت تعمیر فرستاده می‌شود هرگاه کارخانه تعمیرکننده موتور تعمیر شده دیگری از همان نوع به جای آن بفرستد به شرط این که مراتب را هم کتباً تصدیق نموده باشد به جای موتور خارج شده پذیرفته می‌شود و اختلاف نمره سریال مورد توجه قرار نمی‌گیرد.

ماده ۲۲۵ - اگر منظور صاحب کالا از صادرات موقت در مدت اعتبار پروانه انجام نشود می‌تواند از گمرک صادرکننده پروانه تقاضای تمدید کند.

شرط قبول درخواست تمدید آن است که موجبات درخواست صریحاً در آن مذکور و قبل از انقضای مدت اصلی به گمرک مربوط رسیده باشد.

گمرک مربوط با ملاحظه درخواست و بررسی دلائل و موجباتی که برای تقاضای تمدید در آن مذکور است می‌تواند مدت اعتبار پروانه را تا سه ماه تمدید نماید.

تبصره - در مواردی که مهلت سه‌ماهه مزبور برای انجام منظور کفایت نکند ممکن است مهلت مجددی نیز در صورت درخواست کتبی داده شود ولی با این مهلت، فقط با تأیید قبلی

اداره کل گمرک موافقت خواهد شد.

ماده ۲۲۶ - در موقع بازگشت کالا صاحب کالا باید اظهارنامه روی اوراق چاپی مخصوص در دو نسخه تنظیم و کالا را برای بازرسی به گمرک عرضه نماید.

کالای برگشتی مورد معاینه قرار می‌گیرد و در صورتی که مدت اعتبار پروانه منقضی نشده و علائم گمرکی روی کالا دست نخورده و موجود باشد و اگر مورد از موارد مشمول ماده ۲۲۴ این آیین‌نامه باشد گواهی‌نامه کارخانه تعمیرکننده ضمیمه اظهارنامه شده باشد پروانه برگشت در دو نسخه صادر و یک نسخه به صاحب کالا تسلیم و نسخه دیگر به سوش پروانه اولی لاک و مهر و کالا مرخص و سپرده تودיעی مسترد می‌شود.

ماده ۲۲۷ - وجه‌الضمانی که طبق مقررات ماده ۲۲۲ این آیین‌نامه سپرده شده است وقتی مسترد می‌شود که کالا در مدت اعتبار پروانه و در صورتی که تمدید شده باشد تا پایان مهلت تمدید بازگشت داده شود در صورت عدم بازگشت سپرده تودיעی به درآمد دولت منظور می‌گردد.

تبصره - در مواردی که محرز گردد تأخیر بازگشت کالا مبنی بر عذر موجهی بوده است سپرده تودיעی با اجازه اداره کل گمرک مسترد خواهد شد.

ماده ۲۲۸ - در موقع اعاده کالا هرگاه پلمپ یا علائم دیگری که از طرف گمرک روی بسته‌ها یا محتویات بسته‌ها الصاق گردیده از بین رفته باشد و مورد هم از موارد مشمول ماده ۲۲۴ این آیین‌نامه نباشد کالای مورد بحث مانند کالای عادی که به کشور وارد می‌شود محسوب و سپرده تودיעی به نفع دولت ضبط و مقررات مربوط به واردات عادی درباره آنها اجراء می‌گردد.

ماده ۲۲۹ - از کالای صادره از ایران که برای تعمیر یا تکمیل به خارج فرستاده می‌شود در موقع بازگشت به ایران معادل پانزده درصد از اجرت تعمیر یا تکمیل آن به عنوان حقوق گمرکی دریافت می‌گردد مگر این که حقوق گمرکی آن کالا از روی ارزش به مأخذ کمتر از پانزده درصد تعیین و یا از حقوق گمرکی معاف باشد که در آن صورت حقوق آن طبق مأخذ مقرر در جدول تعرفه از اجرت تعمیر یا تکمیل دریافت و یا معاف خواهد شد.

بخش دوم - وسائط نقلیه

ماده ۲۳۰ - لوکوموتیو واگن و هواپیما که به طور منظم در خطوط بین ایران و کشورهای خارجی حرکت می‌کنند مشمول عنوان صادرات موقت می‌باشند لیکن برای رفت و برگشت آنها تشریفات گمرکی رعایت نمی‌شود و فقط به دریافت اظهارنامه اجمالی یا فهرست کل بار (مانیفست) که در هر مسافرت برای محمولات آنها به گمرک داده می‌شود و مشخصات وسائط نقلیه مذکور نیز در آن منعکس است اکتفا می‌شود.

ماده ۲۳۱ - برای چهارپایان و سایر وسائط نقلیه موتوری و غیر موتوری که برای حمل بار و مسافر بین ایران و کشورهای همجوار رفت و آمد می‌کنند و همچنین وسائط نقلیه شخصی موتوری پروانه خروج موقت صادر می‌شود. این پروانه‌ها را می‌توان به مدت یک سال صادر نمود و در خلال این مدت وسائط نقلیه مزبور به دفعات می‌توانند رفت و آمد

نمایند و در این مورد هر دفعه باید مورد معاینه گمرک مرزی قرار گرفته و مراتب با قید تاریخ خروج و ورود پشت پروانه ثبت شود.

تبصره - مقدار سوخت و روغنی که برای مصرف وسائط نقلیه موتوری در راه لازم باشد و همچنین عولفه چهارپایان از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض معاف است. ماده ۲۳۲ - صدور پروانه خروج موقت وسائط نقلیه موتوری و غیر موتوری موضوع ماده ۲۳۱ این آیین نامه موکول به ارائه پروانه شناسایی صادره از شهرداری می باشد.

بخش سوم - دامهائی که برای تعلیف موقتاً خارج می شوند

ماده ۲۳۳ - دامهائی که برای تعلیف موقتاً از کشور خارج می شوند مشمول عنوان صادرات موقت بوده و در ورود از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض معاف می باشند. تشریفات خروج و معاودت این دامها تابع مقررات آیین نامه مخصوص تعلیف اغنام و احشام مصوب هیأت وزیران می باشد.

تبصره - نتایج دامهای مذکور در این ماده در مدت تعلیف نیز مانند خود دامها در ورود از پرداخت وجوه مزبور معاف است.

فصل سوم - کابوتاژ

بخش اول - تعریف کابوتاژ و شرایط عمومی آن

ماده ۲۳۴ - کابوتاژ عبارت از حمل کالا از یک نقطه به نقطه دیگر کشور از راه دریا یا رودخانه های مرزی است و کالایی که از لحاظ نزدیکی راه یارعیات صرفه تجارتي از یک نقطه به نقطه دیگر کشور با عبور از خاک کشور خارج حمل شود نیز مشمول مقررات کابوتاژ می شود و در این موارد هرگاه کالای کابوتاژی با وسائط نقلیه داخلی حمل شود وسیله نقلیه نیز تابع تشریفات کالای کابوتاژی خواهد بود.

تبصره - اداره کل گمرک می تواند حمل و نقل کالا به وسیله ادارات یا بنگاه های دولتی را در سواحل بحر خزر از تشریفات کابوتاژ معاف داشته و محمولات مزبور را مانند حمل و نقل داخلی تلقی نماید.

ماده ۲۳۵ - خروج کالای کابوتاژی از خاک کشور و ورود مجدد آن از نقاطی می تواند صورت بگیرد که در آن نقاط گمرک دایر و آن گمرک برای انجام تشریفات کابوتاژ مجاز و مفتوح باشد.

گمرک های مجاز برای انجام تشریفات کابوتاژ از طرف اداره کل گمرک تعیین و جهت استحضار عامه آگهی می شود. در موارد استثنایی ممکن است حمل کالا به طور کابوتاژ از گمرک خانه های دیگر نیز اجازه داده شود لیکن این اجازه فقط از طرف اداره کل گمرک پس از رسیدگی ممکن است صادر گردد.

ماده ۲۳۶ - کالای کابوتاژی از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض در موقع ورود مجدد معاف است ولیکن مشمول پرداخت هزینه های گمرکی مذکور در این آیین نامه می باشد.

ماده ۲۳۷ - هر کالایی را که صدور آن از کشور مجاز است می توان با انجام تشریفات و مقررات مذکور در بخش دوم این فصل به عنوان کابوتاژ حمل نمود لیکن کالایی که طبق

قوانین مخصوص ممنوع‌الصدور است و همچنین کالایی که صدور آنها به موجب تصویب‌نامه‌ها یا مقررات دیگر غیر مجاز یا مشروط باشد برای کابوتاژ قبول نمی‌شود مگر با اجازه مخصوص اداره کل گمرک در هر مورد. اداره کل گمرک می‌تواند صدور چنین اجازه را در هر مورد علاوه بر تودیع سپرده مذکور در ماده ۲۴۲ این آیین‌نامه به هر گونه قید و شرط دیگری هم که مقتضی بداند موکول و مشروط نماید.

ماده ۲۳۸ - گمرک در هر مورد که لازم تشخیص دهد می‌تواند قبول کالایی را برای کابوتاژ به شرط بدرقه تا گمرک مقصد مشروط نماید در اینگونه موارد برای تعیین مأموران و هزینه مسافرت و فوق‌العاده آنها طبق مقررات این آیین‌نامه رفتار می‌شود. ماده ۲۳۹ - کالای کابوتاژی باید در مدتی که از طرف گمرک مبدأ تعیین می‌شود به گمرک مقصد برسد مدت مزبور را گمرک مبدأ در هر مورد با توجه به نوع وسائط نقلیه و مسافت و کیفیت راه و کیفیت فصول مختلف سال تشخیص و تعیین می‌نماید. علاوه بر مدت مزبور گمرک، مهلت دیگری نیز برای ارائه گواهی‌نامه گمرک مقصد که حداکثر آن سه ماه از تاریخ صدور گواهی‌نامه مزبور خواهد بود تعیین خواهد نمود. تبصره - هرگاه صاحب کالای کابوتاژی آن را ظرف مهلت مقرر به مقصد جز در مورد قوه قهریه (فرس ماژور) نرساند مکلف به پرداخت جریمه از یکصد الی یک هزار ریال به تشخیص رییس گمرک می‌باشد.

بخش دوم - تشریفاتی که برای کابوتاژ باید انجام بگیرد

ماده ۲۴۰ - برای کالای کابوتاژی اظهارنامه روی اوراق چاپی مخصوص در دو نسخه تنظیم و تسلیم می‌شود در این اظهارنامه باید تعداد، نوع بسته، علامت، شماره وزن با ظرف، نوع کالا، وزن خالص و ارزش کالا و نام گمرک مقصد و راهی که کالا طی خواهد کرد بدون حک و قلم خوردگی قید شود.

ماده ۲۴۱ - هرگاه کالای مورد اظهارنامه از نوع کالایی باشد که برای صادرات قطعی آنها از کشور قیود و شرایطی طبق قوانین و مقررات مربوط وضع شده یا در آتیه وضع شود صاحب کالا یا نماینده او ملزم است که انجام آن قیود و شرایط را در صورت نرسیدن کالا به مقصد، قبلاً و به نحوی که مورد قبول گمرک باشد تضمین یا تأمین کند.

ماده ۲۴۲ - در مورد کالایی که صدور آن ممنوع یا غیر مجاز و یا مشروط است حمل آن به صورت کابوتاژ فقط با اجازه مخصوص اداره کل گمرک می‌تواند صورت بگیرد. در این موارد صاحب کالای کابوتاژی یا نماینده او باید مبلغی معادل سه برابر بهای فوب کالا به طور سپرده به گمرک در مقابل اخذ قبض رسید به پردازد و در مواردی که اداره کل گمرک شرایط دیگری نیز برای حمل آن کالا به طور کابوتاژ مقرر نموده باشد انجام آن شرایط را نیز موافق نظر گمرک محل قبلاً تأمین یا تضمین کند.

تبصره - از سپرده موضوع این ماده حداقل ده درصد آن باید نقداً یا تضمین بانکی تودیع شود و نسبت به بقیه آن گمرک مجاز است در مواردی که مقتضی بداند ضمانت کتبی معتبر بپذیرد.

ماده ۲۴۳ - همین که ورقه اظهارنامه کابوتاژ تسلیم گمرک گردید از طرف گمرک به

معاینه و رسیدگی و ارزیابی کالا و تطبیق مشخصات مشهود بامدرجات اظهارنامه اقدام می‌شود.

شرایط قبول اظهارنامه و اصول و تشریفات ارزیابی و وظایف سرویس ارزیابی چه در مورد طرز رسیدگی و معاینه کالای کابوتاژی و چه در موارد کشف اظهار خلاف واقع همان است که در فصول اول و دوم قسمت چهارم و قسمت تخلفات این آیین‌نامه مقرر گردیده است.

ماده ۲۴۴ - پس از اختتام عملیات ارزیابی و صدور پروانه کابوتاژ در سه نسخه به هر یک از بسته‌های موضوع پروانه کابوتاژ پس از نخ‌کشی یا مفتول‌کشی پلمپ گمرک الصاق می‌گردد و دو نسخه از پروانه کابوتاژ در اختیار صاحب کالا قرار می‌گیرد.

ماده ۲۴۵ - صاحب کالا کابوتاژی مکلف است پروانه کابوتاژ را در تمام مدت حمل همراه محموله نموده و کالای کابوتاژی را از راه‌های مجاز خارج و وارد کند.

ماده ۲۴۶ - در مورد کالای کابوتاژی که ممنوع‌الصدور یا غیر مجاز و یا مشروط نیست هرگاه سوانحی پیش آید که رسیدن محموله را به مقصد در مدت اعتباری که تعیین گردیده است غیر ممکن سازد ذینفع می‌تواند با ذکر علل و موجبات تأخیر کتباً از گمرک مبدأ درخواست تمدید مدت به نمایندگمرک مبدأ در صورتی که درخواست مزبور قبل از انقضاء مدت اعتبار رسیده باشد و علل اظهار شده را هم موجه تشخیص دهد می‌تواند مدت اعتبار را تمدید نماید.

هرگاه درخواست تمدید بعد از انقضاء مدت اعتبار پروانه کابوتاژ به گمرک برسد و گمرک مبدأ علل درخواست را موجه تشخیص بدهد با درخواست مزبور در مقابل اخذ حداقل جریمه انتظامی موضوع تبصره ذیل ماده ۲۳۹ این آیین‌نامه موافقت می‌نماید.

از هر تمدیدی که گمرک مبدأ با آن موافقت می‌کند باید بلافاصله گمرک مقصد را مطلع سازد.

ماده ۲۴۷ - در مورد کالای کابوتاژی ممنوع‌الصدور و غیر مجاز و مشروط اجازه تمدید در هر مورد باید به اطلاع گمرک مقصد نیز برسد و در صورتی که درخواست تمدید بعد از انقضاء مدت اعتبار پروانه کابوتاژ تسلیم شده باشد اداره کل گمرک ضمن موافقت با تمدید میزان جریمه انتظامی را که باید اخذ شود نیز تعیین می‌نماید.

ماده ۲۴۸ - هرگاه صاحب کالای کابوتاژی بعد از دریافت پروانه کابوتاژ بخواهد کالای خود را از گمرک دیگر غیر از محلی که در اظهارنامه خودتعیین کرده بوده وارد نماید در صورتی که محموله کابوتاژی ممنوع‌الصدور و غیر مجاز و مشروط نباشد رییس گمرک مبدأ می‌تواند چنانچه علل درخواست را موجه تشخیص دهد آن را پذیرفته مقصد کالا در پروانه کابوتاژ را اصلاح کند در مورد کالای کابوتاژی ممنوع‌الصدور و غیر مجاز و مشروط درخواست تغییر گمرک مقصد جز با اجازه قبلی و کتبی اداره کل گمرک پذیرفته نمی‌شود.

ماده ۲۴۹ - محموله کابوتاژی همین که به دفتر گمرک مقصد رسید در صورتی که مدت اعتبار پروانه کابوتاژ منقضی نشده باشد مأموران گمرک مشخصات کالا را با مندرجات پروانه تطبیق و نخ‌کشی بسته‌ها و پلمپ آنها را معاینه می‌کنند و اگر اختلافی

مشاهده نشد ورود کالا را با قید تاریخ در محل مخصوص پروانه کابوتاژ تصدیق و امضاء و یک نسخه آن در مقصد نگهداری و نسخه گواهی شده دیگر به صاحب کالا تسلیم و کالا در اختیار او گذارده می‌شود.

ماده ۲۵۰ - هر محموله کابوتاژی که بعد از انقضاء مدت اعتبار پروانه به گمرک مقصد برسد مانند کالای وارده از خارج تلقی شده و نسبت به آن طبق مقررات کالای وارداتی رفتار می‌شود مگر این که علت تأخیر ناشی از اتفاقات قهری (فرس ماژور) یا عذر موجهی باشد که در این صورت گمرک مقصد باید مراتب را با ارسال مدارک صاحب کالا مبنی بر اثبات وجود فرس ماژور یا عذر موجه به اداره کل گمرک گزارش نماید - اگر اداره کل گمرک دلایل راکافی و قانع کننده تشخیص دهد اجازه صدور گواهی ورود محموله را به گمرک مقصد خواهد داد و مراتب را به گمرک مبدأ اعلام می‌نماید.

ماده ۲۵۱ - هرگاه پلمپ یک یا چند بسته از محموله کابوتاژی شکسته و یا نخ یا مقتول آن پاره شده باشد محتویات بسته یا بسته‌ها به دقت معاینه و بازرسی می‌شود در صورتی که محتویات آنها با مندرجات پروانه کاملاً مطابق و معلوم گردد که پلمپ‌ها غیر عمد شکسته یا از بین رفته است پروانه را گواهی و به صاحب آن تسلیم می‌نماید. هرگاه پلمپ گمرکی شکسته یا محو شده و مشخصات کالای محتوی بسته مربوط با مندرجات پروانه کابوتاژی مغایر باشد عمل مشمول قسمت تخلفات این آیین نامه خواهد بود.

ماده ۲۵۲ - هرگاه در گمرک مقصد مشاهده شود که تعداد بسته‌های یک محموله کابوتاژی زیادتر از تعداد مندرج در پروانه کابوتاژ است مقدار اضافی مانند کالای وارده از خارج تلقی و طبق مقررات مربوط نسبت به آن رفتار می‌شود و آن مقداری که مربوط به پروانه کابوتاژ است پس از رسیدگی کامل و حصول اطمینان از ارتباط آن به پروانه کابوتاژ به اختیار صاحب کالا گذاشته می‌شود و گواهی ورود آن مقدار نیز صادر و تسلیم می‌گردد.

ماده ۲۵۳ - هرگاه در گمرک مقصد مشاهده شود که تعداد بسته‌های یک محموله کابوتاژی کمتر از تعداد مندرج در پروانه کابوتاژ است گواهی ورود فقط نسبت به مقدار مشهود پس از رسیدگی و احراز ارتباط بسته‌ها به پروانه مربوط صادر و به صاحب کالا تسلیم می‌شود ضمناً گمرک مقصد مکلف است مراتب را به گمرک مبدأ اعلام تا طبق تبصره ۱ ماده ۲۵۷ این آیین نامه اقدام نماید.

ماده ۲۵۴ - هرگاه در گمرک مقصد مشاهده شود که پلمپ و نخ‌کشی بسته‌ها سالم و مشخصات کالا نیز از حیث نوع کالا با مندرجات پروانه کابوتاژ مطابق است ولی فقط در وزن کالا (اعم از با ظرف یا خالص) اختلافی موجود است در این صورت هرگاه آن اختلاف در مورد کالای جاذب رطوبت (مانند نمک و نظایر آن) بیش از پنج درصد و در مورد کالای دیگر بیش از سه درصد نباشد آن اختلاف مورد اغماض قرار می‌گیرد ولی اگر اختلاف بیش از میزان‌های مذکور باشد مقدار اضافی مانند کالای وارده محسوب خواهد شد و در مورد مقدار کسری مراتب به گمرک مبدأ اعلام می‌گردد تا طبق مقررات مربوط به کسر تخلیه مذکور در ماده ۲۶۴ این آیین نامه اقدام نماید.

ماده ۲۵۵ - صاحب کالای کابوتاژی گواهینامه ورود مجدد کالا را که از طرف گمرک مقصد صادر گردیده به گمرک مبدأ جهت استرداد سپرده یا ابطال تعهدات دیگر خود اگر داده باشد تسلیم می‌نماید. رییس گمرک مبدأ در صورتی که گواهینامه ورود از ورود کالا به گمرک مقصد در مدت اعتبار تعیین شده حکایت نماید سپرده را مسترد و چنانچه صاحب کالا تعهدات دیگری هم به موجب ماده ۲۴۱ این آیین‌نامه سپرده باشد آنها را نیز پس از ابطال در حضور صاحب کالا به سوش پروانه ضمیمه و بایگانی می‌نماید.

ماده ۲۵۶ - هرگاه مدت اعتبار پروانه کابوتاژ برای رسیدن کالا به گمرک مقصد منقضی و تا سه ماه بعد از انقضاء آن از طرف صاحب کالا گواهینامه گمرک مقصد مبنی بر ورود کالا ارائه نشود آن کالا مانند کالای نرسیده به مقصد تلقی و به نحو زیر عمل می‌شود:

۱ - در صورتی که کالای موضوع کالای کاری مجاز برای صدور بوده و سپرده نقدی گرفته شده باشد سپرده نقدی با صدور پروانه خروجی گمرکی به درآمد قطعی منظور می‌گردد و اگر تعهدات دیگری نیز طبق مقررات ماده ۲۴۱ این آیین‌نامه اخذ شده باشد صاحب کالا برای انجام آن تعهدات نیز مورد پیگرد قرار می‌گیرد.

۲ - هرگاه کالای موضوع کابوتاژ کالای ممنوع‌الصدور یا غیر مجاز یا مشروط باشد سپرده نقدی به عنوان بهای کالا و جریمه متعلق قانونی با تنظیم صورتمجلس کشف قاچاق به درآمد قطعی مربوط منظور می‌گردد و اگر تعهدات دیگری نیز طبق مقررات ماده ۲۴۲ این آیین‌نامه اخذ شده باشد صاحب کالا برای انجام آن تعهدات نیز مورد پیگرد قرار می‌گیرد.

تبصره ۱ - هرگاه گواهینامه که ارائه می‌شود مربوط به یک قسمت از کالای کابوتاژی باشد به این معنی که از مفاد گواهینامه گمرک مقصد معلوم شود که قسمتی از محموله کابوتاژ به مقصد نرسیده است عمل واریز کابوتاژ به حسب این که کالا مشمول بند ۱ یا بند ۲ این ماده باشد فقط نسبت به مقدار کسری صورت خواهد گرفت.

تبصره ۲ - منظور از مدت اعتبار مذکور در این ماده در صورتی که تمدید نشده باشد مدت تعیین شده در ورقه کابوتاژ است و در صورتی که تمدید شده باشد تاریخ انقضاء مدت اعتبار، تاریخ انقضاء مهلت آخرین تمدید خواهد بود.

بخش سوم - مقررات متفرقه

ماده ۲۵۷ - در مواردی که کالای کابوتاژی به وسیله کشتیها دارای سرویس منظم کشتیرانی حمل شود اداره گمرک می‌تواند جز در مورد کالای ممنوع‌الصدور بدون رعایت مقررات مواد ۲۴۱ و ۲۴۲ این آیین‌نامه اجازه کابوتاژ داده و همچنین به جای وجه‌الضمان نقدی یا ضمانت بانکی تعهد کتبی دریافت کند.

ماده ۲۵۸ - در مورد کالای مجاز محصول یا مصنوع داخلی که به طور کابوتاژ حمل می‌شود و بهای تمامی یک محموله بیش از پنجاه هزار ریال نباشد رییس گمرک می‌تواند بدون رعایت مقررات مواد ۲۴۱ و ۲۴۲ این آیین‌نامه اجازه کابوتاژ داده و همچنین به جای وجه‌الضمان نقدی یا ضمانت بانکی تعهد کتبی دریافت کند.

ماده ۲۵۹ - اداره کل گمرک مجاز است در مواردی که محرز شود کالای کابوتاژی در اثنای حمل در دریا یا رودخانه مرزی غرق شده آن را رسیده به مقصد تلقی و علاوه بر دستور استرداد سپرده از تعقیب موضوع نیز خودداری نماید.

ماده ۲۶۰ - در هر یک از گمرکخانه‌های مبدأ و مقصد باید دفاترهای مخصوصی شماره‌گذاری و پلمپ شده وسیله گمرک برای ثبت خروج و ورود کالای کابوتاژی نگاهداری شود طرز ثبت و نگاهداری این دفاتر از طرف اداره کل گمرک تعیین و ابلاغ می‌شود.

ماده ۲۶۱ - گمرک مبدأ موظف است بلافاصله پس از صدور پروانه کابوتاژ مراتب را به گمرک مقصد اعلام و همچنین گمرک مقصد موظف است پس از وصول کالا چگونگی ورود کالا و تاریخ ورود آن را با قید شماره و تاریخ گواهینامه ورود به گمرک مبدأ اطلاع دهد.

قسمت ششم - تخلف از مقررات گمرکی

فصل اول - تخلفات گمرکی

ماده ۲۶۲ - توقف وسائط نقلیه خالی اعم از آبی، هوایی، زمینی در لنگرگاه‌ها و فرودگاه‌ها و راه‌های غیر مجاز همچنین حرکت بدون اجازه آنها مستوجب پرداخت جریمه انتظامی از ۱۰۰۰ تا ۵۰۰۰ ریال با توجه به اوضاع و احوال و به تشخیص رییس گمرک می‌باشد مگر این که معلوم گردد این اقدام در اثر علل قهری یا اضطراری (فرس ماژور) بوده است.

تبصره - هرگاه وسائط نقلیه اعم از هوایی، آبی یا زمینی حامل کالا بوده و در فرودگاه یا لنگرگاه یا راه غیر مجاز توقف نموده باشد عمل خلبان، فرمانده کشتی و راننده شروع به قاچاق محسوب و طبق قانون کیفر مرتکبین قاچاق نسبت به آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۲۶۳ - اقدام به تخلیه و بارگیری هر نوع کالا در نقاط مجاز قبل از انجام تشریفات گمرکی مقرر در فصول اول و دوم و سوم از قسمت دوم این آیین‌نامه قاچاق می‌باشد مگر آن که کالا مجاز بوده و از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض بخشوده باشد.

ماده ۲۶۴ - در مورد کسر تخلیه کشتیهای اقیانوس‌پیما در صورتی که اسناد و مدارک حاکی از تخلیه کالا در بنادر بین راه و یا عدم حمل کالا از مبدأ ارائه نشود گواهینامه کسری که از طرف مؤسسه کشتیرانی برای صاحب کالا صادر و به موجب آن خسارات قابل پرداخت باشد مدارک قابل قبول به مفهوم ماده ۲۸ قانون امور گمرکی تلقی خواهد شد.

ماده ۲۶۵ - هرگاه کسی کالایی را که ورود آن به کشور مجاز و از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض بخشوده است جز از راه‌های مجاز از سایر راه‌ها بدون کسب اجازه قبلی گمرک وارد نماید عمل او تخلف از مقررات گمرکی محسوب و از متخلف جریمه انتظامی از ۱۰۰۰ تا ۵۰۰۰ ریال بر حسب مورد به تشخیص رییس گمرک دریافت می‌شود. در مورد کالای مجاز و بخشوده از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض که مستلزم انجام مقررات خاص می‌باشد و بدون کسب اجازه قبلی گمرک جز از راه‌های مجاز از سایر

راه‌ها صادر شود نیز به همین نحو عمل می‌شود.

ماده ۲۶۶ - هرگاه کالای مجاز و وسائط نقلیه که به عنوان ترانزیت خارجی یا ورود موقت اظهار شده است در مهلتی که در پروانه گمرکی تعیین یا تمدید گردیده از کشور خارج نگردد حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارضی که قبلاً به عنوان سپرده دریافت گردیده با صدور پروانه گمرکی به درآمد قطعی دولت منظور می‌گردد و چنانچه برای کالا و وسائط نقلیه مزبور که از کشور خارج نشده اسناد خلاف واقع مبنی بر خارج کردن آن ارائه شود موردطبق مفاد بند ۲ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی مشمول مقررات قاچاق خواهد بود.

ماده ۲۶۷ - هرگاه در اظهارنامه‌هایی که برای ترخیص کالا تسلیم گمرک می‌شود مشخصات کالا برخلاف واقع اظهار شده باشد ولی این خلاف اظهارمتمضمّن زیان مالی دولت نبوده و کشف آن مستلزم اخذ تفاوت نباشد با اجازه کتبی رییس گمرک محل اظهارنامه تسلیمی پس از اخذ جریمه انتظامی از یکصد تا یک هزار ریال به تشخیص رییس گمرک محل اصلاح خواهد شد.

ماده ۲۶۸ - در اظهارنامه تسلیمی به گمرک (ورود قطعی، ورود موقت، مرجوعی، ترانزیت خارجی، ترانزیت داخلی) هر نوع اظهار خلاف واقع که متضمن زیان مالی دولت بوده و کشف خلاف مستلزم اخذ تفاوت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض باشد در صورتی که خلاف مذکور بر اثر انجام تشریفات گمرکی پیش از خروج کالا از گمرک کشف گردد به حسب موارد به شرح زیر عمل می‌شود:

۱ - در مورد کالایی که وجوه متعلق به آن از روی وزن تعیین شده است، هرگاه وزن کالا کمتر از میزان واقعی اظهار شده باشد علاوه بر دریافت تفاوت وجوه مزبور جریمه‌ای که از ده درصد تفاوت کمتر و از یک برابر تفاوت بیشتر نباشد با توجه به اوضاع و احوال به تشخیص رییس گمرک محل تعیین و دریافت می‌گردد.

۲ - در مورد کالای ممنوع‌الورود و غیر مجاز و کالایی که نوع آن برخلاف واقع و با نام و مشخصات دیگر اظهار شده باشد به حسب مواردی که به شرح زیر تعیین می‌گردد عمل خواهد شد:

الف - کالایی که ورود آن قانوناً ممنوع یا طبق مقررات صادرات و واردات سالانه غیر مجاز باشد، هرگاه برای ورود قطعی یا ترانزیت داخلی با نام و مشخصات کامل و صحیح اظهار شود گمرک باید از ترخیص آن خودداری و به صاحب کالا یا نماینده وی کتباً اخطار کند که حداکثر ظرف ۳ ماه با انجام کلیه تشریفات آن کالا را از کشور خارج کند در صورتی که کالا را ظرف مدت مزبور از کشور خارج نکند گمرک کالا را ضبط و مراتب را به صاحب آن یا نماینده او ابلاغ خواهد کرد صاحب کالا حق دارد از تاریخ ابلاغ ضبط تا دو ماه به دادگاه شهرستان مراجعه کند در غیر این صورت کالا با رعایت تبصره‌های ۱ و ۲ ماده ۳۱ قانون امور گمرکی به ملکیت قطعی دولت در خواهد آمد.

ب - هرگاه کالایی که اظهار شده ممنوع‌الورود یا غیر مجاز بوده ولی در اظهارنامه مشخصات کالای مجاز یا مجاز مشروط با نام دیگر برای آن ذکر شده باشد (موضوع بند ۵

ماده ۲۹ قانون امور گمرکی) این عمل مشمول مقررات قانون مرتکبین قاچاق خواهد بود.
ج - هرگاه کالای مورد اظهار کالای مجاز بوده و در اظهارنامه تمام و یا قسمتی از آن با نام و یا مشخصات کالای مجاز دیگری که حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض آن کمتر است اظهار شده باشد علاوه بر دریافت مابه‌التفاوت مستلزم پرداخت جریمه خواهد بود که باتوجه به اوضاع و احوال از طرف رییس گمرک محل تعیین و دریافت می‌گردد.

حداقل این جریمه معادل ده درصد و حداکثر یک برابر مابه‌التفاوت خواهد بود.

تبصره ۱ - چنانچه این اظهار توأم با اعلام نام دیگر و با استفاده از اسناد یا سیاهه خلاف واقع باشد طبق بند ۹ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی مشمول مقررات قاچاق خواهد بود.

تبصره ۲ - منظور از اسناد خلاف واقع اسناد و سیاهه‌ای است که در آن خصوصیات کالایی ذکر شده باشد که با نوع جنس و خصوصیات کالای اظهار شده تطبیق ننماید.
۳ - هرگاه نام کشور مبدأ کالا برخلاف واقع اظهار شده باشد و این خلاف متضمن زیان مالی دولت باشد علاوه بر دریافت مابه‌التفاوت مبلغ دیگری به عنوان جریمه معادل ده درصد تا یک برابر مابه‌التفاوت به تشخیص رییس گمرک با توجه به اوضاع و احوال تعیین و دریافت می‌گردد.

۴ - در مورد کالایی که حقوق گمرکی یا سود بازرگانی یا هزینه‌های گمرکی و یا عوارض آن از روی ارزش تعیین گردیده است هرگاه ارزش کالا در اظهارنامه کمتر از ارزش گمرکی مقرر در مواد ۱۰ و ۱۱ قانون امور گمرکی اظهار شده باشد علاوه بر اخذ تفاوت جریمه‌ای نیز از ده درصد تا یک برابر مابه‌التفاوت به تشخیص رییس گمرک محل که با توجه به اوضاع و احوال تعیین خواهد کرد وصول می‌شود.

ماده ۲۶۹ - هرگاه تخلفات مذکور در ماده ۲۶۸ این آیین‌نامه به استثناء بند ب و تبصره ذیل بند ج آن (که در هر حال مشمول مقررات قاچاق می‌باشد) توأم با ابراز اسناد یا صورت حساب (فاکتور) نادرست باشد و این عمل بر اثر انجام تشریفات گمرکی یا به هر ترتیب دیگری پیش از خروج کالا یا بعد از خروج کالا از گمرک کشف شود علاوه بر تعقیبی که ممکن است طبق مواد مربوط قانون مجازات عمومی به عمل آید از مرتکب علاوه بر اصل تفاوت از پنجاه درصد تا یک برابر آن نیز به تشخیص رییس گمرک با توجه به اوضاع و احوال به عنوان جریمه دریافت می‌گردد.

تبصره ۱ - منظور از اسناد یا سیاهه نادرست، اسناد یا سیاهه‌ای است که در آن خصوصیات کالا صحیحاً و منجزاً قید نشده است و صاحب کالا از عدم تصریح خصوصیات به زیان دولت اقدام و کالای دیگری را با حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض کمتر اظهار نموده باشد.

تبصره ۲ - در مورد هر گونه تخلف از مقررات گمرکی که به طور صریح برای آن جریمه در قانون امور گمرکی و این آیین‌نامه تعیین نگردیده است مبلغی که حداقل آن ۱۰۰۰ و حداکثر آن بیش از ۱۰۰۰۰ ریال نخواهد بود به تشخیص رییس گمرک محل دریافت خواهد شد.

ماده ۲۷۰ - وسائط نقلیه‌ای که به استناد جواز عبور بین‌المللی موضوع ماده ۱۹۳ این آیین‌نامه و یا پروانه ترانزیت وارد می‌شود دارندگان آن مکلفند وسائط نقلیه خود را در موعد مقرر که از طرف گمرک تعیین می‌شود از کشور خارج یا تشریفات گمرکی آن را از انجام دهند در غیر این صورت و بدون عذر موجه مورد قبول کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی برای هر روز تأخیر مبلغ ۵۰۰ ریال به عنوان جریمه از آنان دریافت خواهد شد.

ماده ۲۷۱ - مرتکبین تخلف از مقررات گمرکی که جریمه از آنها دریافت می‌شود هرگاه نسبت به اصل جریمه یا میزان آن که از طرف رییس گمرک محل تعیین گردیده اعتراض داشته باشند می‌توانند پس از تودیع یا تأمین آن در گمرک محل اعتراضنامه خود را با دلایل و مدارک اعتراض به رییس گمرک محل به منظور ارجاع آن به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی تسلیم نمایند.

رییس گمرک محل موظف است آن را با پرونده کامل محلی و اظهار نظر و با تأیید این که جریمه تودیع یا تأمین شده است ضمن گزارش جامعی به اداره مرکزی با اولین وسیله ارسال دارد، اداره کل گمرک موضوع را به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی که تنها مرجع صلاحیتدار رسیدگی به این قبیل اختلافات است احاله خواهد نمود.

ماده ۲۷۲ - در مواردی که بر اساس ماده ۳۱ قانون امور گمرکی از طرف صاحب کالا تقاضای ارجاع پرونده به اداره کل گمرک یا به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی می‌شود اداره گمرک محل مکلف است دو نمونه از کالایی که ممنوعیت آن مورد اعتراض است با حضور صاحب کالا یا نماینده قانونی او از کالای موجود برداشته و هر دو نمونه را با پلمپ یا لاک و مهر گمرک و صاحب کالا یا نماینده قانونی او مهر نموده یک نمونه را به اداره کل گمرک ارسال و نمونه دیگر را در گمرک محل نگهداری نماید و هرگاه کالای مزبور نوعاً طوری باشد که نمونه برداری از آن غیر ممکن و یا برای رسیدگی در مرکز غیر کافی باشد ممکن است کاتالوک یا تصویر و یا تمام کالا به هزینه صاحب کالا یا نماینده قانونی او از طرف گمرک محل به عنوان اداره کل گمرک فرستاده شود.

ماده ۲۷۳ - اداره کل گمرک پس از وصول نامه اعتراضیه صاحب کالا و سوابق امر و نمونه کالای مورد اختلاف خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و نتیجه را به گمرک محل و ذینفع اعلام می‌دارد در صورتی که نتیجه رسیدگی مبنی بر مجاز بودن کالا باشد گمرک محل آن را با انجام تشریفات مربوط ترخیص می‌نماید، ولی اگر ممنوع یا غیر مجاز تشخیص شود ابتدای سه ماه مهلت مذکور در ماده ۳۱ قانون امور گمرکی جهت اعاده کالا از تاریخ ابلاغ نظر اداره کل گمرک خواهد بود.

تبصره - اگر صاحب کالا یا نماینده قانونی او کتباً انصراف خود را از خارج کردن کالا از کشور قبل از ۳ ماه مذکور در ماده ۳۱ قانون امور گمرکی اعلام نماید گمرک به ضبط کالا اقدام و مراتب را به صاحب کالا یا نماینده قانونی او ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۲۷۴ - در مواردی که در اثر اظهار خلاف واقع طبق مقررات این فصل جریمه به کالایی تعلق می‌گیرد ولی مورد از مواردی باشد که کالا ضبط نمی‌شود و صاحب کالا از ترخیص و بیرون بردن آن از گمرک خودداری نماید در این صورت پس از انقضای حداقل چهار

ماه از تاریخ ورود کالا، گمرک بدون رعایت احتیاط و آگاهی آن را طبق ضوابط ماده ۲۵ قانون امور گمرکی به فروش رسانده و علاوه بر وجوهی که طبق مقررات باید دریافت شود مبلغ جریمه متعلق نیز از حاصل فروش برداشت می‌شود.

ماده ۲۷۵ - مرور زمان تعقیب تخلفات گمرکی توأم با ابراز اسناد نادرست یک سال از تاریخ خروج کالا از گمرک خواهد بود (تبصره ذیل ماده ۲۷ قانون امور گمرکی).

ماده ۲۷۶ - در مواردی که اداره گمرک حق به عین کالا دارد و به عین کالا دسترسی نباشد بهای کالا (ثمن) عبارت است از بهای عمده‌فروشی همان کالا در نزدیکترین بازار داخلی و در سایر موارد (برای تعیین جریمه و غیره) منظور از بهای قیمت سیف کالا است که طبق مواد ۱۰ و ۱۱ قانون امور گمرکی تعیین خواهد شد.

ماده ۲۷۷ - اداره کل گمرک مجاز است جریمه‌های دریافتی موضوع مواد این قسمت قاچاقهای مکشوفه و حاصل فروش کالایی را که به عنوان قاچاق یا ضبط (به استثنای حاصل فروش‌های موضوع ماده ۸۱ این آیین‌نامه که کلاً به درآمد متفرقه منظور می‌شود) تحصیل می‌کند به شرح زیر واریز نماید:

الف - در مورد جریمه و حاصل فروش قاچاق طبق قانون مربوط.

ب - در مورد ضبط و سایر جرائم موضوع مواد این قسمت.

۱ - هفتاد درصد به درآمد متفرقه گمرکی.

۲ - بیست درصد به تساوی برای مخبرین و کاشفین.

۳ - ده درصد به حساب ذخیره جرائم که طبق نظر رییس کل گمرک پرداخت خواهد شد. تبصره - اگر به یکی از صاحبان سهم در موقع واریز صورتمجلس دسترسی نباشد و یا برای دریافت سهم خود مراجعه نکند اداره گمرک سهم او را پس از کسر مالیات متعلق به ذخیره قاچاق منظور خواهد کرد و اگر تا پنج سال به صاحب سهم دسترسی پیدا شود و یا خود او مراجعه کند حق خالص او با صدور حکم از همین محل تأدیه می‌شود.

فصل دوم - مقررات مختلف

ماده ۲۷۸ - کالایی را که به عنوان قاچاق گمرکی توقیف می‌شود اعم از این که کشف قاچاق در محوطه گمرک یا در خارج صورت بگیرد کاشفین باید بلافاصله به انبار گمرک تحویل داده رسید بگیرند و مراتب را در صورت مجلس قید کنند.

در مواردی که کالای قاچاق در خارج از محوطه گمرک کشف می‌گردد و به حسب اقتضای زمان و مکان و یا به علل موجه دیگری حمل فوری کالا به گمرک مقدور نباشد کاشفین مکلفند کالا را با صورت‌برداری از مشخصات آن در تحویل شخص یا بنگاهی که مقتضی و محل اطمینان باشد پس از الصاق پلمپ یا لاک و مهر کردن بسته‌ها و مدخل محلی که کالا در آنجا نگاهداری می‌شود قرار دهند و مراتب را در صورت مجلس مشروحاً و با ذکر علت و تعیین تعداد پلمپ یا لاک و مهر قید و یک نسخه از رسیدی را که از شخص یا بنگاه مزبور باید دریافت دارند به صورتمجلس ضمیمه نمایند.

تبصره - ملاک عمل برای تشخیص کاشف و مخبر و مأمور انتظامی و پرداخت پاداش قانونی آنها منحصراً عبارت از مندرجات صورتمجلس بدوی است که هنگام کشف تنظیم می‌گردد.

ماده ۲۷۹ - اقدام به حک و اصلاح در صورت مجلس کشف و ضبط و حذف یا الحاق نام شخص یا اشخاص دیگری در آن به عنوان مخبر و کاشف یا مأمور انتظامی و تغییر دادن در مندرجات آن ممنوع است و مرتکب در صورت وجود سوء نیت به عنوان جعل و تزویر در اسناد دولتی مورد تعقیب قرار خواهد گرفت.

هرگاه جعل و تزویر مزبور متضمن جرم دیگری نیز بوده باشد مرتکب برای آن جرم نیز طبق مقررات قوانین مربوط مورد تعقیب واقع خواهد شد.

تبصره - در صورت طرح دعوی یا شکایت در مراجع دادگستری اگر نتیجه دعوی بر حسب دلائل و مدارک موجود به نفع گمرک تشخیص داده نشود گمرک می‌تواند با تصویب کمیسیون مرکب از دادستان محل یا معاون قضایی او و رییس گمرک و رییس امور حقوقی و قضایی یا مشاور حقوقی از تعقیب دعوی منصرف و شکایت را مسترد دارد.

ماده ۲۸۰ - اسناد مثبت گمرکی که در موارد سوء ظن قاچاق ممکن است به آن استناد نمود عبارت است از پروانه ورود گمرکی، پته مسافری، قبض سپرده که به موجب آن کالا مرخص شده، قبض خرید کالا از گمرک، پته عبور داخلی، پروانه ترانزیت خارجی، پروانه کابوتاژ، پروانه کالای مرجوعی، پروانه ورود موقت، پروانه صدور موقت مشروط بر این که مشخصات مذکور در این اسناد با مشخصات کالا از هر حیث تطبیق نماید و فاصله بین تاریخ صدور سند و تاریخ کشف کالا با توجه به نوع کالا و نحوه مصرف آن متناسب باشد.

ماده ۲۸۱ - در مورد تخلف از مقررات گمرکی مأموران کشف تخلف مکلفند در صورت احراز تخلف بلافاصله صورت مجلس کشف تخلف را روی اوراق چاپی مخصوص این کار تنظیم و امضاء نموده به متخلف ارائه دهند تا اگر توضیحاتی راجع به توجیه تخلف و علل وقوع آن داشته باشد در ستون مخصوص نوشته و امضاء نماید و سپس مأموران کشف ستون مخصوص (گزارش کاشفین) را تکمیل و با قید تاریخ امضاء نموده بلافاصله به منظور تعیین جریمه به رییس گمرک محل تسلیم نمایند.

تأخیر در تنظیم صورت مجلس کشف تخلف در حکم تأخیر با سوء نیت در انجام وظیفه است. تبصره - در تمام مواردی که از طرف رؤسای ادارات گمرک جریمه برای تخلفات گمرکی تعیین می‌گردد باید جهات آن را که ملاک تعیین میزان جریمه قرار داده به طور وضوح و کامل در صورت مجلس تخلف قید و امضاء نمایند.

ماده ۲۸۲ - در مقابل مبلغ جرائمی که به تشخیص و تعیین رییس گمرک محل از متخلفین وصول می‌شود باید بلافاصله قبض رسمی صادر و به پرداخت کننده تسلیم گردد.

ماده ۲۸۳ - ابلاغ هر نوع صورت مجلس مبنی بر ضبط یا توقیف کالا یا صورت مجلس کشف تخلف به کسی که به وکالت از طرف صاحب کالا اظهارنامه به گمرک تسلیم نموده و تنظیم صورت مجلس بر اثر رسیدگی به آن اظهارنامه صورت گرفته است به منزله ابلاغ آن به شخص صاحب کالا است و اعتراض وکیل یا نماینده مزبور به جای اعتراض صاحب کالا قبول می‌شود.

ماده ۲۸۴ - در مورد کالایی که به ضبط قطعی دولت در می‌آید چنانچه از نوع کالای موضوع ماده ۸۸ این آیین‌نامه باشد با آن طبق ماده مزبور و الا طبق تبصره ۱ ماده ۷۹

این آیین‌نامه عمل می‌شود.

ماده ۲۸۵ - کالای مربوط به هر یک از صورتمجلس‌های ضبط قاچاق و به استثنای آنچه در فروشگاه‌های دولتی یا تعاونی فروخته می‌شود باید جداگانه و مستقلاً به معرض حراج یا مزایده کتبی گذاشته شود در مواردی که مقدار کالای ضبطی یک صورت مجلس زیاد و قابل توجه باشد گمرک می‌تواند آن را به دفعات در معرض حراج یا مزایده قرار دهد. ولی برای هر مقدار از آن که در یک دفعه فروخته می‌شود تنظیم صورت مجلس جداگانه‌الزامی است.

ماده ۲۸۶ - در مورد فروش کالای ضبطی علاوه بر مواد مشروحه بالا تشریفات مربوط به فروش کالای متروکه که در فصل ۴ از قسمت سوم این آیین‌نامه مقرر است نیز باید رعایت شود.

تبصره - کالای سریع‌الفساد و کالایی که نگاهداریشان برای گمرک ایجاد خطر یا هزینه نماید اعم از این که ضبط قطعی شده باشد یا نشده باشد در هر حال باید با توجه به ماده ۳۴ قانون امور گمرکی فوراً به فروش برسد.

قسمت هفتم - اختلافات گمرکی و مرجع رسیدگی

فصل اول - کسر دریافتی و اضافه دریافتی

بخش یکم - مقررات عمومی

ماده ۲۸۷ - منظور از سند ترخیص مندرج در ماده ۱۶ قانون امور گمرکی هر سند گمرکی است که تمام یا قسمتی از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض کالایی به موجب آن دریافت شده باشد و تاریخ صدور سند مزبور مبدأ مهلت چهارماهه خواهد بود، روز صدور سند و روز ابلاغ کسر دریافتی یا تقاضای استرداد اضافه دریافتی جزء مهلت مزبور محسوب نمی‌شود. تاریخ صدور سند ترخیص روزی است که سند به امضاء رئیس گمرک یا نماینده او رسیده باشد.

ماده ۲۸۸ - طرف اداره گمرک خواه برای مطالعه کسر دریافتی و یا برای استرداد اضافه دریافتی هر شخص حقیقی یا حقوقی است که سند وصول گمرکی به نام او صادر شده و هم او پرداخت‌کننده شناخته می‌شود.

بخش دوم - اضافه دریافتیها و شرایط و مقررات مربوط به رد آن

ماده ۲۸۹ - به درخواست‌های رد اضافه دریافتی که بعد از خروج کالا از گمرک ادعا شود وقتی ترتیب اثر داده می‌شود که دارای شرایط زیر باشد:

۱ - درخواست رد اضافه دریافتی باید روی اوراق چاپی مخصوص در چهار نسخه از طرف پرداخت‌کننده یا وکیل او تنظیم و امضاء شده باشد و اگر تقاضاکننده دسترسی به اوراق چاپی مخصوص نداشته باشد و یا نتواند آن را در مرحله اول تکمیل و تسلیم نماید تقاضانامه اولیه او قاطع مرور زمان خواهد بود، در هر حال رد اضافه دریافتی موکول به تنظیم و تسلیم اوراق استرداد چاپی خواهد بود.

۲ - درخواست رد اضافه دریافتی موقعی به گمرک تسلیم شده باشد که از تاریخ صدور سند ترخیص کالا تا آن موقع چهار ماه نگذشته باشد.

ملاک تشخیص تاریخ تسلیم درخواست رد اضافه دریافتی به گمرک تاریخ ثبت آن درخواست در دفتر نماینده (اندیکاتور) گمرکی است که درخواست مزبور به آنجا تسلیم گردیده و یا تاریخ قبض رسید پست سفارشی است.

گمرک مربوط مکلف است که درخواستهای واصله را بلافاصله در دفتر اندیکاتور ثبت و رسید مخصوص جداگانه با قید تاریخ و شماره ثبت مزبور به تسلیم کننده درخواست بدهد. ۳ - درخواست رد اضافه دریافتی باید مربوط به یک سند ترخیص تنها باشد.

۴ - اصل سند پرداخت (پروانه گمرکی، قبض سپرده یا غیر آن) باید به ضمیمه درخواست به گمرک تسلیم شود مگر این که ثابت شود که اصل سند از بین رفته. در چنین موردی باید تقاضاکننده تعهدی بسپارد که در صورت کشف فساد از عهده مسئولیت آن بر آید. ۵ - مابه التفاوتی که رد آن به موجب درخواست تقاضا می شود یک هزار ریال یا بیشتر باشد.

۶ - هرگاه امضاءکننده درخواست وکیل پرداخت کننده باشد لازم است یک رونوشت مصدق از وکالتنامه نیز به ورقه درخواست ضمیمه شود.

ماده ۲۹۰ - گمرک خانه‌ای که درخواست رد اضافه دریافتی به آنجا تسلیم گردیده موظف است به مجرد وصول درخواست موضوع را رسیدگی و در صورتی که موضوع اضافه دریافتی و میزان آن را محرز دید پس از تکمیل اوراق استرداد اضافه دریافتی را از محل درآمد جاری مسترد نماید و در صورتی که درآمد جاری گمرک مربوط تکافوی استرداد اضافه دریافتی را ننماید پرداخت آن را از اداره کل گمرک درخواست کند.

ماده ۲۹۱ - اداره گمرک موظف است پس از استرداد اضافه دریافتی مراتب را با قید میزان و تاریخ رد آن در متن یا ظهر سند ترخیص و اظهارنامه نوشته و پس از مهر کردن سند ترخیص را به پرداخت کننده تسلیم نماید.

ماده ۲۹۲ - مبلغ اضافه دریافتی باید به شخص پرداخت کننده مسترد شود و اگر پرداخت کننده برای دریافت آن وکیلی تعیین نموده باشد پرداخت وجه به وکیل مزبور به شرطی صورت می گیرد که وکالتنامه رسمی در دست داشته و مخصوصاً حق دریافت وجه از گمرک در وکالتنامه به صراحت قید و یک نسخه مصدق از وکالتنامه به گمرک تسلیم و ضمیمه اوراق شده باشد.

ماده ۲۹۳ - هرگاه درخواست استرداد اضافه دریافتی به جای اداره گمرک مربوط به اداره کل گمرک تسلیم شود اداره کل گمرک می تواند در صورتی که درخواست حاوی تمام شرایط مذکور در ماده ۲۸۹ این آیین نامه باشد آن را قبول و در دفتر اندیکاتور ثبت کرده رسید کتبی به متقاضی بدهد و سپس نسخه های درخواست را با ضمائم آن به گمرکی که سند ترخیص از آنجا صادر گردیده است برای رسیدگی و انجام تشریفات بفرستد.

ماده ۲۹۴ - هرگاه تقاضای رد اضافه دریافتی قبل از خروج کالا از گمرک تسلیم گردد گمرک محل می تواند موضوع را رسیدگی و در صورتی که وجود اضافه دریافتی محرز و مسلم گردد رأساً با صدور حکم دستور استرداد را صادر نماید. مراتب در اظهارنامه و نسخ پروانه و دفاتر محاسباتی و صندوق منعکس و امضاء می شود.

بخش سوم - کسر دریافتهای مکشوفه و ترتیب مطالبه و وصول آن
ماده ۲۹۵ - کسر دریافتهای مکشوفه را اداره گمرک وقتی می‌تواند مطالبه نماید که:
۱ - مبلغ کسر دریافتی مربوط به هر یک از اسناد ترخیص کالا کمتر از یک هزار ریال
نباشد.

۲ - از تاریخ صدور سند ترخیص کالا تا روز مطالبه کسر دریافتی چهار ماه نگذشته
باشد.

تاریخ ابلاغ مطالبه‌نامه عبارت از تاریخ روزی است که نامه رسمی یا تلگراف اداره
گمرک مبنی بر مطالبه کسر دریافتی به محل کسب و کار او و یا محل سکونت شخص
پرداخت‌کننده یا وکیل او که در اظهارنامه نوشته شده ابلاغ شده باشد.
(تشریفات ابلاغ مندرج در این ماده تابع مقررات ابلاغ قانونی مندرج در آیین دادرسی
مدنی است).

اخطار گمرک به وکیل یا نماینده یا حق‌العمل کار اظهارکننده کالای موضوع کسر
دریافتی در مواردی که برای صاحب کالا در اظهارنامه نشانی تعیین نشده یا در نشانی
تعیین شده شناخته نشده ولو اینکه مورد وکالت یا نمایندگی یا اختیارات وکیل یا
نماینده یا حق‌العمل کار فقط محدود به ترخیص کالا بوده باشد قاطع مرور زمان
چهارماهه مذکور خواهد بود و پس از قطع، دیگر مرور زمان جاری نخواهد شد.
ماده ۲۹۶ - اشخاصی که اداره گمرک از آنها کسر دریافتی مطالبه می‌نماید در صورت
عدم اعتراض ظرف ۳۰ روز مکلفند مبلغ مورد مطالبه را در مقابل اخذ رسید به گمرک به
پردازند و هرگاه در پرداخت یا تأمین آن در مدت مزبور اقدام نشود اداره گمرک به
وسیله عملیات اجرایی به وصول آن اقدام خواهد کرد.

تبصره - تعقیب اجرایی مانع اقدام اداره گمرک برای اجرای مقررات ماده ۱۴ قانون
امور گمرکی نسبت به کالای موجود در گمرک نخواهد بود.

ماده ۲۹۷ - شخصی که کسر دریافتی از او مطالبه می‌شود هرگاه اعتراضی داشته باشد
می‌تواند در مدت سی روز از تاریخ ابلاغ مطالبه‌نامه دلائل اعتراض خود را کتباً به
گمرک اعلام دارد در این صورت اداره گمرک به اعتراض واصله دقیقاً رسیدگی می‌نماید و
در مواردی که اعتراض مزبور موجه شناخته شود از ادامه مطالبه خودداری و گرنه دلیل رد
اعتراض را به بدهکار ابلاغ و پرداخت وجه را مطالبه می‌نماید چنانچه بدهکار بعد از
ابلاغ ثانوی تا یک هفته وجه مورد مطالبه را نپردازد و یا در مدت مذکور تقاضای
ارجاع امر را به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی ننمود عملیات اجرایی شروع و اگر
اعتراض به مطالبه بعد از انقضاء سی روز و شروع عملیات اجرایی برسد رسیدگی موضوع
موکول به پرداخت یا تأمین مبلغ مورد مطالبه خواهد بود. در صورت ارجاع پرونده به
کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی شروع عملیات اجرایی موکول به ابلاغ رأی قطعی
کمیسیون و عدم پرداخت وجه مورد مطالبه در مهلت یک هفته از تاریخ ابلاغ رأی خواهد
بود.

بخش چهارم - ترتیب کشف کسر دریافتی

ماده ۲۹۸ - اداره کل گمرک مکلف است کلیه اظهارنامه‌ها و اسناد گمرکی مربوط به ترخیص کالا را از نظر رسیدگی به این که حقوق گمرکی و سودبازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض متعلق آنها صحیحاً و کاملاً طبق مقررات به عمل آمده است در مرکز یا محل ترخیص کالا مورد رسیدگی قراردهد.

تبصره - گمرک شهرستانها نیز به نوبه خود موظفند اظهارنامه‌ها و اسناد گمرکی مربوط به ترخیص کالا را قبل از ارسال به اداره کل گمرک از نظر صحت و جوه دریافتی و انجام تشریفات گمرکی و اجرای صحیح مقررات رسیدگی نمایند.

ماده ۲۹۹ - گمرک شهرستانها موظفند در صورت ارسال اظهارنامه‌ها و اوراق به اداره کل گمرک ترتیب کار را طوری بدهند که اسناد مزبور به موقع لازم رسیده و برای کشف کسر دریافتهای احتمالی و اقدام به مطالبه آن و کشف تخلفات مأموران قبل از انقضاء چهار ماه مهلت قانونی فرصت و مجال کافی باقی باشد.

تبصره - طرز و موقع ارسال اوراق به مرکز و ترتیب تنظیم فهرست آنها و اصول رسیدگی و سایر جزئیات و وظایف مأموران مربوط در مرکز و شهرستانها از طرف اداره کل گمرک تعیین و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۳۰۰ - هر گونه کسر دریافتی که بر اثر رسیدگی به اظهارنامه‌ها و اسناد مربوط کشف می‌شود بلافاصله با رعایت شرایط مقررات بخش سوم این قسمت مطالبه و وصول می‌شود و هر گونه تخلفی نیز کشف گردید بلافاصله باید به رییس کل گمرک گزارش شود. تبصره ۱ - هر کسر دریافتی که در اداره کل گمرک کشف می‌شود باید به گمرک محل با دستور مطالبه آن از پرداخت‌کننده اعلام شود لیکن هرگاه پرداخت‌کننده مقیم مرکز باشد مستقیماً از وی مطالبه می‌شود ولی در عین حال لازم است که مراتب به گمرک محل نیز اعلام شود.

تبصره ۲ - در صورتی که کسر دریافتی در گمرک محل کشف شود چنانچه پرداخت‌کننده مقیم آن محل باشد مستقیماً از نامبرده مطالبه و اگر مقیم مرکز یا سایر شهرستانها باشد به وسیله اداره کل گمرک یا ادارات دارایی شهرستانها مطالبه می‌شود.

فصل دوم - کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی

بخش یکم - طرز تشکیل کمیسیون و جلسات و تعداد اعضاء آن

ماده ۳۰۱ - کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی دارای هفت نفر عضو اصلی و پنج نفر عضو علی‌البدل می‌باشد که پنج نفر از اعضای اصلی و پنج نفر علی‌البدل به انتخاب رییس کل گمرک از کارمندان بصیر و مطلع به امور گمرکی و یک نفر عضو اصلی از کارمندان بصیر و مطلع وزارت دارایی و یک نفر عضو اصلی از کارمندان بصیر و مطلع وزارت اقتصاد به انتخاب وزرای مربوط به موجب احکام رسمی اداری برای مدت دو سال تعیین می‌شود.

اعضای کمیسیون را در مدت مذکور نمی‌توان تغییر داد مگر در صورت استعفاء یا انتقال به نقاط خارج از مرکز یا محکومیت اداری یا کیفری.

ماده ۳۰۲ - از بین کارمندان اصلی کمیسیون یک نفر رییس و یک نفر نایب رییس در

اولین جلسه کمیسیون با رأی مخفی انتخاب می‌شود و نسبت به هر دو از طرف رییس کل گمرک حکم انتصاب صادر می‌شود.

ماده ۳۰۳ - یک نفر از کارمندان گمرک به موجب حکم اداری به سمت منشی کمیسیون تعیین می‌گردد منشی کمیسیون ممکن است از میان اعضاء علی‌البدل کمیسیون نیز انتخاب شود.

ماده ۳۰۴ - در صورت تراکم و کثرت کار رییس کمیسیون می‌تواند از بین اعضاء اصلی و علی‌البدل کمیسیون اضافی تحت نظر خود یا نایب رییس کمیسیون تشکیل دهد.

بخش دوم - وظایف کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی

ماده ۳۰۵ - وظائف کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی به شرح زیر است:

الف - رسیدگی و صدور رأی نسبت به پرونده‌هایی که تشخیص نوع کالای موضوع آنها در

مرکز یا شهرستانها از لحاظ تطبیق با مندرجات تعرفه گمرکی مورد اختلاف نظر واقع شده

و از طرف رییس کل گمرک یا شخصی که از طرف رییس کل گمرک کتباً تعیین می‌شود برای حل اختلاف به کمیسیون ارجاع می‌گردد.

ب - رسیدگی به درخواستهایی که مبنی بر استعلام تعرفه بندی کالا از طرف بازرگانان

یا از طرف اداره گمرک شهرستانها به اداره کل گمرک می‌رسد و از طرف رییس کل گمرک یا

شخصی که از طرف رییس کل گمرک کتباً تعیین می‌شود برای رسیدگی و اظهار نظر به

کمیسیون احاله می‌گردد.

ج - رسیدگی و صدور رأی در مورد هر اختلافی که از اجرای مقررات گمرکی و مقررات

عمومی صادرات و واردات ناشی شده و پرونده آن از طرف رییس کل گمرک یا شخصی که از

طرف رییس کل گمرک کتباً تعیین می‌شود برای همین منظور به کمیسیون ارجاع می‌گردد.

د - مشاوره و اظهار نظر در مورد طرح‌ها یا گزارشها یا پیشنهادهایی که به اداره کل

گمرک می‌رسد و از طرف رییس کل گمرک یا شخصی که از طرف رییس کل گمرک کتباً تعیین

می‌شود به کمیسیون ارجاع می‌گردد.

ماده ۳۰۶ - رأی و تشخیص کمیسیون در موارد مشمول دو بند الف و ج از ماده ۳۰۵ این

آیین‌نامه اعم از این که به اکثریت یا به اتفاق آراء صادر شده باشد هرگاه

مابه‌التفاوت موضوع اختلاف دویست و پنجاه هزار ریال یا کمتر باشد قاطع خواهد بود.

لیکن در موارد مشمول بندهای ب و د از ماده مزبور به استثنای مورد مشمول تبصره ۳

ماده ۹۹ این آیین‌نامه نظری که کمیسیون اظهار می‌کند نظر مشورتی خواهد بود.

تبصره ۱ - در مواردی که مابه‌التفاوت موضوع اختلاف از دویست و پنجاه هزار ریال

تجاوز کند کمیسیون مکلف است در پایان رأی صادره قابل تجدید نظر بودن رأی را صریحاً

اعلام نماید و هرگاه یکی از طرفین نسبت به آن معترض باشد می‌تواند در مدت بیست روز

از تاریخ ابلاغ رأی کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی تقاضای تجدید نظر نماید

(قسمت اخیر ماده ۵۱ قانون امور گمرکی).

تبصره ۲ - در مواردی که کمیسیون بخواهد در اجرای بندهای الف و ج ماده ۳۰۵ این

آیین‌نامه به پرونده‌ای رسیدگی نماید باید با توجه به آیین دادرسی مدنی وقت رسیدگی

تعیین و وقت تعیین شده را جهت حضور مؤدی یا نماینده قانونی او به نامبرده ابلاغ

نماید. عدم حضور مؤدی یا نماینده قانونی او بدون عذر موجه مانع رسیدگی کمیسیون نخواهد بود.

بخش سوم - جلسات عادی و فوق العاده و خارج از نوبت و موارد تشکیل آن
ماده ۳۰۷ - کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی در هر هفته لااقل باید پنج جلسه عادی داشته باشد.

ماده ۳۰۸ - کمیسیون می تواند طبق دعوت رییس کل گمرک یا شخصی که از طرف رییس کل گمرک کتباً تعیین می شود برای رسیدگی به موضوع خاص و فوری که صلاحیت رسیدگی به آن را داشته باشد جلسه خارج از نوبت تشکیل دهد.

ماده ۳۰۹ - هر یک از اعضاء کمیسیون اعم از اصلی و علی البدل که سه جلسه متوالی بدون عذر موجه غایب باشد از عضویت کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی برکنار می شود.

بخش چهارم - ترتیب ارجاع پرونده به کمیسیون و طرز رسیدگی و صدور رأی
ماده ۳۱۰ - پرونده هایی که به کمیسیون ارجاع می شود باید گزارش مشروح اداره مربوط ضمیمه آن باشد و اگر ارجاع پرونده در اثر تقاضای مؤدی به عمل آید باید تقاضانامه او که حاکی از موارد شکایت و دلایل اعتراض باشد نیز ضمیمه گردد و اداره مربوط مکلف است نسبت به موارد شکایت و دلایل اعتراض مؤدی ضمن گزارش خود مشروحاً اظهار نظر نماید.

ادارات گمرک تقاضای نمایندگان اشخاص را در مورد ارجاع اختلاف به کمیسیون در صورتی می توانند بپذیرند که ضمن و کالتنامه رسمی آنها حق شکایت و تقاضای ارجاع به کمیسیون نیز منظور شده باشد.

تبصره - هرگاه برای کالایی درخواست تعرفه بندی شده باشد اداره تعرفه مکلف است علاوه بر گزارش اداره مربوط برگ مشخصات کامل کالا راتهییه و به کمیسیون ارسال دارد و در این مورد کمیسیون تمام مشخصات مزبور را پس از تطبیق و تأیید در رأی صادره منعکس می نماید.

ماده ۳۱۱ - پس از وصول پرونده به کمیسیون منشی کمیسیون موظف است آنها را در دفتر مخصوص ثبت و با رعایت نوبت در کمیسیون مطرح نماید.

تبصره - پرونده هایی که به منظور رفع نواقص یا احاله به آزمایشگاه یا ضمیمه کردن سوابق و غیره به ادارات مربوط مسترد می شود پس از رفع نقص و تکمیل پرونده که دوباره به منشی کمیسیون تسلیم می گردد، منشی کمیسیون باید برای این پرونده ها حق تقدم قائل شده و در اولین جلسه به کمیسیون تسلیم نماید.

ماده ۳۱۲ - مذاکرات کمیسیون در موقعی شروع می گردد که حداقل چهار نفر از اعضاء در جلسه حاضر باشند ولی اقدام به اخذ رأی فقط در موقعی صورت می گیرد که حداقل پنج نفر از اعضاء در جلسه حضور داشته باشند.

تبصره - آرای صادره از کمیسیون در صورتی رسمیت دارد که حداقل چهار نفر در آن رأی اتفاق نظر داشته باشند.

ماده ۳۱۳ - پرونده‌های ارجاعی به کمیسیون باید به ترتیب نوبت و با رعایت تاریخ

تسلیم آنها مورد رسیدگی قرار گرفته رأی و تصمیم کمیسیون اعلام گردد.

در کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی دفتری به نام دفتر ثبت خلاصه مذاکرات نگاهداری می‌شود تنظیم و نگاهداری این دفتر به عهده منشی کمیسیون می‌باشد همین که رسمیت جلسه اعلام شد منشی کمیسیون در همان جلسه در دفتر مذکور شماره جلسه و تاریخ روز و ساعت شروع مذاکرات را با ذکر اسامی اعضاء حاضر در جلسه قید و شماره و نوبت هر پرونده را که مطرح می‌شود نوشته و سپس مذاکراتی را که در مورد آن پرونده صورت می‌گیرد به طور اختصار در دفتر منعکس و خلاصه رأی را که کمیسیون می‌دهد از روی ورقه چاپی مخصوص به دفتر مزبور نقل می‌نماید.

تبصره - نظر کمیسیون نسبت به هر پرونده که طرح می‌شود باید در همان جلسه روی ورقه چاپی مخصوص قید و منعکس گردیده به امضاء اعضاء حاضر در جلسه برسد خواه موضوع پرونده در آن جلسه خاتمه یافته و تصمیم متخذه رأی نهایی باشد و خواه ادامه رسیدگی به جلسه بعدی موکول شده باشد و یا موکول به تحصیل نظر کارشناس یا آزمایشگاه یا رفع نقص پرونده یا غیره باشد.

ماده ۳۱۴ - کفایت مذاکرات در موضوع هر پرونده که مطرح است به محض این که از طرف یکی از اعضاء پیشنهاد شد مورد اخذ رأی قرار می‌گیرد و در صورت تصویب کفایت شور و مذاکره بلافاصله نسبت به اصل موضوع اخذ رأی به عمل می‌آید و رأی صادره در ورقه چاپی مخصوص منعکس و از طرف حاضرین جلسه اعم از موافق و مخالف امضاء می‌شود. تبصره - هرگاه در موضوعی رأی کمیسیون به اکثریت صادر شود اعضایی که با نظر اکثریت موافق نیستند نظر خود را در ورقه چاپی مذکور قید و امضاء می‌نمایند.

ماده ۳۱۵ - هرگاه در موضوعی به علت غیبت بعضی از اعضاء اکثریت لازم حاصل نگردد و دسترسی فوری به اعضاء علی‌البدل برای دعوت آنان به جای اعضاء غایب میسر نگردد آن موضوع در اولین جلسه عادی یا خارج از نوبت بعدی مجدداً مطرح و مورد رسیدگی و اخذ رأی قرار می‌گیرد.

ماده ۳۱۶ - کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی موظف است برای تشخیص طبقه‌بندی کالا در مواردی که ابهام وجود داشته باشد متن نمانکلاتور بروکسل و یادداشتهای توضیحی آن و همچنین آراء صادره از شورای همکاریهای گمرکی بروکسل را در مورد طبقه‌بندی کالای مشابه ملاک رأی و تشخیص خود قرار دهد در چنین مواردی لازم است در اوراق رأی صادره به منابع مزبور اشاره شود.

ماده ۳۱۷ - کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی می‌تواند:

۱ - در مواردی که مراجعه به پرونده‌ها و سوابقی را لازم بداند یک یا دو نفر از اعضاء اصلی یا علی‌البدل کمیسیون را برای مطالعه آن پرونده‌ها و سوابق و تهیه خلاصه آنها مأمور نماید.

۲ - در مواردی که لازم بداند یا به تقاضای ذینفع موضوع را به کارشناس رسمی

دادگستری یا مراجع علمی و رسمی مملکتی یا شخصیت‌هایی که (اعم از حقیقی و حقوقی) از

طرف دستگاه‌های دولتی معرفی شده‌اند ارجاع نموده و حق الزحمه کارشناسی و طرفی را که باید آن را پرداخت نماید تعیین کند حکم صادره در این مورد لازم‌الاجرا است.

۳ - به شاکیان متقاضی گواهینامه بدهد که رونوشت گواهی شده اسناد مورد استناد خود را از ادارات و بنگاه‌ها تحصیل نمایند و ادارات و بنگاه‌ها مکلفند با رعایت مقررات آیین دادرسی مدنی رونوشت مورد درخواست را تهیه و تسلیم نمایند.

۴ - هر نوع تحقیق و اقدامی را که برای روشن شدن موضوع و احقاق حق لازم بداند به هر طریق که مقتضی تشخیص دهد به عمل آورد.

ماده ۳۱۸ - پرونده‌هایی که به طور ناقص به کمیسیون می‌رسد پس از طرح در جلسه و حصول اطلاع از نواقص آن عیناً با بیان موارد نقص به اداره مربوط جهت رفع نواقص مسترد می‌شود.

ماده ۳۱۹ - پس از این که نظر نهایی کمیسیون در مورد هر پرونده صادر گردید منشی کمیسیون پرونده را با اصل ورقه رأی بعد از ثبت آن در دفتر عیناً به اداره مربوط مسترد می‌سازد.

بخش پنجم - کمیسیون تجدید نظر

ماده ۳۲۰ - کمیسیون تجدید نظر دارای پنج نفر عضو خواهد بود و تشکیل می‌شود از رییس کل دیوان محاسبات و رییس یا یکی از معاونان کل گمرک، یکی از قضات عالی رتبه دادگستری به انتخاب وزیر دادگستری و یکی از اعضاء عالی‌رتبه وزارت اقتصاد به انتخاب وزیر اقتصاد و یک نفر از اعضاء هیأت‌ریسه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران به انتخاب رییس اتاق.

کمیسیون تجدید نظر وقتی می‌تواند به پرونده‌ای رسیدگی نماید که:

۱ - کلیه اعضاء آن در کمیسیون حاضر باشند.

۲ - مابه‌الاختلاف بین مبلغ رأی کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی و مبلغ مورد قبول مؤدی بدون احتساب جریمه متعلق از دویست و پنجاه هزار ریال کمتر نباشد.

۳ - رأی کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی که در اجرای بندهای الف و ج ماده ۳۰۵ این آیین‌نامه صادر گردیده در ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ مورد اعتراض طرفین قرار گرفته باشد.

تبصره - اداره جلسات کمیسیون به عهده رییس کل دیوان محاسبات خواهد بود.

منشی کمیسیون به موجب حکم اداری از طرف اداره گمرک تعیین می‌شود.

ماده ۳۲۱ - طرز ارجاع پرونده به کمیسیون تجدید نظر و نحوه تشکیل و رسیدگی به شرحی است که در بخش چهارم این فصل به استثنای مواد ۳۱۲ و ۳۱۵ این آیین‌نامه ذکر گردیده است و تعداد جلسات کمیسیون حداقل دو مرتبه در هر هفته خواهد بود.

ماده ۳۲۲ - رسیدگی به اختلافات ناشی از اجرای بندهای الف و ج ماده ۳۰۵ این

آیین‌نامه باید با حضور مؤدی یا نماینده قانونی او صورت گیرد و برای انجام این امر کمیسیون باید وقت تعیین شده را به ذینفع ابلاغ نماید و عدم حضور ذینفع یا نماینده قانونی او بدون عذر موجه در جلسه تعیین شده مانع از رسیدگی کمیسیون نخواهد بود.

ماده ۳۲۳ - در موارد رسیدگی به اختلافات طبقه‌بندی و تعیین شماره تعرفه در صورتی که کمیسیون لازم بداند می‌تواند یکی از اعضای کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی را به معرفی رییس کل گمرک به منظور تشریح دلائلی که منجر به صدور رأی کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی شده‌است به طور مشورتی در جلسات کمیسیون تجدید نظر شرکت دهد. بخش ششم - مقررات متفرقه

ماده ۳۲۴ - محل انعقاد کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی و کمیسیون تجدید نظر در اداره کل گمرک خواهد بود.

ماده ۳۲۵ - هرگاه آراء قطعی صادره از کمیسیونهای رسیدگی به اختلافات گمرکی و تجدید نظر مربوط به طبقه‌بندی و تعیین شماره تعرفه کالایی باشد مادام که با صدور رأی مغایر نقض نشده است در موارد مشابه نیز قابل تسری بوده و هر کالای مثل یا مشابهی که از تاریخ ترخیص آن چهار ماه تمام نگذشته باشد مشمول آراء مزبور خواهد بود.

ماده ۳۲۶ - در صورتی که آراء قطعی صادره از کمیسیونهای موضوع ماده ۳۲۵ این آیین‌نامه با صدور رأی مغایر در مورد دیگر نقض شده باشد به شرح زیر عمل می‌شود:
۱ - کالای ترخیص نشده بدون نظر گرفتن تاریخ ورود آن مشمول آخرین رأی قطعی می‌باشد.

۲ - کالای ترخیص شده بین دو رأی تابع رأی قبلی خواهد بود مگر در مواردی که رأی اخیر به نفع صاحب کالا بوده و از تاریخ ترخیص کالا چهارماه بیشتر نگذشته باشد که در این صورت تابع رأی اخیر خواهد بود.

۳ - مطالبه اضافه دریافتی در مورد کالای ترخیص شده بین دو رأی مغایر با توجه به مندرجات بند ۲ بالا به شرط عدم انقضاء مرور زمان چهارماهه به عمل خواهد آمد.

بخش هفتم - وظایف اداره مربوط درباره رأی کمیسیون پس از اعاده پرونده
ماده ۳۲۷ - رییس اداره مربوط به مجرد این که پرونده امر به انضمام ورقه رأی کمیسیون از طرف منشی اعاده شد باید عین رأی را برای استحضار رییس کل گمرک ارسال دارد و پس از این که ورقه رأی از طرف رییس کل گمرک ملاحظه شد در صورتی که ارجاع پرونده در اثر شکایت مؤدی باشد رونوشت رأی را به او ابلاغ و اقدامات مقتضی انجام خواهد شد.

ماده ۳۲۸ - هرگاه موضوع ارجاعی به کمیسیونهای مذکور عبارت از تشخیص طبقه‌بندی کالایی بوده باشد رییس اداره مربوط باید مفاد رأی کمیسیون را به طور بخشنامه به تمام ادارات گمرک ابلاغ نماید مشروط بر این که کالای مورد بحث از نوعی باشد که بتوان آن را با بیان اوصاف و مشخصات به طوری معرفی نمود که شناختن آن مورد شبهه و تردید نباشد و یا این که نمونه کافی از کالا برای الصاق به نسخ بخشنامه در دسترس باشد و گرنه از ابلاغ آن به طور بخشنامه برای احتراز از وقوع اشتباهات محتمل در تشخیص باید خودداری شود.

قسمت هشتم - مقررات گوناگون

فصل اول - پیک سیاسی و بسته‌های پست سیاسی

بخش اول - مقررات مربوط به شرایط پیک سیاسی و شرایط خاص بسته‌های پست سیاسی

ماده ۳۲۹ - پیک سیاسی به شخصی اطلاق می‌شود که از طرف وزارت امور خارجه دولتی حامل نوشتجات رسمی به عنوان سفارتخانه‌های آن دولت در کشورهای خارج یا بالعکس حامل نوشتجات سفارتخانه‌های مزبور به عنوان وزارت امور خارجه مربوط و یا حامل نوشتجات رسمی سفارت دولتی در یک کشور به عنوان سفارت دیگر همان دولت در کشور ثالث باشد. تبصره - به کنسولگریهای کشورهای خارج در ایران به شرط معامله متقابل حق ارسال و دریافت بسته پست رسمی دولتی به وسیله پیک سیاسی داده می‌شود و در این صورت کلیه شرایط مقرر در این فصل درباره آنها نیز رعایت می‌شود.

ماده ۳۳۰ - پیک سیاسی که به کشور وارد می‌شود باید علاوه بر گذرنامه دارای ورقه مخصوص پیک سیاسی صادره از طرف فرستنده پست سیاسی بوده و ورقه مزبور باید روادید مخصوص پیک سیاسی داشته باشد این روادید فقط از طرف وزارت امور خارجه در تهران یا سفارتخانه‌های دولت شاهنشاهی در خارج صادر می‌شود.

ماده ۳۳۱ - خط سیر پیک سیاسی و نقاطی که پست سیاسی را می‌رساند در ورقه مخصوص پیک سیاسی قید خواهد شد.

ماده ۳۳۲ - بسته‌های پست سیاسی عبارت از بسته‌های محتوی نوشتجات رسمی دولتی است که به مهر وزارت امور خارجه یا نمایندگیهای سیاسی دولت شاهنشاهی ایران یا دول خارجه لاک و مهر یا پلمپ شده و عبارت:

Gourrier Diplomatique Expedition officielle

یا هر جمله دیگری که دارای همان مفهوم باشد روی آن نوشته شده و به وسیله پیک سیاسی حمل شود.

تبصره - بسته‌های پست سیاسی که همراه پیک سیاسی نبوده و با هواپیما مثل بار حمل می‌شود احتیاج به ورقه مخصوص پیک سیاسی و روادیدآموران دولت شاهنشاهی در خارج یا وزارت امور خارجه نداشته و در صورت دارا بودن سایر شرایط بسته‌های پست سیاسی ترخیص آنها با رعایت مقررات این فصل بلامانع خواهد بود.

ماده ۳۳۳ - پیک سیاسی ممکن است حامل چندین بسته پست سیاسی یک یا چند دولت باشد در این صورت بسته‌های صادره از طرف هر یک از مبدأها به عنوان هر یک از مقصدهای مربوط مجزا و جداگانه لاک و مهر یا پلمپ خواهد شد و از هر یک از مبدأها عنوان مقصدهای مختلف باید ورقه مخصوص پیک سیاسی در دست پیک سیاسی باشد.

ماده ۳۳۴ - وزن هر یک یا چندین بسته پست سیاسی صادره از طرف وزارت امور خارجه یا نمایندگیهای مختلف یک دولت در یک مسافرت پیک سیاسی من حیث المجموع محدود به حدودی خواهد بود که از طرف دولت تعیین می‌گردد.

تبصره - در مواردی که بسته‌های پست سیاسی به وسیله هواپیما و بدون پیک سیاسی وارد می‌شود وزن مقرر در این ماده وزن بسته یا بسته‌هایی است که یک مرسله بوده و تحت یک آرتیکل فهرست کل بار (مانیفست) هواپیما ثبت شده باشد.

ماده ۳۳۵ - پیک سیاسی باید در موقع ورود یا خروج از مرز ایران ورقه مخصوص پیک سیاسی که در دست دارد و عین بسته پست سیاسی که حامل آن است به مأموران گمرک ارائه دهد.

ماده ۳۳۶ - هرگاه مأموران گمرک مرزی ملاحظه نمایند که مقررات آیین‌نامه رعایت نشده اگر بسته‌های پست سیاسی از خارج برای نمایندگی‌های دولت متحابه در ایران یا وزارت امور خارجه دولت شاهنشاهی فرستاده شده باشد بسته‌های مزبور از طرف مأموران گمرک لاک و مهر یا پلمپ شده به تهران ارسال می‌گردد و بسته‌های مزبور با حضور نماینده وزارت امور خارجه و نماینده سفارتخانه مزبور باز می‌شود و اگر بسته‌های پست سیاسی صادره از نمایندگی‌های کشورهای خارج در ایران واجد شرایط مقرر نباشد اجازه خروج از مرز داده نمی‌شود، در هر حال نسبت به این موارد صورتمجلس در دو نسخه تنظیم و به امضای رییس گمرک و نماینده فرمانداری محل و پیک سیاسی می‌رسد و یک نسخه از صورت مجلس فوراً به وزارت امور خارجه ارسال می‌گردد.

تبصره - بسته‌های پست سیاسی وارده به عنوان سفارتخانه‌های کشورهای خارج در تهران که مطابق مقررات این فصل نباشد ممکن است در صورتی که پیک سیاسی تقاضا نماید بسته مزبور در عوض لاک و مهر یا پلمپ شدن و ارسال به مرکز به وسیله همان پیک سیاسی از مرز ورود به خارج عودت داده شود.

ماده ۳۳۷ - هیچگونه اشیایی غیر از نوشتجات رسمی دولتی یا اشیاء مورد استعمال رسمی دولتی (بند ۴ ماده ۲۷ قرارداد وین) نباید به وسیله بسته‌های پست سیاسی حمل شود.

بخش دوم - تسهیلات و معافیت‌های پیک سیاسی در خاک کشور

ماده ۳۳۸ - پیک سیاسی که با رعایت شرایط مقرر در بخش یکم این فصل اعزام می‌شود مورد همه گونه حمایت از طرف رؤسای لشگری و کشوری دولت شاهنشاهی بوده و مأموران مزبور مکلفند در مواقع ضروری برای حفظ و حراست پیک سیاسی و بسته‌ای که حامل آن است از بذل هر گونه مساعدت خودداری ننمایند.

ماده ۳۳۹ - بسته‌های پست سیاسی که مطابق مقررات مذکور در بخش یکم این فصل فرستاده می‌شود در موقع ورود و خروج از مرز کشور از طرف مأموران دولت باز و بازرسی نمی‌شود ولی سایر محمولات پیک سیاسی مشمول مقررات این فصل نخواهد بود.

تبصره - هرگاه پیک سیاسی علاوه بر بسته‌های پست سیاسی که حامل آن است محمولات دیگری همراه داشته باشد آن محمولات تابع مقررات عمومی خواهد بود با این توضیح که اگر حامل بسته پست سیاسی علاوه بر عنوان پیک سیاسی از اشخاصی باشد که قانوناً دارای حق استفاده از معافیت هستند (موضوع بند ۲ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی) از معافیت قانونی در حدود مقررات مربوط به معافیت‌ها (موضوع فصل سوم از قسمت اول این آیین‌نامه) استفاده خواهد نمود وگرنه مسافر عادی تلقی و تشریفات معمولی مقرر درباره محمولات همراه او انجام می‌گردد.

بخش سوم - مقررات راجع به ورقه مخصوص پیک سیاسی و روادید مخصوص پیک سیاسی
ماده ۳۴۰ - ورقه مخصوص پیک سیاسی دولت شاهنشاهی با دو سوش تنظیم خواهد شد و

اعتبار یک مسافرت را داشته و برای رفتن و آمدن صادر نمی‌شود.

ماده ۳۴۱ - روادید مخصوص ورقه پیک سیاسی مذکور در ماده ۳۳۰ این آیین‌نامه مطابق نمونه‌ای خواهد بود که از طرف وزارت امور خارجه تهیه و به اداره کل گمرک اعلام خواهد شد.

ماده ۳۴۲ - مأموران گمرک مرزی دفاتر مخصوص سوش دار برای ثبت عبور و مرو پیکهای سیاسی دولت شاهنشاهی و دولتهای خارجی نگاهداری نموده و در هر مسافرت پیک سیاسی یک ورقه از دفتر مزبور را که محتوی کلیه اطلاعات مربوط خواهد بود از سوش دفتر جدا نموده توسط اداره کل گمرک به وزارت امور خارجه می‌فرستند.

فصل دوم - مقررات مربوط به محمولات و مرسولات پست بین‌المللی

بخش یکم - کلیات

ماده ۳۴۳ - مرسولات پست به کلیه اشیایی اطلاق می‌شود که بر طبق قوانین پستی داخلی یا بین‌المللی توسط پست قبول، مبادله و توزیع می‌شود.

ماده ۳۴۴ - مرسولات پستی دو نوع است، مراسلات، امانات

ماده ۳۴۵ - مراسلات پستی عبارت است از نامه، کارت پستی، مطبوعات، بسته‌های کوچک، نمونه‌های تجارتي، فنوپست، نوار و صفحه پر شده و همانند و مطبوعات برجسته مخصوص نابینایان.

ماده ۳۴۶ - امانات پستی عبارت است از کلیه بسته‌های پستی به استثنای نامه و کارت پستی که از لحاظ وزن بسته‌بندی و کرایه پستی تابع شرایط خاصی بوده و معمولاً مخصوص بسته‌هایی با وزن تا ۲۰ کیلو گرم هستند.

بخش دوم - مبادله کیسه‌های حاوی مرسولات پستی

ماده ۳۴۷ - گمرک با پلمپ کردن کیسه‌ها هنگام ورود به گمرک‌خانه‌های مرزی و ارسال به خارج (در دفاتر مبادله پستی مبدأ) مبادله مرسولات پستی را نظارت می‌کند.

بخش سوم - نظارت و بررسی گمرکی مرسولات ارسالی به خارج از کشور

ماده ۳۴۸ - کلیه مرسولات ارسالی به خارج از کشور که مشمول بررسیهای گمرکی هستند باید با فرمهای C۱ C۲ برای مراسلات و CP۳ برای امانات که توسط فرستندگان تکمیل می‌شود همراه باشد.

فرمهای یاد شده که اظهارنامه‌های گمرکی مرسولات پستی تلقی و بررسی گمرکی بر اساس آن انجام می‌شود توسط ادارات پست در اختیار فرستندگان قرار داده می‌شود.

در نقاطی که واحد گمرکی تشکیل است نمایندگان گمرک در باجه‌های پستی مرسولات پستی مشمول مقررات گمرکی را نظارت می‌کنند و این نظارت بازرسی مهری که از طرف اداره کل گمرک تهیه خواهد شد بر روی مرسولات پستی اعمال و مشخص می‌شود.

ماده ۳۴۹ - در نقاطی که واحد گمرکی وجود ندارد مأموران پست مرسولات پستی به مقصد خارج از کشور را همراه با فرمهای تکمیل شده C۱ یا C۲ برای مراسلات CP۳ برای امانات قبول و به دفاتر مبادله پست ارسال می‌دارند.

تبصره - اداره کل گمرک فهرست اشیاء ممنوع‌الصدور و مقررات مربوط را جهت اطلاع

ادارات پست در اختیار وزارت پست و تلگراف و تلفن گذاشته و هر گونه تغییرات بعدی را متعاقباً اطلاع خواهد داد.

ماده ۳۵۰ - در هر نقطه از کشور که دفتر مبادله مرسولات پستی به مقصد خارج از کشور در آنجا دایر می‌باشد نماینده ادارات گمرک نیز در آنجا انجام وظیفه خواهد کرد.
تبصره - تأسیس دفاتر مبادله جدید با اطلاع و موافقت قبلی اداره کل گمرک صورت خواهد گرفت.

ماده ۳۵۱ - نمایندگان گمرک مرسولات قبول شده طبق ماده ۳۴۹ این آیین‌نامه را با توجه به فرمهای C₁ و C₂ و Cp₃ همراه آنها کنترل و در صورت مشکوک بودن می‌توانند باز کردن آنها را جهت تطبیق محتوی با فرم همراه مرسوله از مأمور پست دفتر مبادله بخواهند در صورت مشاهده خلاف می‌توانند بسته را برگشت داده و در صورت ممنوع‌الصدور بودن ضبط و طبق مقررات مربوط اقدام نمایند.
نمایندگان گمرک مرسولات ارسالی به خارج از کشور را نیز با پلمپ کردن کیسه‌ها نظارت خواهند کرد.

تبصره ۱ - نظارت نمایندگان گمرک در امر ارسال مرسولات پستی علاوه بر پلمپ کردن کیسه‌ها با زدن مهری که از طرف اداره کل گمرک تعیین می‌شود زیر نسخه دوم فرمهای C₁₂-Feuille davis فوی داوی و Cp₂₀ cp₁₁ Feuille de route فوی دوروت مشخص می‌شود.

تبصره ۲ - فرم C₁₂ فوی داوی عبارت از بارنامه حاوی مشخصات کامل کیسه‌های مراسلات پستی و فرمهای Cp₁₁ و Cp₂₀ فوی دوروت بارنامه حاوی مشخصات کامل کیسه‌ها و امانات محتوی کیسه‌ها می‌باشد.

بخش چهارم - نظارت و بررسی گمرکی مرسولات وارده از خارج کشور

ماده ۳۵۲ - کیسه‌های حاوی مرسولات وارده از خارج کشور در دفاتر مبادله مرسولات پستی مقصد با حضور و نظارت مأموران گمرک با توجه به صحت پلمپ مبدأ و گمرک مرزی و فوی داوی یا فوی دوروت همراه آنها باز می‌شوند.

تبصره - نظارت نمایندگان گمرک در امر باز کردن کیسه‌های حاوی مرسولات وارده از خارج کشور با زدن مهری که از طرف اداره کل گمرک تهیه می‌گردد زیر فرمهای C₁₂ و Cp₁₁ و Cp₂₀ اعمال و مشخص می‌شود.

ماده ۳۵۳ - در صورتی که مرسوله‌ای مشمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض باشد در دفتر مخصوصی ثبت و پس از تعیین حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مربوط و وصول آن طبق مواد ۳۶۳ و ۳۶۴ این آیین‌نامه توسط پست به گیرنده تسلیم خواهد شد.

تبصره - محمولات و مرسولات وارده پستی که جنبه تجارتي دارد از لحاظ ترخیص تابع تشریفات عمومی گمرکی خواهد بود.

ماده ۳۵۴ - در صورتی که مرسوله‌ای به نظر مأمور گمرک مشکوک باشد مأمور مذکور می‌تواند باز کردن آن را از مأمور پست بخواهد در این گونه موارد فرم مخصوصی، حاکی از بازشدن بسته و تعیین مشخصات کالا طبق نمونه‌ای که توسط اداره کل گمرک تهیه

می‌شود به بسته مزبور الصاق خواهد شد.

تبصره - هرگاه نامه یا مرسوله‌ای که اداره پست مجاز به باز کردن آن نیست به نظر مأمور گمرک مشکوک برسد طبق ماده ۲۳ آیین‌نامه اجرای قانون پست داخله با آن عمل خواهد شد این تبصره در مورد مرسولات به مقصد خارج کشور موضع ماده ۳۴۹ این آیین‌نامه نیز لازم‌الاجرا است.

بخش پنجم - نگاهداری مرسولات پستی وارده از خارج کشور که مشمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض می‌باشد

ماده ۳۵۵ - مرسولات پستی وارده از خارج کشور مشمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض در انبارهای پست زیر کلید و نظارت گمرک نگاهداری خواهد شد. تبصره - در نقاطی که اداره پست فاقد انبار برای نگاهداری مرسولات پستی باشد اداره گمرک محل لازم در اختیار پست گذاشته و اینگونه اماکن انبار پست تلقی می‌شود. ماده ۳۵۶ - در مورد مرسولات پستی وارده از خارج کشور که به لحاظ مدت توقف از تاریخ صدور اولین اعلامیه پستی طبق مقررات پست متروکه تلقی می‌شود اداره پست مکلف است فهرست این قبیل کالا را بر اساس فهرستی که حاوی کلیه مشخصات طبق اعلامیه‌های مربوط باشد تنظیم و همراه کالا به انبارهای گمرکی تحویل نماید و اداره گمرک باید بدون رعایت اخطار و آگهی موضوع ماده ۲۴ قانون امور گمرکی آن را طبق ضوابط ماده ۲۵ قانون مزبور به فروش رسانده و حاصل فروش را یک جا به درآمد متفرقه گمرکی منظور نماید.

تبصره - کالای تجارتي از مقررات این ماده مستثنی بوده و از هر لحاظ تابع مقررات عمومی گمرکی خواهد بود. در موارد استثنایی طبق درخواست کتبی پست می‌توان مدت توقف کالا را حداکثر تا چهار ماه دیگر تمدید کرد.

بخش ششم - حمل و مبادله مرسولات وارده از خارج در داخل کشور (ترانزیت داخلی) ماده ۳۵۷ - در مورد مرسولات پستی ترانزیت داخلی اظهارنامه ترانزیت داخلی مرسولات پستی در چهار نسخه تنظیم و صادر می‌شود که یک نسخه به پست مقصد ارسال یک نسخه در پست مبدأ نگاهداری یک نسخه جهت گواهی و اعلام وصول مرسولات به گمرک مقصد و نسخه چهارم در گمرک مبدأ نگاهداری خواهد شد.

تبصره ۱ - اظهارنامه‌هایی که از طرف اداره پست به گمرک جهت ترانزیت داخلی تسلیم می‌شود در صورتی که از طرف گمرک با توجه به مشخصات مندرج در اظهارنامه غیر مجاز یا ممنوع تشخیص داده شود اداره گمرک ضمن صدور اجازه ترانزیت داخلی محموله به مقصد در ظهر اظهارنامه مربوط مشخصات کالا را قید و توجه گمرک مقصد را به این موضوع در موقع اظهار صاحب کالا جلب می‌نماید.

تبصره ۲ - اداره پست می‌تواند ضمن یک اظهارنامه چندین فقره محموله و مرسوله پستی را یک جا اظهار نماید.

ماده ۳۵۸ - نظارت گمرک در امر کیسه‌بندی و ارسال مرسولات ترانزیت داخلی با صدور اظهارنامه موضوع ماده ۳۵۷ این آیین‌نامه و پلمپ کیسه‌ها مشخص می‌شود.

تبصره - کیسه‌های حاوی مرسولات پستی ترانزیت داخلی در دفاتر مبادله مقصد عیناً مانند کیسه‌های وارده از خارج کشور تلقی و مشمول کلیه مقررات گمرکی مربوط به کیسه‌های حاوی مرسولات پستی وارده از خارج کشور خواهد بود. بخش هفتم - برگشت مرسولات پستی وارده از خارج کشور و یا ارسال آنها به مقصد جدید در خارج کشور

ماده ۳۵۹ - در مورد مرسولات پستی برگشتی به مبدأ و یا ارسالی به مقصد جدید در خارج کشور اظهارنامه مرسولات پستی مرجوعی در چهارنسخه تنظیم می‌گردد که یک نسخه به دفتر مبادله پستی تشکیل دهنده دپش Depeche و یک نسخه به گمرک ناظر بر تشکیل دپش و یک نسخه در گمرک مبدأ و نسخه چهارم در پست مبدأ نگاهداری خواهد شد. ماده ۳۶۰ - مرسولات برگشتی توسط مأموران گمرک پلمپ و یا لاک و مهر شده جوف کیسه‌هایی که توسط مأموران پست و گمرک پلمپ می‌شود به دفاتر مبادله پستی ارسال می‌گردد.

ماده ۳۶۱ - مأموران گمرک در دفاتر مبادله پستی تنظیم‌کننده دپش با نوشتن شماره دپش ردیف ثبت مرسوله و تاریخ ارسال آنها در ستون ملاحظات نسخه اظهارنامه مرسولات پستی مرجوعی را گواهی نموده و اظهارنامه مربوط را به اداره گمرک مبدأ عودت می‌دهند.

تبصره - مأموران گمرک مرزی مکلفند نسخه تحویل دپش‌های خروجی را پس از بررسی صحت پلمپ یا لاک و مهر گمرک مبدأ دپش امضاء و خروج از مرز دپش‌ها را تأیید نمایند. بخش هشتم - نحوه توزیع مرسولات و دریافت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض ماده ۳۶۲ - حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مرسولات وارده از خارج کشور توسط اداره گمرک وصول خواهد شد.

ماده ۳۶۳ - حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مرسولات قابل توزیع به وسیله پست با صدور پروانه توسط مأموران گمرک تعیین و در دفتر مخصوص ثبت و پروانه‌های گمرکی با یک برگ صورت‌حساب به پست تحویل می‌گردد ادارات پست پس از وصول حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض از گیرندگان وجوه دریافتی را به حساب گمرک واریز و حداکثر ظرف ده روز از تاریخ تحویل صورت‌حساب با گمرک تسویه حساب نموده و وجوه واریز شده به درآمد قطعی منظور می‌گردد.

ماده ۳۶۴ - در صورتی که مرسوله‌ای طبق مقررات پستی غیر قابل توزیع تشخیص و برگشت آن به مبدأ بلامانع باشد با تنظیم اظهارنامه مرسولات پستی مرجوعی به کشور فرستنده یا به مقصد جدید در خارج کشور ارسال و پروانه گمرکی مربوط با قید شماره اظهارنامه مرجوعی و علت برگشت به جای حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض تعیین شده در مقابل اخذ رسید عیناً به گمرک مسترد خواهد شد.

فصل سوم - مقررات گمرکی مربوط به فروشگاه‌های آزاد در فرودگاه‌ها کلیات:

فروشگاه آزاد در فرودگاه‌های بین‌المللی تحت نظارت گمرک دایر و اجازه داده می‌شود

که کالای محصول یا مصنوع داخلی و خارجی به طور معاف از پرداخت هر گونه حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض به مسافرینی که از فرودگاه‌های مزبور به خارج کشور مسافرت می‌نمایند فروخته شود. تأسیس این قبیل فروشگاه‌ها در فرودگاه‌های بین‌المللی کشور و همچنین نوع کالایی که به معرض فروش گذارده می‌شود موکول به موافقت قبلی اداره کل گمرک می‌باشد.

بخش یکم - ترتیب ورود کالا به انبار فروشگاه و حفاظت آن

ماده ۳۶۵ - کالایی که از خارج به نام فروشگاه آزاد وارد می‌شود از روی فهرست کل بار (مانیفست) تحویل انبار گمرک شده سپس با انجام تشریفات ورود موقت طبق فصل پنجم از قسمت چهارم این آیین‌نامه و صدور پروانه مربوط به انبار فروشگاه که باید در داخل گمرک باشد منتقل خواهد شد، کالای داخلی فروشگاه نیز با انجام تشریفات صدور قطعی و صدور پروانه صادرات به انبار تحویل می‌شود.

ماده ۳۶۶ - در انبار فروشگاه یک دفتر برای ثبت کالایی که از خارج وارد می‌شود و یک دفتر برای ثبت کالای داخلی نگاهداری می‌شود نمونه این دفاتر از طرف گمرک تعیین و باید هر یک از صفحات آن قبلاً از طرف رییس گمرک یا نماینده او شماره‌گذاری شده و تعداد صفحات در پشت اولین صفحه آن قید و امضاء و دفتر پلمپ شود.

ماده ۳۶۷ - انبار فروشگاه باید با دو قفل بسته شود که کلید یکی از آنها در اداره گمرک نگاهداری می‌شود و بدون حضور نماینده معرفی شده گمرک هیچ کس حق ندارد قفلها را بازو به انبار وارد شود. به علاوه گمرک باید در هر مورد در انبار را لاک و مهر کند.

تبصره - شکستن یا باز نمودن لاک و مهر گمرک مشمول کیفرهای مندرج در قانون مجازات عمومی است.

ماده ۳۶۸ - مسئولیت حفاظت و نگاهداری کالا در انبار فروشگاه به عهده دارنده فروشگاه بوده و در صورت فقدان یا کاهش باید کلیه حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض و جرائم احتمالی را به طور کامل بپردازد.

دارنده فروشگاه موظف است آخر هر ماه گزارش عملکرد خود را حاکی از موجودی و فروش کالا طبق مندرجات دفاتر خود تهیه و به گمرک تسلیم نماید.

بخش دوم - تشریفات فروش کالا به مسافر

ماده ۳۶۹ - در موقع تحویل کالا به هر مسافر که باید در مقابل رویت گذرنامه و کارت ورود به هواپیما انجام گیرد قبض فروش در سه نسخه به رنگهای مختلف صادر و در آن نام مسافر شماره گذرنامه، شماره پرواز هواپیما قید می‌گردد، یک نسخه قبض در فروشگاه نگاهداری یک نسخه به مسافرو نسخه سوم به گمرک تسلیم می‌گردد.

ماده ۳۷۰ - کالایی که با معافیت در فروشگاه فروخته می‌شود باید در کیسه‌های در بسته بسته‌بندی و همراه با قبض فروش موضوع ماده ۳۶۹ این آیین‌نامه باشد این کیسه‌ها نباید قبل از ورود مسافر به هواپیما باز شود.

تبصره - فروشگاه مکلف است کالایی را که در فروشگاه عرضه می‌شود با برچسب یا مهر

مشخص نماید.

ماده ۳۷۱ - هرگاه کالایی که در فروشگاه با معافیت فروخته شده در دست شخص دیگری که مسافر نباشد حین خروج از اماکن گمرکی کشف شود کالای مزبور قاچاق محسوب و طبق مقررات مربوط با حامل کالا و مسئول معرفی شده فروشگاه رفتار خواهد شد.

ماده ۳۷۲ - شرایط و میزان فروش کالا به هر مسافر از طرف اداره کل گمرک تعیین خواهد شد.

بخش سوم - مدت توقف کالا، تصفیه و بازرسی انبار فروشگاه

ماده ۳۷۳ - مدت توقف کالا در انبار فروشگاه شش ماه از تاریخ صدور سند ورودی به انبار خواهد بود. اداره گمرک می‌تواند در موارد استثنایی به درخواست دارنده فروشگاه و بر حسب نوع کالا مدت مزبور را تا شش ماه دیگر تمدید نماید. پس از انقضاء مهلت دارنده فروشگاه یا باید بلافاصله کالا را به خارج کشور مرجوع یا با رعایت کلیه مقررات مربوط با پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض ترخیص نماید در غیر این صورت کالا به عنوان کالای متروکه تحویل گمرک شده و اداره گمرک بدون رعایت اخطار و آگهی موضوع ماده ۲۴ قانون امور گمرکی آن را طبق ضوابط ماده ۲۵ قانون امور گمرکی به فروش می‌رساند.

ماده ۳۷۴ - برای واریز هر پروانه ورود موقت دارنده فروشگاه موظف است به محض خاتمه فروش کالا به منظور صدور پروانه مرجوعی و در مورد کالای داخلی به منظور تأیید خروج کالا موضوع پروانه صادرات قطعی اظهارنامه‌های مربوط را به انضمام فهرست و قبوض فروش آن کالا به مسافران به گمرک تسلیم و حسابهای مربوط واریز گردد. در صورت وجود هر گونه کسر و نقصان طبق ماده ۳۶۸ این آیین‌نامه عمل خواهد شد.

ماده ۳۷۵ - گمرک حق دارد هر وقت مقتضی بداند کالای موجود در انبار یا فروشگاه را مورد رسیدگی و شمارش قرار داده مشخصات آنها را بامندرجات دفتر و اسناد و مدارک ورود و خروج تطبیق نماید، اگر در انبار یا فروشگاه کالایی دیده شود که وجود آن متکی به اسناد نباشد معادل حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض متعلق به عنوان جریمه اخذ و کالای اضافی در دفتر ورودی کالا به انبار فروشگاه ثبت و به عنوان موجودی انبار منظور خواهد شد.

فصل چهارم - حق العمل کاری در گمرک

بخش یکم - تعریف حق العمل کار و شرایط عمومی حق العمل کاری در گمرک

ماده ۳۷۶ - حق العمل کار در گمرک به شخصی (اعم از حقیقی یا حقوقی) اطلاق می‌شود که تشریفات گمرکی کالایی متعلق به شخص دیگری را به وکالت از طرف آن شخص در گمرک انجام بدهد، کسانی که بدون داشتن کارت حق العمل کاری تشریفات گمرکی کالا را به وکالت انجام می‌دهند نمی‌توانند بیش از ده مرتبه در سال به این کار اقدام نمایند.

مستخدمین تجارتخانه‌ها یا مستخدمین حق العملکاران که منحصراً کارهای آن تجارتخانه یا آن حق العمل کار را در گمرک انجام می‌دهند مشمول مقررات ماده ۳۸۲ این آیین‌نامه خواهند بود.

ماده ۳۷۷ - هیچ شخصی به عنوان حق العمل کار در گمرک پذیرفته نمی‌شود مگر این که پروانه مخصوص این شغل را از اداره کل گمرک تحصیل نموده باشد.
پروانه حق العمل کاری در گمرک به اشخاصی داده می‌شود که دارای کارت بازرگانی بوده و حائز شرایط مذکور در زیر باشند:

۱ - تابعیت ایران.

۲ - سن کمتر از بیست و پنج سال نباشد.

۳ - نداشتن محکومیت به جنحه و جنایت و عدم سابقه قاچاق در گمرک به گواهی کتبی مقامات مربوط.

۴ - حداقل داشتن دیپلم دبیرستان، دارندگان مدارک تحصیلی بالاتر در شرایط مساوی حق تقدم خواهند داشت.

۵ - کارمند دولت نباشد.

۶ - پذیرفته شدن در امتحان قانون امور گمرکی و آیین‌نامه آن که از طرف گمرک هر سال یک بار به عمل خواهد آمد.

تبصره - اشخاصی که در تاریخ تصویب این آیین‌نامه بیش از سه سال سابقه حق العمل کاری دارند از داشتن مدرک تحصیلی فوق و دادن امتحان معاف خواهند بود ولی پس از یک سال تمدید کارت حق العمل کاری آنها موکول به توفیق در امتحان موضوع این ماده خواهد بود.

ماده ۳۷۸ - حق العمل کاران به دو طبقه تقسیم و از آنان وجه‌الضمان نقدی یا تضمین بانکی به شرح زیر اخذ می‌شود:

۱ - کسانی که درآمد غیر خالص حق العمل کاری سالانه آنها تا چهار صد هزار ریال باشد یکصد هزار ریال.

۲ - کسانی که درآمد غیر خالص حق العمل کاری سالانه آنها از چهارصد هزار ریال به بالا باشد دویست هزار ریال.

تبصره ۱ - وجوهی که به عنوان وجه‌الضمان اخذ می‌شود تا موقعی که حق العمل کار در گمرک به شغل خود ادامه می‌دهد باید در بانک به حساب سپرده ثابت گذارده شود و سود آن عاید صاحب وجه می‌گردد.

تبصره ۲ - در صورتی که میزان درآمد حق العمل کار در یک سال طبق دفتر مذکور در ماده ۳۸۳ این آیین‌نامه از حد نصاب تجاوز نماید موظف است موقع تمدید پروانه تضمین خود را به تناسب کارکرد سالانه افزایش دهد.

ماده ۳۷۹ - برای تحصیل پروانه حق العمل کاری در گمرک داوطلبان این شغل باید کتباً از گمرکی که می‌خواهند در آنجا حق العمل کاری کنند درخواست صدور پروانه نمایند
متقاضی باید به درخواست خود مدارک حائز بودن شرایط مذکور در ماده ۳۷۷ این آیین‌نامه که از طرف مقامات صلاحیت‌دار باید صادر شده باشد با سه قطعه عکس ضمیمه نمایند، رییس گمرک مزبور درخواست و ضمائم آن را رسیدگی و تحقیقاتی نیز درباره سوابق متقاضی به عمل آورده در صورتی که اشکالی در قبولی تقاضا به نظرش نرسد پروانه

صادر و امضاء و آن را به ضمیمه درخواست و ضمايم ضمن گزارش برای تصویب و امضاء به اداره کل گمرک ارسال می‌دارد. موقع تسلیم پروانه به ذینفع باید به نسبت درجه‌بندی به ترتیب ۱۰۰ و ۲۰۰ ریال از او اخذ و معادل آن تمبر به پروانه الصاق و ابطال شود.

تبصره ۱ - درخواست حق العمل کاری روی اوراق چاپی طبق نمونه مخصوص تنظیم و امضاء متقاضی باید در ذیل تقاضانامه از طرف دفاتر اسناد رسمی گواهی شده باشد.

تبصره ۲ - اشخاصی که در گمرک‌های مختلف می‌خواهند به حق العمل کاری به پردازند در تقاضای خود باید این نکته را تصریح نمایند و درخواست خود را برای صدور پروانه مستقیماً به اداره کل گمرک تسلیم دارند. اداره کل گمرک مجاز است به تناسب حجم کار و خصوصیات هر یک از گمرک‌خانه‌ها تعداد حق العمل کاران را تعیین و محدود نماید و برای تأمین این منظور ادارات گمرک شهرستانها موظفند تا قبل از پایان دی ماه هر سال عده حق العمل کاران را که در سال بعد مورد احتیاج خواهد بود به مرکز گزارش دهند تا اداره کل گمرک برای صدور پروانه جدید با رعایت مفاد ماده ۳۷۷ این آیین‌نامه و حق تقدم از نظر معدل امتحانات مربوط اقدام نماید.

ماده ۳۸۰ - مدت اعتبار پروانه حق العمل کاری فقط یک سال از تاریخ صدور آن است در صورتی که دارنده پروانه مایل به ادامه حق العمل کاری در گمرک باشد باید قبل از انقضاء مدت و یا پرداخت بهای تمبر پروانه و تسلیم دفتر مخصوص حق العمل کاری موضوع ماده ۳۸۳ این آیین‌نامه درخواست تمدید آن را از گمرکی که پروانه را گرفته بکند.

رییس گمرک محل در صورتی که تخلفی که مستلزم محرومیت دائم یا موقت از شغل حق العمل کاری باشد از متقاضی ندیده و ادامه شغل او را صلاح بداند می‌تواند با ملاحظه دفتر حق العمل کاری سال قبل و پلمپ و امضای دفتر حق العمل کاری سال بعد تا یک سال دیگر پروانه را در صورتی که حق العمل کار سابقه ترخیص سالانه حداقل یکصد اظهارنامه در گمرک‌خانه‌های درجه ۱ یا پنجاه اظهارنامه در گمرک‌خانه‌های درجه ۲ یا ۲۵ اظهارنامه در گمرک‌خانه‌های درجه ۳ داشته باشد تمدید نماید.

تبصره - درجه‌بندی گمرک‌خانه‌های موضوع این ماده اول دی ماه هر سال وسیله اداره کل گمرک تعیین و اعلام می‌گردد.

ماده ۳۸۱ - حق العمل کار موظف است اصل و کالتنامه رسمی ثبتی اشخاصی که به حساب آنها تشریفات گمرکی را انجام می‌دهد طبق نمونه‌ای که اداره کل گمرک تعیین می‌نماید تنظیم و به اداره کل گمرک تسلیم و رونوشت گواهی شده آن را در هر مورد به اظهارنامه تسلیمی ضمیمه نماید.

ماده ۳۸۲ - برای مستخدمین تجارتخانه‌ها و مستخدمین حق العمل کاران که جهت انجام تشریفات گمرکی یا کمک در انجام امور گمرکی به گمرک مراجعه و منحصرأ کارهای مربوط به تجارتخانه‌ها یا حق العمل کار مربوط را انجام می‌دهند با رعایت شرایط و تشریفات زیر کارت مخصوصی صادر می‌گردد.

الف - این قبیل اشخاص علاوه بر داشتن سواد در حدود سوم دبیرستان و داشتن اطلاعات مربوط به امور گمرکی باید دارای شرایط مقرر در بندهای ۱ و ۳ و ۵ ماده ۳۷۷ این

آیین نامه باشند و درباره این قبیل مستخدمین حداقل سن بیست سال خواهد بود.
ب - اگر فقط به عنوان کمک در انجام تشریفات گمرکی دخالت نمایند باید معرفی نامه‌ای که امضای آن در دفاتر اسناد رسمی گواهی شده باشد از طرف تجارتخانه یا حق العمل کار با تعیین حدود مداخله در امور ارائه نمایند در این صورت حق امضای اوراق و اظهارنامه را نداشته و این قبیل اوراق فقط با امضای بازرگان یا حق العمل کاری که از طرف صاحب کالا وکالت دارد در گمرک قبول می‌شود.

ج - اگر بخواهند اظهارنامه و اوراق را نیز امضاء کنند باید وکالتنامه رسمی و ثبتی با رعایت شرایط ماده ۳۸۱ این آیین نامه از صاحب کالا در دست داشته و به گمرک تسلیم و رونوشت گواهی شده آن را در هر مورد به اظهارنامه تسلیمی ضمیمه نمایند. در صورتی که چنین اختیاری از طرف حق العمل کار به مستخدم خود داده شود به شرطی پذیرفته می‌شود که آن حق العمل کار طبق وکالتنامه صاحب کالا که به گمرک تسلیم نموده وکالت در توکیل هم داشته باشد.

در هر دو حال دهنده معرفی نامه یا وکالتنامه باید نسبت به اعمال شخص معرفی شده به گمرک به شرح زیر ضمانت کتبی بسپارد:

"اینجانب دارای (کارت بازرگانی) (پروانه حق العمل کاری) شماره

صادره از (اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران) (گمرک)

تعهد می‌نمایم که هرگاه در اثر اعمال آقای
به اداره کل گمرک ضرر و زیانی وارد شود و یا در اثر تخلف از مقررات گمرکی جریمه به او تعلق بگیرد ضرر و زیان وارده را جبران و جریمه متعلق راطبق نظر گمرک پرداخت نمایم!"

د - برای هر یک از این اشخاص پس از تسلیم معرفی نامه یا وکالتنامه (اصل یا رونوشت گواهی شده) و اسناد و مدارک مقرر رییس اداره در صورتی که آن را حائز شرایط تشخیص داد کارت مخصوصی مبنی بر حدود اختیاراتی که از طرف معرف یا موکل به دارنده آن داده شده است برای مدتی که از یک سال تجاوز نخواهد کرد صادر می‌نماید. کارتهای مزبور در دو نسخه صادر و به هر دو نسخه باید عکس دارنده آن الصاق و با دریافت پنجاه ریال به نسخه اول تمبر الصاق و ابطال شود. نسخه اول کارت به ذینفع تسلیم نسخه دوم در پرونده مربوط به حق العمل کار معرف یا موکل ضبط می‌شود و اگر دارنده کارت مستخدم تجارتخانه باشد برای او پرونده مخصوصی بازو نگهداری می‌شود.

تبصره - حق العمل کاران می‌توانند با توجه به حجم کار خود در گمرک عده لازم

نمایند را با تشخیص رییس گمرک و رعایت مقررات مربوط معرفی نمایند.

ماده ۳۸۳ - حق العمل کار موظف است تمام عملیاتی را که در گمرک به وکالت اشخاص انجام می‌دهد در دفتر مخصوص ثبت نماید این دفتر به هزینه حق العمل کار طبق نمونه و

دستوری که گمرک محل می‌دهد نگاهداری می‌شود و قبل از شروع به ثبت باید برگهای آن از طرف گمرک محل شماره‌گذاری و دفتر پلمپ شود و در اولین برگ دفتر مزبور نام و نشانی حق‌العمل کار و شماره و تاریخ پروانه صادره از اداره کل گمرک و همچنین تعداد برگهای آن قید و به امضای رییس گمرک برسد و سپس در مقابل رسید به حق‌العمل کار تسلیم شود.

ماده ۳۸۴ - رییس گمرک حق دارد هر موقعی که بخواهد دفتر حق‌العمل کار را رسیدگی کند و حق‌العمل کار موظف است به محض اخطار کتبی رییس گمرک دفتر خود را بلافاصله جهت رسیدگی به اختیار او بگذارد رییس گمرک یا نماینده او در هر دفعه که دفتر را رسیدگی می‌کنند باید رؤیت خود را با قید تاریخ در زیر آخرین ثبت آن یادداشت و امضاء نماید.

ماده ۳۸۵ - حق‌العمل کار مکلف است دفتر مزبور را همیشه مرتب و بدون حک و خدشه نگاهدارد.

بخش دوم - تخلفات حق‌العمل کاران و مجازات آنها

ماده ۳۸۶ - هرگاه حق‌العمل کار در ضمن اشتغال به شغل حق‌العمل کاری در گمرک عمداً اظهارنامه خلاف واقع تنظیم و یا اقدامی برخلاف قانون و آیین‌نامه گمرکی مرتکب شود که متضمن زیان مالی دولت باشد تخلف او به پیشنهاد گمرک در کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت اقتصاد و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اداره کل گمرک رسیدگی و در صورت ثبوت تخلف طبق رأی قطعی کمیسیون مزبور پروانه حق‌العمل کار متخلف به‌طور موقت یا دائم باطل خواهد شد (ماده ۳۶ قانون امور گمرکی) چنانچه حق‌العمل کار در ارتکاب قاچاق گمرکی دخالت داشته باشد علاوه بر اجرای مقررات بالا مشمول مقررات قانون مرتکبین قاچاق نیز خواهد بود.

تبصره - هرگاه حق‌العمل کار متخلف از اشخاص حقوقی باشد مقررات این ماده هم شامل شخص حقوقی مزبور و هم شامل کسانی که در آن شخصیت حقوقی دارای حق امضاء بوده و اظهارنامه خلاف را امضاء کرده و یا در آن اقدام خلاف مداخله داشته‌اند می‌باشد و هرگاه حق‌العمل کار مزبور از اشخاص حقیقی باشد در مدت ممنوعیت نمی‌تواند به عنوان شخصی که دارای امضاء در یک شخصیت حقوقی حق‌العمل کاری است در امور حق‌العمل کاری گمرکی مداخله نماید.

ماده ۳۸۷ - گمرک هر محل باید برای هر یک از حق‌العمل کارانی که با تحصیل پروانه مشغول حق‌العمل کاری در گمرک آن محل باشند پرونده مستقلی مرکب از سه پوشه نگاهدارد.

اوراقی که در این پرونده‌ها همیشه باید موجود باشد به شرح زیر است:

پوشه اول - درخواست متقاضی برای تحصیل پروانه.

رونوشت یا فتوکپی گواهی شده پروانه حق‌العمل کاری.

فتوکپی گواهی شده کارت بازرگانی موضوع ماده ۳۷۷ این آیین‌نامه ورقه رسید دفتر

حق‌العمل کاری موضوع ماده ۳۸۳ این آیین‌نامه.

پوشه دوم - یک نسخه از هر صورت‌مجلس تخلف یا صورت‌مجلس قاچاق که بر علیه او در گمرک تنظیم می‌شود.

پوشه سوم - هر نوع مکاتبات و مراسلات دیگری که در مورد شخص حق‌العمل کار مبادله می‌شود.

فصل پنجم - مقررات متفرقه

ماده ۳۸۸ - بازرگانان و شرکتها و فرماندهان کشتی و بنگاه‌های کشتیرانی و سایر اشخاص (حقیقی یا حقوقی) مسئول اعمال و افعال کارکنان خود هستند که برای انجام کار به گمرک اعزام می‌دارند و چنانچه خسارتی از طرف کارکنان مزبور به گمرک وارد شود باید از عهده جبران آن برآیند.

ماده ۳۸۹ - هرگاه کالایی که برای آن اظهارنامه تسلیم و عملیات ارزیابی آن پایان یافته و آماده ترخیص باشد و از تاریخ صدور پروانه گمرکی جز در موارد قهریه (فرس ماژور) تا چهار ماه از گمرک خارج نشود طبق مقررات کالای متروکه فروخته شده و نسبت به واریز حاصل فروش آن اقدام خواهد شد و در مورد کالایی که در حراج یا مزایده فروخته می‌شود و خریدار با وجود پرداخت تمام بها کالا را از گمرک خارج نکند مقررات فوق اجرامی‌شود.

ماده ۳۹۰ - در مورد کالایی که برای صدور آنها دولت مزایایی قائل می‌شود گمرک می‌تواند برای اطمینان از خروج آنها از مرز کشور تشریفات و پیش‌بینی‌های احتیاطی که برای اعاده کالای ممنوعه (کالاهای مرجوعی موضوع فصل ششم از قسمت چهارم این آیین‌نامه) پیش‌بینی شده است اجرا نماید.

ماده ۳۹۱ - اشخاصی که کالایی را از آب گرفته و یا بیرون آورده باشند باید هرچه زودتر آن را به نزدیکترین دفتر گمرکی تحویل نمایند و گمرک مکلف است فوراً صورت‌مجلس حاکی از مشخصات و خصوصیات کالا تنظیم و به امضای یابنده رسانده به طریق زیر اقدام نماید:

۱ - در صورتی که کالای داخلی یا چوب و تخته باشد با اخذ رسید به آورنده تسلیم می‌شود.

۲ - هرگاه کالا خارجی باشد گمرک مکلف است بلافاصله مراتب را در روزنامه رسمی و یک روزنامه کثیرالانتشار اعلام و تصریح نماید که اگر کسی خود را مالک کالای مزبور می‌داند می‌تواند از تاریخ انتشار آگهی تا مدت دو ماه به اداره گمرک برای ترخیص کالا و پرداخت هزینه‌های بیرون آوردن از آب و غیره مراجعه نماید.

در صورتی که تا پایان مدت مزبور کسی به گمرک مراجعه ننماید یابنده می‌تواند با پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارضی که با توجه به فساد و تباهی و رعایت تخفیف موضوع ماده ۲ این آیین‌نامه احتساب خواهد شد کالا را به نام خود از گمرک مرخص نماید و هرگاه یابنده چنین تقاضایی را ننماید اداره گمرک آن را کالای وارده به کشور تلقی و طبق مقررات کالای متروکه با آن رفتار خواهد کرد. در صورت اخیر یابنده حق مطالبه هزینه و حق الزحمه نخواهد داشت.

ماده ۳۹۲ - صدور المثنی و یا رونوشت گواهی شده از اسناد وصول مطلقاً ممنوع است لیکن صاحب سند می‌تواند از گمرک درخواست کند گواهی‌نامه حاکی از مدلول سند به او تسلیم شود.

ماده ۳۹۳ - ادارات گمرک در موقع صدور قبوض سپرده مکلفند علت اخذ سپرده و همچنین مدت تصفیه آن را در متن قبض تصریح کنند در صورتی که صاحب سپرده تا انقضاء مهلت مقرر برای واریز سپرده مراجعه نکند اداره گمرک محل مکلف است پس از گذشتن شش ماه از تاریخ انقضاء مهلت وجه سپرده را به درآمد متفرقه منظور نماید در موارد ارجاع پرونده به اداره کل گمرک یا کمیسیونها واریز سپرده موکول به ابلاغ نتیجه از طرف اداره کل گمرک خواهد بود.

تبصره ۱ - وجه سپرده‌هایی که برای ترخیص کالا بابت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض اخذ می‌شود پس از انقضاء مهلت مندرج در ماده ۳۹۳ این آیین‌نامه با صدور پروانه گمرکی به درآمدهای مربوط منظور خواهد شد. در هر حال چنانچه معلوم شود تمام یا مبلغی از وجه سپرده اضافه دریافت شده با رعایت مقررات مربوط اضافه دریافتی قابل استرداد خواهد بود مبدأ مرور زمان چهارماهه در این موارد تاریخ صدور قبضی است که به موجب آن سپرده به درآمد متفرقه منظور گردیده و یا تاریخ صدور پروانه گمرکی می‌باشد.

تبصره ۲ - نمونه قبض سپرده با توجه به مفاد این ماده از طرف اداره کل گمرک تهیه خواهد شد.

ماده ۳۹۴ - اداره کل گمرک مجاز است در صورتی که لازم بداند نحوه تنظیم اظهارنامه و تشریفات ترخیص کالا را بر حسب ضرورت روز تغییر دهد.

ماده ۳۹۵ - در صورتی که اداره کل گمرک و سازمان بنادر و کشتیرانی طبق ماده ۴۹ قانون امور گمرکی بخواهند اماکن و انبارهای ملکی خود را به اشخاص یا شرکتهای یا مؤسسات خصوصی جهت ایجاد انبارهای عمومی یا سردخانه یا انبار اختصاصی به اجاره واگذار کنند مراتب زیر باید رعایت شود:

الف - کالای گمرک نشده‌ای که به انبارهای مزبور منتقل می‌شود باید حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مربوط تأمین و تضمین شود.

ب - کالایی که در مدت توقف در انبارهای مزبور مفقود یا خسارتی به آن وارد آید اداره کل گمرک و سازمان بنادر و کشتیرانی هیچگونه مسئولیتی در پرداخت غرامت فقدان یا خسارت به صاحبان کالا نخواهد داشت.

ج - حد نصاب مدت توقف کالا در این قبیل انبارهای استیجاری تابع مقررات ماده ۲۲ قانون امور گمرکی خواهد بود.

ماده ۳۹۶ - اداره کل گمرک می‌تواند در صورتی که مقتضیات تجاری ایجاب نماید برای حمل کالایی که تشریفات گمرکی آن انجام گردیده صدور پته عبور را به موجب دستور اداری برقرار نماید.

ماده ۳۹۷ - هرگاه وزارت دارایی تغییر یا اصلاح بعضی از مواد این آیین‌نامه را

ضروری تشخیص دهد طرح لازم را تهیه و پس از تصویب کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی به موقع اجرا می‌گذارد.

آیین‌نامه فوق مشتمل بر سیصد و نود و هفت ماده و یکصد و هفتاد و دو تبصره به استناد ماده ۵۹ قانون امور گمرکی در تاریخ روز یکشنبه بیستم فروردین ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و یک به تصویب کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی رسیده و صحیح است.
رییس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

۱۳۹۹ © حق کپی رایت متعلق به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ایران می باشد